

ИЗ ФУТБОЛНИТЕ ХРОНИКИ

АУТСАЙДЕРИ

Част I

Тази книга или части от нея не могат да бъдат ползвани без писменото съгласие на авторите. Изключение прави употребата на кратък абзац в контекста на ревью.

Дизайн и оформление на корица: Надежда Ванева
Редакция: Петя Димитрова

**© Ивайло Вачев, Калоян Ангелов, Иван
Александров [2019]
Всички права запазени.**

Съдържание

Пролог	4
Глава 1: Уругвай – 1924.....	8
Глава 2: Ипсуич Таун -1961/1962.....	28
Глава 3: Нотингам Форест –1978/1980.....	45
Глава 4: Абърдийн – 1982/1983.....	67
Глава 5: Дания - 1992.....	80
Глава 6: Кайзерслаутерн – 1997/1998.....	101
Глава 7: Гърция - 2004.....	118
Глава 8: Онсе Калдас - 2004.....	139
Глава 9: Ирак - 2007.....	158
Глава 10: Монпелие – 2011/2012.....	176
Глава 11: Замбия - 2012.....	195

ПРОЛОГ

аутсайдер — съществително име

1. Спортист, състезателен кон или спортен отбор, от които не се очаква да спечелят в състезание.
2. Човек, който е извън претендентите за победа, печалба, първенство.

Когато през 1983г. австралийски фермер на име Клиф Йънг се появява на стартовата линия на най-безмилостното спортно изпитание в историята на човешката цивилизация, той може да бъде окачествен като самото възплъщение на аустайдер.

Ултрамаратонът "Мелбърн - Сидни" спокойно може да бъде сбъркан със състезание, дошло директно от извратеното въображение на Джордж Милър (режисьор на антиутопичната филмова поредица "Лудия Макс"). Разстоянието, което атлетите трябва да изминат, за да финишират успешно, е цели 875 километра, прекосявайки безсърдечната и обширна австралийската пустош, известна с това, че е сложила край на съдбините на значителен брой изследователи и пътешественици. Не трябва да забравяме и тежките валежи в периода декември – април, които допълнително затрудняват малцината земни войни, дръзнали да предизвикат Австралия на дуел. А това, което те трябва да знаят е, че Австралия **не играе честно**.

Наградата за спечелването на този легендарен ултрамаратон е цели 10,000 долара, значителна сума през осемдесетте години и достатъчна, за да привлече редица елитни

маратонци от цял свят. Сред тях ветерани като Джордж Пердон и Тони Раферти, и двамата поставили множество рекорди на дълги разстояния.

До този момент най-доброто време, записано някога на ултрамаратона, е малко над седем дни, постигнато чрез кошмарен режим, състоящ се седемнадесет часа тичане, последвано от седем часа сън. Тренировките, на които участниците се подлагат, за да имат шанс за успех, са брутални и биха засрамили повечето елитни части от коя да е армия на планетата.

На никого обаче не прави впечатление, когато именно Клиф Йънг пристига, за да вземе участие в надпреварата. Повечето журналисти навярно са помислили, че той е дядо на някой от участниците и е дошъл да подкрепи внука си. Все пак по това време Клиф е на шестдесет и една години и докато другите маратонци са екипирани с най-доброто спортно оборудване, което фирми като Адидас могат да им предложат, г-н Йънг се появява навлечен с работен гащеризон и гумени ботуши.

Когато старта на състезанието е даден, очаквано професионалните атлети се изстрелват като бикове по дългия път, свързващ градовете Мелбърн и Сидни. Те бързо набират огромна преднина пред стареца, чиято комична походка по-късно ще стане известна като "стъпката на Йънг". Бавно, но сигурно, Клиф продължава самотното пътешествие, без да има изгледи скоро да достигне останалите бегачи.

Вечерта на първия ден от надпреварата обаче става ясно, че простият фермер може да поднесе удивителна изненада. След нечовешко тичане, продължило цели седемнадесет часа, състезателите, верни на установения тренировъчен ред, опъват палатки и се подготвят за отмора. Всички без един -

невежия Клиф, който паузира за бърза дрямка, след което бързо се връща на пътя.

Това, което никой от участниците не знае, е, че австралиеца е израснал наред с ферма в такава нищета, че семейството му дори не може да си позволи коне или превозни средства. Всеки път когато буря удря семейното ранчо, именно Клиф е пратен да събира крупното стадо овце, наброяващо над две хиляди глави.

"Имахме хиляди овце, а имотът ни беше над две хиляди акра. Понякога трябваше да тичам два или три дни без да спирам, за да мога ги хвана всичките.", разкрива бедният австралиец.

Оказва се, че Клиф Йънг е тренирал да не спира да се движи цели денонощия, нарушавайки всички установени традиции и спортни подходи, свързани с ултрамаратона. На идната сутрин състезателите се събуждат с новините, че възрастният маратонец ги е задминал с десетки километри.

Четири дни по-късно Клиф Йънг, вече превърнал се в национална сензация, прекосява финалната права под бурните овации на събралите се хиляди фенове и една дузина телевизионни камери. Дори още преди да завърши състезанието, редица компании му предлагат спонсорство, включително и такава за изработка на гумени ботуши. Фермерът приема - в замяна на три чифта.

Клиф Йънг поставя рекордно време от пет дни и петнадесет часа. С цял ден по-малко от Пердон, завършил втори и Сиги Бауер, завършил трети. Едва шест участника успяват да изминат цялата дължина на ултрамаратона и всички подобряват старото върхово постижение от седем дни.

Легендата на Клиф е подсладена и от факта, че когато организаторите му връчват чек от 10,000 долара, той

съобщава, че не е бил наясно, че ще има парична награда и решава да раздели парите по равно между завършилите състезатели, тъй като според него всички са преживели еднакви трудности. Австралиеца преобръща съдбата си само за седмица, но истината е, че той работи за това постижение през целия си живот. Неговата история предизвика вълна от адмирации и вдъхновение по всички краища на планетата.

По наше мнение именно затова спортните успехи превръщат хората в легенди, а постиженията им в митове. Защото те носят надеждата, че всеки от нас може да надвие демоните си и да се издигне над очакванията и ограниченията, поставени от обществото.

Тази книга е посветена на всички, които не прекланят глава пред лицето на трудностите, а вместо това сграбчват съдбата си и я огъват според волята си! В следващите глави ще ви представим единадесет футболни аутсайдера, чиито истории ще ви вдъхновят, трогнат или дори разплачат.

Глава 1

УРУГВАЙ – ШАМПИОНИ ПО ФУТБОЛ НА ОЛИМПИЙСКИТЕ ИГРИ 1924

Обръщали ли сте внимание на екипите на уругвайския национален отбор? Освен, че доминиращият цвят е небесно синьо, което без съмнение радва окото, можем да забележим нещо много любопитно – четири звезди над емблемата на отбора. Навярно знаете, че според регламента на ФИФА всеки отбор, който е спечелил Световната Купа, има правото да украси екипа си с една златиста звезда. Бразилия например има пет, а Италия и Германия са с по четири. Това повдига въпроса, защо уругвайците имат повече звезди от колкото купи?

Вярно е, че Уругвай печелят първата Световна Купа през 1930г. и тази през 1950г., но това, което е известно на малцина е, че те са спечелили още два международни турнира, които са признати от ФИФА – Олимпийските Игри през 1924г. и още веднъж през 1928г. Тези в Париж през 24' са първата инстанция, в която „урусите“ мерят сили с европейските нации, считани по това време за иноватори и абсолютни доминанти на международната футболна сцена. Южноамериканците обаче шокират цяла Европа и печелят адмирациите на френските фенове като грабват златните медали. Този успех им дава увереност да спечелят още три международни трофея – всеки един от които изобразен под формата на златна звезда на емблемата на отбора.

Кратка история на футбола като олимпийски спорт

През дългата си кариера като футболен ръководител, Жул Риме никога не е крил амбициите си за провеждането на международен турнир, в който най-добрите футболни нации да мерят сили. Според един от внуците му – Ив Риме, той се е надявал, че провеждането на такова първенство ще помогне за приятелство между народите и ще разпространи хуманистични идеали за спортсменство и трудолюбие.

Жул Риме е един от основателите на ФИФА през 1904г. и от самото начало се опитва да реализира визията си. За жалост той среща съпротива, както от свои сънародници, така и от английската футболна асоциация. Това е особено видно след Първата световна война. Повечето държави не желаят да бъдат замесвани в турнир, в който участват техни бивши врагове. Друга спънка е бил факта, че все още не е било ясно дали футболът трябва да остане аматьорски спорт. Проницателният французин обаче намира задна вратичка, чрез която ще може да докаже на света, че международният футбол е цел, която си струва да бъде преследвана.

Летните Олимпийски Игри се провеждат от 1894г. насам и по онова време са една от малкото, ако не и единствената сцена, на която спортисти от различни нации могат да премерят сили и да докажат себе си. На тези първи игри, проведени в град Атина, футбол не се е играл. За първи път красивата игра прави дебют на олимпийската сцена чак през 1908г., когато участват едва

шест отбора, всички от Европа. Малко по-малко ФИФА и Риме започват да участват в организацията на тези футболни турнири когато най-после през 1924г. се провежда първият международен футболен турнир, признат от ФИФА – на олимпийските игри в Париж. Участие взимат двадесет и два отбора от четири континента. Мечтата на Жул Риме за наистина глобално футболно събитие най-после вижда бял свят. Сред отборите участници намираме записано и името на Уругвай – първата държава от Южна Америка, която взима участие в турнира.

Как футболът се заражда в Уругвай

Преди да говорим за невероятния успех на уругвайците през 1924г., нека първо да се опитаме да разберем как футболът е достигнал бреговете на тази малка южноамериканска държава и как стилът, практикуван от „урусите“, се превръща в истинска изненада за техните надменни европейски опоненти.

В началото на двадесети век Уругвай преживява силен икономически растеж. В онези времена Британската империя държи инвестиции на стойност четиридесет и шест милиона паунда в скромната нация и цялата железопътна система се контролира от Английски компании. Редица имигранти, главно от Европа – най-вече британци, италианци и испанци, намират нов шанс за по-добър живот в южноамериканската страна. Много от тях взимат със себе си и един малък предмет, който

завинаги ще трансформира спортната култура на южноамериканската нация – коженото кълбо.

Първият футболен мач на територията на Уругвай се провежда през далечната 1881г. и в него участие взимат отборите на клуба по крикет на Монтевидео и клуба по гребане на Монтевидео. Важно е да отбележим, че по това време тези организации са били спортни учреждения, чиито членове практикуват редица спортове.

Десет години по-късно, най-после е основан и първият изцяло футболен клуб в Уругвай. Основател е Хенри Лихтенбергер и редица ученици от британската гимназия в Монтевидео. Едно от тези момчета по-късно ще бъде наречено „Бащата на уругвайския футбол“ – Уилям Уесли Пуул. Името, което избират за отбора, не е от най-оригиналните дори за края на деветнадесети век – „Football Association“ (футболна асоциация). За беда на основателите, тимът губи първата си среща с 3:1. Загубата е нанесена от клуба по крикет.

Скоро отборът приема ново име, което носи и до днес – ФК Албион. Албион е гръцката/латинската дума за Англия – родината на голяма част от състезателите на клуба. В началото на историята си новосъздаденият ФК Албион не допуска чужди играчи, но по настояване на самият Уилям Пуул, това се променя. Клубът започва да приема играчи без значение раса, език, религия, политически пристрастия или икономически статус. Малко по малко и други отбори взимат пример, което помага за бързото разпространение на спорта в Уругвай.

Те са и първата държава, която пуска в игра цветнокож футболист. Това се случва в двубой срещу Чили през 1916г. Чилийците дори протестират срещу участието на „африканци“ в срещата.

Пуул и Лихтенбергер са и основни инициатори в създаването на Уругвайската футболна асоциация, на която първият става президент. Днес англо-шотландеца е почетен със специална алея в град Монтевидео, носеща названието „*Espacio Libre William Leslie Poole*“.

И докато Уилям Пуул е прославян като „бащата на уругвайския футбол“, друг шотландец може да бъде наречен „месията на уругвайския футбол.“

Когато си представим велики футболисти от Южна Америка, винаги мозъкът ни рисува картини на играчи, които притежават завидна техника, която прилича повече на самба танц отколкото на футбол. Тяхното докосване е магично, а хитрите им пасове объркват съперниците и радват публиката. Това е доста романтичен поглед над нещата, но истината е, че този стил на игра тръгва от човек, роден в скромно предградие на Глазгоу, Шотландия.

Джон Харли, родом от Спрингбърн, пристига в Аржентина през 1906г., за да работи в железницата на Буенос Айрес. В свободното си време, той взима участие в мачове като играч на местният клуб Феросарил Оесте. Един от тези двубои ще се окаже съдбовен за развитието цялата уругвайска футболна история.

През 1908г. Оесте организира мач с *C.U.R.C.C. (днес Пенарол, Уругвай)*. И въпреки, че аржентинците са

разбити с 5:0, дребничкият Харли грабва вниманието на уругвайците. Начинът, по който той движи топката и раздава бързи пасове на късо разстояние, е нечуван за членовете на *C.U.R.C.C.* Вместо да изритва топката без много да мисли, Харли предпочита да играе интелигентно и да въвлеча съотборниците си с хитри извеждащи подавания. Тук е важно да отбележим, че изобретателите на играта, англичаните, са практикували директен стил, който повече е приличал на ръгби, отколко на футбола, който познаваме днес. Шотландците от своя страна са развили подаващ стил, който се оказва доста ефикасен и с времето придобива по-голяма популярност и успехи на световната футболна сцена.

През 1909г. Пенарол предлагат на Джон Харли място в отбора. Той не се колебае да приеме офертата и дори е направен капитан. В този момент футболната революция в Уругвай се заражда. Харли изкоренява английския стил и го заменя с шотландския. Местните започват да наричат този нов начин на игра „cortita y al pie“ – игра на къси подавания. *C.U.R.C.C.* печели уругвайската лига още на следващата година, а интелигентния стил, който е налаган от шотландеца, смайва съперници, фенове и журналисти.

Дори ръководителите на футболната асоциация на Уругвай са удивени. Те отправят любопитно предложение към младия шотландец. Желанието им е Джон да стане играч и треньор на националния отбор. Харли приема офертата и бързо трансформира начина по който „небесносините“ играят футбол. Тук е важно да

отбележим, че Джон дава известна свобода на действие на играчите, но я комбинира с интелигентно движение на топката и точни пасове по земя. Уругвайската футболна идентичност вече е ясно дефинирана.

Битката да се доберат до Париж

Незнайно за много европейци в онези времена е, че футболът бързо хваща корени в Южна Америка и печели стотици хиляди почитатели. Футболистите, които през седмицата работят в същите фабрики, мини или пристанища, като хората по трибуните, се превръщат в митични легенди и национални герои. Южна Америка може да се похвали с факта, че това е континентът с един от най-старите международни футболни турнири в света – Копа Америка. Състезанието започва да се провежда през 1916г. Това са четиринадесет години преди първата световна купа на ФИФА и цели четиридесет и четири преди европейското първенство на УЕФА.

В Южна Америка се провежда и първият международен мач извън Обединеното Кралство – този между Уругвай и Аржентина. Аржентинците печелят с 3:2 и стартират едно от най-старите футболни съперничества на планетата – „Clasico del Atlantico“. Футболната омраза между двете нации продължава и до днес.

Когато ФИФА започва преговори за организацията на футболен турнир по време на Олимпийските игри в Париж, през 1924г., Копа Америка вече се е провела седем пъти. Уругвайците печелят най-новото издание на турнира с победа именно над Аржентина, а с това и

получават покана за участие в Париж. Разбира се, международен футбол се играе и на Олимпийските игри през 1920г., където Жул Риме също помага с организацията. На този турнир обаче присъстват едва четиринадесет отбора и всички от Европа.

Сходна е ситуацията и на тези преди Първата световна война – през 1912г., когато Великобритания печели турнира. Едва десет други европейски държави взимат участие. И колкото и да им се иска на британските журналисти, трудно е да обявим тази победа за „световна титла“.

Жул Риме, верен на идеалите си, е устремен най-после да организира един наистина междуконтинентален сблъсък, който да се проведе по време на игрите в Париж през 1924г. Той разпраща покани из цял свят с надеждата, че участници от всички континенти ще склонят да се явят.

Атилио Нарансио, делегат на уругвайската футболна асоциация, решава да се отзове на една от тези покани. След като аржентинците са сломени във финала за Кopa Америка, той смята, че е дошло времето, в което Уругвай може да мери сили с европейските гиганти. Мнозина смятат тази идея за налудничава. Опасенията са, че времето за подготовка на играчите не е достатъчно, че няма пари за дългото пътешествие и най-вече, че уругвайците ще бъдат унижени от европейските си съперници. Разбира се, много от играчите не са могли да си позволят да напуснат работните си места за да отсъстват няколко месеца.

Нарансио проявява характерна упоритост и успява да убеди уругвайския парламент, че инициативата, ще е плодородна. Членовете на парламента дават благословията си и след редица машинации и известна доза политически натиск, футболистите са временно освободени от работните си места, за да могат да предприемат съдбовното пътешествие през Атлантическия океан. Капитанът Хосе Насази, работник в компания за обработка на мрамор, получава новините по време на е една от дългите смени.

Дръзкият план на уругвайците е да наемат възможно най-евтиния кораб и да платят за пътешествието и престоя си чрез провеждане на редица приятелски мачове в Испания срещу най-добрите клубни отбори на иберийците.

Скромния кораб от трета класа, с който пристигат уругвайците на испанска земя, е посрещнат от ентузиасирана тълпа от испански привърженици. Скоро обаче настроенията на феновете ще се променят. Последвалите приятелски двубои бързо се превръщат във въпрос от национално значение и за двете държави. Испански клубове като Атлетик Билбао и Расинг Сантандер пускат всичко най-добро на терена и въпреки това биват покосени с разгромни победи.

Последният съперник по време на турнето се казва Атлетико Мадрид. Мадридчани взимат всички мерки за да не загубят. Те добавят талант от няколко отбора, включително и от Барселона. А по време на самия мач получават редица съдийски отсъждания в своя ползва.

Две от тях са дузпи, които вратаря на Уругвай, Мазали, спасява. Над двадесет хиляди испанци стават свидетели на още една уругвайска победа. Турнето е финансов успех и пътят на странстващите южноамериканци към Париж е открит.

Футболистите на Уругвай

Днес голяма част от играчите, взели участие в Олимпийските игри през 1924г., са се превърнали в митични фигури, чието сияние тихо бди над уругвайския национален отбор всеки път, когато той излиза на терена.

Вратарят на този отбор е вече споменатият Андрес Мазали. Роден в Монтевидео, той е едва на двадесет и една години когато взима участие в Олимпийските игри. Цялата си клубна кариера той прекарва в Насионал, където печели общо седем трофея. Като част от националния отбор, той печели игрите през 1924г. и 1928г. и също така завоюва турнира Кopa Америка цели три пъти.

Мазали се отличава с изключителна атлетичност. Освен като футболист, той се подвизава и като баскетболист и спортен гребец. Именно на него е поверена физическата подготовка на отбора. Единственото черно петно в бляскавата кариера на този великолепен атлет е една любопитна случка в навечерието на първото Световно Първенство на ФИФА през 1930г. Според една от легендите, които обграждат отбора, Мазали нарушава вечерния час, наложен от

ръководството, за да се срещне с мистериозна блондинка, чиято идентичност остава изгубена за футболните историци. Въпреки че Андрес е неразделна част от отбора, трениорът не се поколебава да го изгони от хотела за нарушението и Мазали никога повече не играе за Уругвай. Разбира се, той пропуска да се окичи и с медал за последвалата световна титла, спечелена от сънародниците му. Надяваме се неизвестната руса жена да е била истински грандиозно творение на природата, за да си струва провинението.

Капитан на отбора е Хосе Насази, също роден в Монтевидео. Смятан за един от най-добрите защитници на времето си, той носи прякора „El Gran Mariscal“ (Големият Генерал). Известен е със силното си присъствие на терена и факта, че постоянно раздава заповеди на съотборниците си. Насази е един от най-успешните играчи в историята на международния футбол, като печели Олимпийските игри два пъти, Световната Купа веднъж и Копа Америка четири пъти. Също така е избран и за играч на турнира по време на световното първенство на ФИФА през 1930г. Именно той е първият капитан в историята, който победоносно вдига трофея „Жул Риме“ в края на турнира.

Друго голямо име е Хектор Скароне. Уругваецът е най-добрият нападател през двадесетте години на миналия век и с добрите си изяви на Олимпийските игри си печели трансфер в Барселона, където помага на клуба да завоюва Купата на Краля и първо място в каталунския шампионат (Ла Лига все още не съществува).

Като младеж Скароне е отхвърлен от клуба, който яростно подкрепя – Насионал, заради слабата си физика. Той не се предава и подобрява този аспект от играта си. Хектор се явява за втори път на проби в любимия си отбор и този път бива приет. Бързо се налага като звезден нападател и печели почти всеки турнир, в който взема участие. Скароне отбелязва 31 гола в 52 официални мача за Уругвай – постижение, по което остава ненадминат чак до 2011г.

Голямата звезда, която обаче изгрява на Олимпийските игри в Париж, е тази на Хосе Леандро Андраде. Много хора смятат Пеле за първата глобална футболна икона, но истината е, че тази чест се пада на позабравения цветнокож играч от град Салто. Животът на Андраде е толкова колоритен, че картината, която достига до нас, е смесица от факти и легенди, които предизвикат чувство на удивление и симпатия към тази изгубена звезда.

Андраде израства в Монтевидео в огромна нищета. Той сменя редица професии, за да може да се прехрани – карнавален музикант, чистач на обувки и дори жиголо (според някои източници).

Младежът притежава и друг талант, който ще успее да му помогне да избяга от трудностите на бедняшкия живот – майсторството с футболна топка. Хосе започва кариерата си в отбор на име Бела Виста, където е толкова впечатляващ с изявите си, че си спечелва повиквателна за националния отбор през 1923г. Тук отново трябва да отбележим прогресивния подход на уругвайския футбол, който не дискриминира играчите на база на кожна

пигментация. През следващата 1924г., той е единственият цветнокож футболист на игрите в Париж. Феновете по трибуните са сразени не само от неговия контрол над топката и поглед над играта, но и от неговата екзотична външност. Говори се, че Андраде е прелъстил редица красавици по време на престоя си в Европа. Играчът е известен и с това, че показва уважение към съперниците си (или може би арогантност), като не празнува головете си.

Стилът му на игра може да бъде оприличен на този на Зинедин Зидан или Андреа Пирло, като Андраде е истински виртуоз с топката и знае как да контролира играта и в двете половини на игрището. Само за няколко години Хосе Андраде се превръща от беден цигулар в световно известен футболист. Начинът му на живот отразява тази промяна – той често е в компанията на красиви дами и редовно посещава нощните клубове. За негово нещастие, той има и неприятната участ да е първата провалена футболна звезда.

След успехите през 1924г. и 1928г., Леандро Андраде получава диагнозата сифилис – болест, която се предава по полов път. Уругваецът има проблеми с алкохола и личната си дисциплина. Въпреки това, той играе на първото световно през 1930г., където печели и най-големия трофей в кариерата си – Световната Купа. След като приключва с футбола, Андраде изчезва от публичното пространство за цели двадесет години.

През 1956г. немски журналист на име Фритз Хак, решава да потърси идола от детството си. Той намира падналата

звезда в малък апартамент в бедната част на Монтевидео, където Хосе е твърде пиян за да отговори на въпросите на германеца. Година по-късно „черното чудо“, както става известен в Париж, е намерен издъхнал. Хосе Леандро Андраде не оставя след себе си каквито да е богатства или имоти. Единственото наследство, намерено в кутия от обувки под леглото му, са трите златни медала от световните титли, завоювани с Уругвай.

Групата на Уругвай

Треньор: Ернесто Фиголи

Андрес Мазали; Хосе Насази; Педро Ариспе; Хосе Леандро Андраде; Хосе Видал; Алфредо Гиера; Сантос Уринаран; Хектор Скароне; Педро Сея; Анхел Романо; Педро Петроне; Педро Касела; Луис Чипара, Педро Етчегойен; Хосе Ная; Зоило Салдомбиде; Паскал Сома; Хумберто Томасина; Антонио Урдинаран; Фермин Уриарте; Алфредо Зибечи; Педро Зиньоне;

Игрите започват в Париж

Въпреки успехите си на испанска земя, уругвайците пристигат във Франция като аутсайдери. Никой не очаква от тях нещо повече от достойно отпадане. Самите играчи са изключително впечатлени от френската столица и участието им в турнира е истинска сбъдната мечтата. Когато обаче виждат хотела, който им е осигурен от организаторите, настроението им бързо се вгорчава. Сградата и самите стаи са тъмни, порутени и подтискащи.

Треньорският щаб се опасява, че няколко седмици, които отборът ще изкара в подобна обстановка, ще се отразят негативно на мотивацията на играчите. Наставникът на отбора Ернесто Фиголи решава, че тимът му се нуждае от по-добри условия.

Той и помощниците му започва да се разхождат из Париж в търсене на нова база. В крайна сметка те избират красиво шато в околията на столицата – „Le Chateau D'Argenteuil“. За благосъстоянието на играчите се грижи мила възрастна дама на име Мадам Паин. В същото време вратарят Мазали дублира като кондиционен треньор на отбора, а капитанът Насази помага с тактическата подготовка. Уругвайците, неизвестни на никого извън Южна Америка, най-после са готови да атакуват Олимпийските игри, а с тях и да пленят въображението на цяла Европа.

Както вече споменахме, футболният турнир в Париж е първият междуконтинентален турнир, изцяло организиран от ФИФА и ключовият момент, който отличава тази надпревара от всички преди нея е, че не е имало каквото и да е ограничение в участието на играчи – както аматьори, така и професионалисти са могли да играят. Разбира се, другият важен момент е, че за първи път отбори от Северна и Южна Америка и Африка взимат участие в шампионата.

Формата на турнира е сравнително опростена – двадесет и два отбора се срещат в директни елиминации. При равенство, мачът се преиграва. Първата среща на Уругвай е с отбора на Югославия и тук е важно да отбележим, че

и самите „уруси“ не са напълно наясно със силата на опонентите си. Все пак те никога не са играли срещу европейски съперници и контакта им с техния футбол е ограничен до наблюдения на английски отбори, които от време на време провеждат турнета в Южна Америка.

Югославяните също са любопитни да научат колкото се може повече за незнайните си съперници. Затова те пращат двойка разузнавачи, които присъстват на последната тренировка на Уругвай преди сблъсъка между двете нации. Уругвайците бързо забелязват шпионите и решават и те самите да приложат хитрост. Последвалата тренировка прилича повече на пародия, отколкото на футболно събитие. Играчите умишлено пропускат да уцелят вратата, бъркат пасове или се спъват в топката. Театърът е до толкова успешен, че в края на сесията разузнавачите разкриват самоличността си пред наставника Фиголи и с истинска симпатия се извиняват, че ще трябва да пратят възпитаниците му у дома.

Уругвай – Югославия

Футболът в началото на двадесети век се различава от модерната си версия по няколко ключови фактора. Начинът, по който са го практикували повечето европейци, е бил по-близо до ръग्би, отколкото до футбол (все пак двата спорта са се зародили по едно и също време и място в Англия). Играчите са изритвали топката напред, където тараните са се опитвали да смажат физически защитата и да отбележат попадение. Що се отнася до европейците, това е най-ефектния начин

да се вкара гол. Победата на Уругвай в този турнир ще демонстрира на цял свят, че уменията с топката по земя и футболният интелект са по-добрия начин да се печелят двубои (урок, който все още убягва на някои английски футболни академии). Най-популярната тактическа постройка по онова време е била 2-3-5, като все още в действие е старото правило за засада, което гласи, че играч е в позиция на засада, освен ако пред него не се намират трима футболисти от съперника (това включва и вратаря). Играчите на Югославия очакват лесна победа на база на доклада от шпионите си. Разбира се, начинът, по-който уругвайците играят, ги шокира и те биват разгромени с крайното 7:0. Два гола отбелязва нападателят Педро Петроне, който е носител и на един от най-запомнящите се прякори в историята на спорта – „Ел Артилеро“.

Според ФИФА между едва петстотин и хиляда човека присъстват на стадиона (пълен капацитет: 60 000), а флагът на „урусите“ е закачен на обратно. Персоналът на стадиона изсвирва непознат бразилски марш вместо уругвайския национален химн.

Уругвай – Франция

След като и отбора на САЩ е разгромен с 3:0, на уругвайците предстои среща с домакина Франция, считан за големия фаворит. Вестниците започват да отразяват уникалния стил на уругвайците и искрата на любопитството започва да се заражда у френската аудитория. Всички искат да видят как играят тези

вдъхновяващи южноамериканци, които са и единствения отбор, който допуска цветнокож футболист в редиците си. Хосе Леандро Андраде бързо се превръща в любимец на медиите и значителна част на дамската аудитория. Вестниците му лепват прякора „Черното чудо“ и бързо го прославят сред френските фенове.

Този път над тридесет хиляди препълват стадион Першинг, въпреки че седящите места са едва шест хиляди (за сравнение, в другите четвърт-финали зрителите са между хиляда и петстотин и осем хиляди). Както и срещу американците, Скароне и Петроне отново се вихрят и отбелязват по две попадения. Французите изглеждат равностойни за едва двадесет минути през първото полувреме, когато удържат резултата до 1:1. След това „урусите“ започват да налагат стила си. В крайна сметка, когато реферът свири за края на срещата, таблото показва 5:1 в полза на „небесносините“. На другия ден вече всички отбори са наясно с футболната мощ на Уругвай. Постиженията им се разпространяват от уста на уста и от вестник на вестник. Южноамериканците разбират, че са близо до това да постигнат нещо историческо и решават да прекарат голяма част от времето си в шатото, където да се концентрират още повече над подготовката си, вместо да пробват от удоволствията на френската столица. Говори се, че красиви жени са посещавали имота за да се опитат да съблазнят играчите, омагьосани от техния екзотичен чар и атлетично надмощие.

Уругвай – Швейцария

На полуфинала уругвайците постигат нова победа срещу Холандия, за да се класират за големия финал, където ги чака отборът на Швейцария. Южноамериканците са свикнали да излизат с две знамена – едно на Уругвай и едно на Франция. По този начин те показват уважението, което имат към гостоприемството на французите. Феновете са трогнати от жеста и когато виждат новите си любимци надават оглушителен рев.

Днес кадри от този исторически мач могат да бъдат открити в глобалната мрежа. На тях ясно се вижда ентусиазма и превъзходството на „небесносините“. Те дриблират с топката като магьосници, разменят си двойни пасове, матират защитници и напълно лишават от гласност съперника си. Красотата на стила им е видна дори заснета с нискокачествено оборудване и старинна лента. Петроне, Сея и Романо заформят крайното 3:0 и прашат тълпата във футболен екстаз. Над шестдесет хиляди души стават на крака и аплодират Уругвай. Играчите решават да обиколят стадиона и да поздравят зрителите от абсолютно всяка една трибуна.

Италианският вестник Газето Дело Спорт пише следното: *„Световният футболен шампионат на Олимпийските игри има американски шампион. Този спорт, типично европейски, откри своите нови господари в лицето на хора от държава, неизвестна до преди десет години.“*

Разбира се, победата е празнувана и на територията на Уругвай, където хората следят развитието на двубоя чрез телеграми през Атлантическия океан. Футболистите се

превръщат в истински звезди, известни на няколко континента. Те получават покани да останат и да играят в големи европейски отбори – оферти, от които те се възползват с голямо задоволство.

Днес в шатото, в което играчите отседат преди почти век, една скромна плака напомня за този невероятен успех на гръмките уругвайци. На нея виждаме изписани следните думи: ***„Ние бяхме в този град. Олимпийски футболисти на Уругвай, шампиони на света.“***

Глава 2

ИПСУИЧ ТАУН – ШАМПИОНИ НА АНГЛИЯ 1961/1962

Английският футбол изобилства от невероятни истории, където тимове аутсайдери правят чудеса, побеждават и елиминират фаворити, стигат до големите финали, а понякога и печелят. Тъкмо такава е историята, която ще разкажем в тази глава, а именно как Ипсуич Таун печелят титлата в старата Първа Дивизия през сезон 1961/62.

Кратка история

Отборът от едноименния град в Югоизточна Англия има на пръв поглед доста неугледна история. Създаден като аматьорския Ипсуич АФК през далечната 1878г., нещата стават сериозни за „трактористите“, както е прякорът на тима, чак десет години по-късно, когато през 1888г. се обединяват с Ипсуич Ръгби Клуб, за да се формира футболният Ипсуич Таун. До средата на 30-те, клубът се състезава изцяло в аматьорски дивизии и дори печели цели 16 пъти трофея Съфълк Синиър Къп, който представлява състезание за непрофесионалисти, организирано от графство Съфълк, в което се намира и Ипсуич. През сезон 1934/35, тимът става съучредител на Футболната Лига на Източните Графства, което се равнява на 9-то и 10-то ниво във футболната йерархия в Англия, но само година по-късно Ипсуич Таун придобива професионален статут и започва да се състезава в Южната лига. Тя пък представлява дивизия в югоизточната част на Кралството, в която се подвизават

главно полу-професионални отбори. След две последователни промоции, Ипсуич печели правото да играе в Трета Дивизия, където вече мери сили изцяло с професионалисти. „Трактористите“ прекарват цели 9 сезона в третото ниво на английския футбол, преди да спечелят промоция за Втора Дивизия през 1953/54 (от 1939г. до 1946г. не се играе футбол поради избухналата Втора Световна Война). Тимът прави слаба кампания и само 12 месеца по-късно изпада от втория ешалон.

Тук някъде ръководството на Ипсуич предприема действие, което на пръв поглед е ход на отчаянието, но то се оказва най-доброто решение в цялата история на клуба. Мениджърът на тима Скот Дънкан, който е начело от далечната 1937г. бива освободен през август 1955г. и заменен с тъкмо приключилия своята футболна кариера десен бек на Тотнъм Алф Рамзи. Той е на едва 35 години и решава да се впусне в това предизвикателство, тъй като няма опита и квалификацията да води тим от елитната дивизия. За това той прекарва лятото на 1955г. тренирайки една от английските колонии – Южна Родезия (днес Зимбабве). Визитката на Рамзи като играч е повече от впечатляваща – 32 мача за националния отбор на Англия, шампион на Втора Дивизия с Тотнъм през 1949/50, а през 1950/51 е част от състава на „шпорите“, който печели титлата в Първа Дивизия.

Мениджърът

Самият Рамзи е далеч от английските разбирания за футболист. Не особено висок и пъргав, какъвто е

стереотипът за успешен играч на Острова по онова време, той се отличава с голямата си борбеност, интелигентност и позициониране. Спокойствието, с което действа, кара треньорите да го определят за титулярен изпълнител на фалове и дзупи. Изненадващо, Рамзи получава повиквателна за националния отбор през 1948г., докато се състезава във Втора дивизия, а в състава на „трите лъва“ тогава е легендарният Стенли Матюс. Невероятното влияние, което Алф оказва на играта, му печели прякора „Генерала“. Той не бърза да рита топката напред, а вместо това бавно и методично, предварително преценено изнася, сякаш мисли не един, а два хода напред. По време на периода си в Тотнъм, Рамзи поема доста от идеите на тогавашния мениджър на „шпорите“ Артър Роу, който също обича да залага на задържането на топката. Така при аутове или когато вратаря притежава кълбото, Рамзи се придвижва в празните пространства, за да може да получи пас и да последва разиграване, а не топката да бъде изритана далеч напред и по всяка вероятност да бъде спечелена от съперника. Освен това Алф се слави и с изключителна точност на подаванията, без значение дали съотборникът му се намира на 10 или 50 метра. Пасовете на Рамзи са точни до сантиметър и лесни за овладяване. Наказателните удари, които бие, също се отличават от английските разбирания за „добро изпълнение“. Вместо да изрита топката със всичка сила, Рамзи предпочита да я насочи така, че тя да е извън обсега на вратаря. Той е толкова влиятелен и така добре организира защитата, че

съвсем спокойно можем да го посочим като главен „виновник“ за шампионската титла на Тотнъм през сезон 1950/51 – първата в историята на тима от северен Лондон.

Назначението е прието добре, като коментар по темата прави дори капитанът на Англия Били Райт – „Предоставяйки шанс на Алф да ги води, Ипсуич отдадоха голяма чест на интелигентния футбол и на футболистите, които обичат да мислят!“. Първоначално идеята на ръководството на „трактористите“ е Рамзи да е играещ треньор, но той отказва. Доводите му са, че иска да се съсредоточи само върху една от двете функции, за да е по-концентриран, а и не иска да играе редом с хората, на които трябва да е и шеф. Така на 9 Август 1955г., той подписва договор и застава начело на клуба.

По време на прекъсването поради избухването на Втората Световна Война, кариерата на играч на Рамзи също е паузирана. Така той има време да помисли как би могъл да разнообрази играта и става един от първите от новата генерация английски мениджъри, които спират да робуват на старите порядки. Тактиката WM, с която играят всички английски отбори, е морално остаряла и Рамзи прави нещо революционно. Той премахва крилата, като ги изтегля в центъра и ги преобразува в атакуващи халфове. В случая с Ипсуич това са Рой Стивънсън и Джими Ледбитър. Това дава резултат, тъй като по онова време се играе зоново и бековете на противника очакват да бъдат атакувани през фланговете, но вместо това "трактористите" насищат центъра и

минават от там, което често води до голове. Централните нападатели Рей Кроуфърд и Тед Филипс биват извеждани на удобни позиции по земя, вместо да бъдат търсени с центрирания. Рамзи нарича тактиката си "Чудото без крила", тъй като тя му носи много успехи, кой от кой по-страхотни. Той променя и начина, по който тимът изпълнява корнери, налагайки три различни заучени изпълнения и така прибавя в арсенала на „трактористите“ още едно оръжие, ако мачът се „закучи“ или нападателите нямат ден.

Опитът на Рамзи

Рокадите, които новият мениджър извършва, са продиктувани от не едно, а две емблематични поражения на Английския национален отбор, в който Рамзи е неизменен титуляр чак до 1953г.. Това са двата приятелски мача срещу отбора на Унгария на разменено гостуване, като този на Уембли е и последен за Алф с фланелката на "трите лъва". Англичаните, мислейки че са на върха на пирамидата, лекомислено подценяват суперотбора на "маджарите" и биват разбити с 3:6 наред Лондон! Разбира се, ръководството на ФА определя резултата като "случайност" и "късмет", но статистиката е показателна - унгарците нанасят 32 удара по посока вратата на Гил Мерик, докато островитяните - едва 4. Раздвижен ум като този на Рамзи няма как да се примири с жалките оправдания на тогавашния мениджър Уолтър Уинтърботъм и той се отказва от отбора. Англичаните играят с добре познатото WM

(двама централни защитници, трима халфа, двама атакуващи полузащитници и трима нападатели), което има един куп пробойни, но тъй като всички на Острова го използват, то очевадните му недостатъци няма как да бъдат забелязани. През следващата 1954г., „трите лъва“ гостуват на Непщадион в Будапеща (по настоящем познат като Ференц Пушкаш Стейдиъм) за среща-реванш срещу същите тези унгарци. Разбира се, никой в Англия не смята, че албионците отново ще загубят, защото мачът на Уембли е "случайност" и "късмет". "Маджарите", които са ръководени от тогавашния министър на спорта на страната, излизат с различна тактическа постройка, докато Уинтърботъм отново залага на WM и отново бива размазан. Това, което се случва е, че Англия записва най-срамната загуба в историята си, инкасирайки 7 гола във вратата на слияния Гилбърт „Гил“ Мерик, а в същото време успява да отбележи едва веднъж. Пушкаш и компания играят прекрасен футбол и буквално скриват топката на надутите британци. Комбинативната игра, движението без топка и елегантните финтове, които „маджарите“ демонстрират, затвърждават мнението на Алф Рамзи – английският футбол не само че не е на върха, а е страшно неефективен и посредствен. Получил възможност да приложи вижданията си, младият наставник не пропуска този златен шанс да изпробва унгарските тактики и стил на игра.

Формиране на чудото

Промяната дава моментален ефект и Ипсуич отбелязва 106 гола в 46 мача още в първия сезон на Рамзи начело, но остава на трета позиция и изпуска влака за промоция във Втора Дивизия. През следващата кампания обаче „трактористите“ отново вкарват над 100 гола и този път печелят титлата на третия ешалон в английския футбол. Следват още три години престой във Втора Дивизия, за да се стигне до сезон 1960/61, когато най-накрая Ипсуич Таун печели първата си промоция в елитната Първа Дивизия в цялата си история. Рамзи не си е губил времето – той разработва иновации и се справя с редица трудности, които заварва в отбора от югоизточна Англия. Първият голям проблем, който новият мениджър среща е, че голяма част от играчите са застаряващи. Разбира се, третодивизионният клуб няма пари за да обнови състава си и на Рамзи му се налага да работи с наличния потенциал плюс това, което заварва в школата. Освен това Ипсуич Таун няма никакви традиции в английския футбол, като основен спонсор на отбора е местната пивоварна, която се държи от аристократичната фамилия Коболд, към която принадлежат и президентът на тима, както и доста голяма част от персонала. Освен това и стадионът, на който тимът домакинства – Портманд Роуд е доста скромен откъм капацитет и архитектура и притежава така да се каже „основните“ параметри на едно футболно съоръжение.

Съставът

И все пак промоцията в Първа Дивизия кара собствениците на Ипсуич да приемат промените и да се опитат да се адаптират към новата среда, в която попада тима. Местните медии и специалисти не са оптимистично настроени към шансовете на дебютанта в елитния ешалон. Платени са рекордните за клуба 12 000 паунда за шотландския нападател на Фолкърк Дъг Моран. През първите 20 години след края на ВСВ се налага огромна стагнация във футбола на Острова и почти никой отбор няма в състава си играчи за над 30 000 паунда. Ипсуич трябва да се оправя с наличния потенциал. Алф Рамзи залага на формация 4-3-3, като неговият титулярен вратар Рой Бейли е на цели 39 години в началото на сезона. Централна двойка защитници са Анди Нелсън и Джон Комптън, респективно на 26 и 24 години. По двата бека са юношите на клуба Били Бакстър (отдясно, 22-годишен) и Лари Карбъри (отляво, 25-годишен). Пред защитата действа още един юноша на тима – уелсеца Джон Елсуърти на 30 години. На позицията атакуващи халфове играят Джими Ледбитър (на 33 години) и Рой Стивънсън (на 29 години). Отпред тризъбеца оформят новопривлеченият Дъг Моран, Тед Филипс и най-добрият нападател в историята на Ипсуич Рей Кроуфърд. Това е съставът, който изнася почти целия сезон 1961/62 на плещите си, като освен тези 11, едва още 5 играча взимат участие в мачовете на „трактористите“, но никой от тях не играе в повече от 5 срещи.

Есента

Кампанията започва според очакваното и след първите три кръга Ипсуич са завоювали едва една точка – 0:0 на старта срещу Болтън, а момчетата на Алф Рамзи търпят поражения от Бърнли и Манчестър сити, съответно с 3:4 и 2:4. Тъй като хората, които правят програмата, по всяка вероятност са обичали да прекаляват с уискито, на „трактористите“ им се налага отново да мерят сили с Бърнли едва в четвъртия кръг и те най-сетне успяват да спечелят с категоричното 6:2!

От тук нататък момчетата на Алф Рамзи печелят и следващите си три срещи – срещу Уест Бромич Албиън (гостуване) с 3:1, Блекбърн Роувърс (домакинство) с 2:1 и Бирмингам Сити (домакинство) с категоричното 4:1. В средата на месец септември обаче идва ново поражение и то е доста тежко – от Евертън с 2:5 на Гудисън Парк. Както вече обяснихме, шантавата програма кара Ипсуич отново да играе с Блекбърн (2:2), а след това и домакинството на Фулъм е загубено отново с 2:4. И когато всички решават, че тимът от югоизточна Англия най-накрая е влязъл в руслото, което му се отрежда преди началото на сезона, „трактористите“ побеждават категорично като гост с 4:1 завършили на четвърто място предходния сезон отбор на Шефийлд Уензди.

Добрите игри на Ипсуич продължават и през октомври, когато момчетата на Алф Рамзи побеждават първо Уест Хям с 4:2, но след това губят от другия отбор от град Шефийлд – този на Юнайтед. Следва един от най-ключовите двубои през сезона. На Портманд Роуд

пристига шампионът Тотнъм и това е един от същинските тестове пред „трактористите“. Мачът започва зле и „шпорите“ повеждат с 2:0 с две попадения на уелското ляво крило Клиф Джоунс. През втората част обаче Ипсуич прави пълен обрат и с попадения на Тед Филипс и Рей Кроуфърд (на два пъти) успява да спечели с 3:2. В последния кръг за месеца е постигнато равенство 1:1 като гост на Блекпул.

Така след изиграването на 15 кръга, Ипсуич се намира в топ 4, което вече си е изненадващо като за новак. Очевидно тактиките на Алф Рамзи дават резултат и тимът в сини фланелки играе много резултатен футбол – „трактористите“ пропускат да се разпишат само веднъж за 15 мача и то на старта на кампанията през август. Ноември започва с нова победа – 1:0 срещу Нотингам, а след това идва една от редките загуби на Ипсуич. Тя е регистрирана при гостуването на Молиню от Уувърхямптън Уондърърс с 0:2, но никой не приема това като някакъв кой знае колко катастрофален резултат – почти половината отбор на „вълците“ се състои от английски национални играчи. Поражението бързо е забравено, като още в следващия кръг на Портманд Роуд пристига Манчестър Юнайтед и е разбит с 4:1! Момчетата на Мат Бъзби не разбират какво им се случва и набързо отнасят 4 гола, а почетното попадение на Сами МакМилан в края не е утеха за никого. Ипсуич затвърждава добрата си форма с победа и срещу Кардиф с 3:0 като гост. За пръв път тимът се изкачва на второ място във временното класиране и изоставя само на 3

точки от лидера и фаворит за титлата Бърнли. Обръщаме внимание, че по онова време за победа се присъждат 2 точки и разликите между отборите са малки. За пример – Бърнли води с 26 пункта в актива си, а последният Челси има 15!

Именно срещу „сините“ от Лондон е следващият двубой на Ипсуич. Домакинството на Портманд Роуд е спечелено с 5:2, но през този месец момчетата на Алф Рамзи така и не успяват да запишат добра серия и редуват победи със загуби. Така след триумфа над Челси, в следващия мач Ипсуич губи от Астън Вила с 0:3. Следва победа с 2:1 срещу Болтън, но тя е последвана от нова загуба с 0:3, този път от Манчестър Сити. Все пак „трактористите“ успяват да завършат месец декември, а и годината с победа с 1:0 над средняка Лестър. Това непостоянство коства на отбора две позиции и той се свлича до 4-тото място. Евертън и Тотнъм правят добри серии и изпреварват момчетата на Алф Рамзи с по 1 точка. Бърнли все още е лидер, но поради вече споменатата точкова система, не успява да се окъсне и води само с 3 пункта във временното класиране.

Пролетта

Изглежда, че преди 50 години ръководството на ФА е имало повече логика в решенията си и след като по Коледа отборите не почиват, то след настъпването на новата година са предвидени две седмици пауза. Цели 24 кръга се изиграват на един дъх и това е една добра възможност за играчите да презаредят малко батериите.

Изглежда, че тази почивка се отразява по животворен начин на футболистите на Ипсуич и след подновяването на надпреварата те записват хубава победа с 3:0 над Уест Бромич, само за да спукат гуми срещу Бирмингам и да загубят с 1:3. Тимът така и не успява да стабилизира играта си в защита и допуска огромно количество голове - за 27 мача са записани едва 5 сухи мрежи! В същото време са инкасирани цели 47 гола. Позитивното е, че тактиките на мениджъра Рамзи дават добър резултат и отбелязаните голове са доста – 61, като само лидера Бърнли има повече.

Февруари е позитивен за Ипсуич, тъй като е доста къс и няма много възможност за тима да губи точки. „Сините“ от едноименния град записват две поредни победи – срещу Евертън с 4:2 и срещу Фулъм с 2:1, а в последния мач за месеца правят 2:2 с Уест Хям. Март идва с гръм и трясък, като на момчетата на Рамзи им се налага да изиграят цели 7 двубоя в рамките на 31 дни, но те се справят повече от прекрасно! Записани са победи срещу двата Шефийлдски отбора – Уензди и Юнайтед, нова победа срещу Тотнъм, срещу Лестър и срещу Уувърхямптън. За втори пореден месец Ипсуич не допуска поражение, като завършва наравно останалите две срещи – 2:2 срещу Арсенал и 1:1 срещу Челси. Последната среща за месеца е домакинство на Портманд Роуд срещу „вълците“ от Уувърхямптън, като на тима се отдава уникална възможност – Бърнли прави равенство 0:0 с Нотингам и ако Ипсуич спечелят, те ще излязат на първо място във временното класиране за пръв път през

сезона. В типичен свой стил обаче „трактористите“ започват мудно и допускат два бързи гола, но показват страхотен дух и осъществяват пълен обрат – 3:2 и възпитаниците на Алф Рамзи са лидери!

В същото време проблемите пред основния конкурент за титлата Бърнли се увеличават. На „виненочервените“ се налага да изиграят цели 10 двубоя за първенство през месец април! Измежду тях те имат да играят и полуфинал за ФА кърп срещу Фулъм. Именно заради мачове в най-стария турнир в света, няколко от срещите на Бърнли в Първа Дивизия са отложени и преместени за „понататък“. Тъй като през лятото на 1962г. се провежда Световното първенство в Чили, регламентът на ФИФА налага всички вътрешни шампионати да приключат до края на април. По онова време отборите разполагат с максимум 18-19 играча и футболистите на Бърнли са поставени пред огромно изпитание. В същото време ранното отпадане на Ипсуич от турнира за ФА кърп им отрежда да играят едва 6 мача през април.

Месеът започва по много неприятен начин за „трактористите“. Манчестър Юнайтед си отмъщават за унизителната загуба през ноември и успяват да спечелят с 5:0 двубоя на Олд Трафорд. Играчите на Рамзи обаче не са готови да се предадат. Те печелят срещу Кардиф с 1:0, а след това постигат и две равенства с по 2:2 срещу Арсенал и Челси. Както вече обяснихме, регламентът за провеждане на мачове е бил доста странен и Ипсуич отново мерят сили с Арсенал в предпоследния кръг от сезона. Този път прошка няма и „артилеристите“ са

победени с класически резултат, като отново блесва гения на невероятния нападател и най-голяма легенда на „трактористите“ Рей Кроуфърд. Той бележи два гола и Ипсуич докосва титлата с върха на пръстите си! Остава само един кръг до края на първенството!

В същото време Бърнли стават жертва на изключително натоварения си график. Освен че си осигуряват място на финала за ФА кърп, нищо друго позитивно не им се случва през април. В първенството те допускат 3 загуби и 5 равенства при само една победа в мачовете си кръг преди края. Така ситуацията преди изиграването на мач номер 42 е следната: Ипсуич води с 54 точки, а Бърнли са втори с 52. Головата разлика на „виненочервените“ обаче е доста по-добра от тази на техните конкуренти. Така в последния кръг, Бърнли посрещат на Търф Моор последния в класирането и сигурен изпадащ тим на Челси, на Ипсуич домакинства на седмия Астън Вила. На „трактористите“ им стига и точката, за да си гарантират титлата, докато за Бърнли победата е абсолютно задължителна!

Почти 29 000 зрители се стичат на Портманд Роуд в очакване да видят как тима на Ипсуич пише история. Въпреки, че първото полувреме завършва при резултат 0:0, през втората част големият Рей Кроуфърд отбелязва два безответни гола. Бърнли се проваля при домакинството си на Челси и завършва при резултат 1:1, но това е без значение.

Абсолютният дебютант Ипсуич Таун завоюва титлата в Първа дивизия! Шокът на Острова е феноменален!

Всички футболни специалисти, които преди началото на сезона зачеркват тима на Алф Рамзи с дебелия маркер, сочейки го като сигурен изпадащ, сега сипят суперлативи. Самият мениджър, чиито революционни тактики не са приети добре от закостенелите английски разбирания, е наречен „магьосник“, а неговите играчи, първоначално заклеят като „аутсайдери“, „свършили за футбола“ и „излишни“, са провъзгласени за герои.

Ключови фактори

Разбира се, основна заслуга за това огромно постижение има Алф Рамзи, както и неговите футболисти, но има и някои допълнителни фактори, които помагат на Ипсуич да триумфира с титлата. Формата на другите фаворити е ключова за крайното класиране. Бърнли, които са шампиони за сезон 1959/60 стават жертва на собствената си алчност за дубъл, като се опитват да триумфират и в първенството и в турнира за ФА кп. В крайна сметка многото мачове, които се натрупват, изморяват страшно много играчите и те изпадат от форма в най-важната част от кампанията, като не само се провалят в опита си да спечелят титлата, но губят и финала за ФА кп. Другият голям претендент за титлата Тотнъм пък прави добър пробив в турнира за Купата на Европейските Шампиони. „Шпорите“ достигат до полуфинала в надпреварата, където са елиминирани от Бенфика, а освен това също достигат до финала за ФА кп, който печелят срещу Бърнли с 3:1, но тези турнири

им пречат да се съсредоточат в преследването на титлата в първенството.

Големите понастоящем английски отбори не се радват на добра година. Челси изпада, след като губи цели 23 пъти и допуска кошмарните 94 гола! Манчестър Юнайтед все още се възстановява от самолетната трагедия край Мюнхен и в крайна сметка завършва на незавидната 15-та позиция. Манчестър Сити пък прави тотално посредствен сезон и заема 12-то място в крайното класиране. Арсенал са отличниците на групичката, като завършват 10-ти, а Ливърпул дори не се намира в Първа дивизия!

В същото време звездата на Ипсуич е нападателят Рей Кроуфърд. Той е в разцвета на силите си, на 25 години и отбелязва 33 гола, споделяйки приза за най-добър голмайстор на сезона заедно с нападателя на Уест Бромич Дерек Кеван. Кроуфърд става първият играч на Ипсуич, който получава повиквателна в националния отбор на Англия. Години след този триумф, той дава интересно интервю, в което обрисова настроенията в тима и в английския футбол като цяло през сезон 1961/62: *„Бяхме сбирщина от анонимници, които никога не бяха играли в елита. Всички ни зачеркнаха. Казваха, че нямаме достатъчно опит и че сме изкарали късмет да спечелим Втора дивизия. Казваха, че сме фаворити да изпаднем още тази година. Нямахме нито един национал, докато не ме повикаха да играя за Англия (два пъти) към края на сезона. Даже си спомням как един коментатор от BBC Кенет Уолстенхоум,*

голям фен на Тотнъм, каза, че те били по-качествени. Каза, че ако Ипсуич спечели, ще ни купи дузина бутилки с шампанско. И удържа на думата си! Собственикът Джон Коболд прие пиенето с удоволствие. Никой от нас не вярваше, че ще спечелим титлата, дори до последния кръг. Алф Рамзи никога не го е поставял за цел и дори не сме го дискутирали.“

Ипсуич прави не особено удачна еврокампания и отпада още в първия кръг от италианския колос Милан. Защитата на титлата също не се получава и „трактористите“ завършват на 17-та позиция сезон 1962/63. Алф Рамзи е назначен за старши треньор на националния отбор на Англия, където малко по-късно ще завоюва Световната титла през 1966г., но това е една друга история.

Глава 3

НОТИНГАМ ФОРЕСТ - НОСИТЕЛИ НА ЕВРОПЕЙСКАТА КУПА ЗА СЕЗОНИ 1978/1979 И 1979/1980

Трудно могат да бъдат намери думи, които правилно да опишат характера и битието на Брайън Клъф. Англичанинът е комплексна фигура - енигматичен за едни и омразен в очите на други, той е изпълнен със самоувереност, граничеща с арогантност. Никой обаче не може да отрече харизмата и остроумието му. В интервютата с журналисти той често подхвърля крилати фрази, които завинаги се запечатват във футболния фолклор на Англия. Клъф е и принципен човек, който постига завидни резултати, като кара отборите си да практикуват красив стил на игра. Заедно с приятеля си и верен асистент Питър Тейлър, начело на Нотингам Форест той постига и един от най-големите успехи в историята на британския клубен футбол. Турнирът за Европейската купа, която е еквивалент на днешната Шампионска лига е завоюван само три сезона след като дуото акостира в Нотингамшир. Успех, постигнат не само веднъж, но и дублиран през следващата година. Впрочем, постигайки това, отборът и до днес остава единствения, който има повече европейски отличия, отколкото титли в домашната си лига. За справка, клубът става шампион на Англия единствено през сезон 1977/1978, а в следващия е подгласник на Ливърпул. Именно този факт дава допълнително основание за гордост на Нотингам, тъй като периодът между сезони

1975/1976 и 1983/1984 е изключително доминиран от „мърсисайдци“, като в този времеви отрязък те стават шампиони осем пъти, а три пъти завършват като подгласници в класирането, включително и през въпросната 1978г. Но темата на нашата глава е малко по-различна, като ще оставим първенството на Англия на заден план и ще акцентираме върху турнира за Европейската купа.

Форест: скромен провинциален клуб

Клубът е основан през 1865г. или с други думи към днешна дата е на 153 години. Още от основаването си играят домакинските си мачове на Сити Граунд, който понастоящем е с капацитет 30 445 места. Също от 1865г. насам основният цвят, който отборът носи, е червеният, като официално Форест е и първият клуб, подвизаващ се в този цвят на екипите, като след него много други отбори приемат цвета, вдъхновени от тях. Такъв пример е Арсенал, който получава като подарък пълен комплект червени екипи от Нотингам, по случай основаването си през 1886г, както и аржентинския Индепендиенте, чийто президент остава въодушевен от визитата на Форест през 1905г. и също решава клубът му да носи червено и да се нарича „Червени дяволи“.

Най-отявлени противници на Нотингам са Нотс Каунти, чийто стадион е само на десетки метри от този на Форест, както и Дарби Каунти, като сблъсъка между тях е по-известен като „Дербито на Източен Мидландс“. Сред по-значимите трофеи, които клубът е спечелил, освен

двете купи, предмет на настоящата глава, са също така и Първа Дивизия през въпросната 1978г., Футбол Алайънс кърп през 1892г., два трофея от ФА кърп – 1898г. и 1959г., Чарити Шийлд - 1978г., Купата на Лигата на четири пъти – 1978г., 1979г., 1989г., 1990г., два трофея Фул Мембърс Клъб – 1989г.и 1992г., както и Супер Купата на УЕФА – 1979г. и Интернационалната купа - 1980г.

Съставът на Нотингам Форест

Отборът тъкмо печели титлата в Първа дивизия на Англия и за пръв път в своята история ще играе на най-високо ниво на европейския футбол. В първия отбор по това време играят някои сериозни имена, които оставят светла диря в клубния и международен футбол. Ето ги и тях:

Питър Шилтън - закупен само преди година, през 1977г., незаменим титуляр на вратата в единадесеторката на Форест с 272 мача за клуба. И досега е играчът с най-много мачове за националния отбор на Англия - 125;

Лари Лойд - една от скалите в отбраната на отбора. През кариерата си в отбора има 215 мача;

Колин Барет - още един от чудесната защита на Форест. Има 86 мача за отбора;

Вив Андерсън - първият цветнокож играч, който представлява националния отбор на Англия. Продукт на школата на Форест, но се утвърждава като титуляр едва в навечерието на големите успехи. Има 425 мача за отбора;

Гари Бъртълс - играе като централен нападател по времето на европохода. Има 278 мача, като е водеща фигура в отбора;

Тревър Франсис - превръща се в първия играч в историята на британския футбол, който е закупен за над 1млн. паунда, въпреки че Клъф твърди в характерния си тон, че го е спазарил от Бирмингам за 999,999 паунда - *„цифрата да не натоварва психически играча“*. Има забрана да играе в продължение на три месеца (според тогавашните правила), като първият мач, в който се появява, е финалът през 1979г. срещу Малмьо, в който забива и единствения гол за отбора. През престоя си изиграва 92 мача;

Франк Кларк - в редиците на Форест преминава точно преди Клъф да поеме отбора, а финалът през 1979г. е и последният му мач. Общо записва 155 участия;

Арчи Гемил – борбен шотландски полузащитник, със 78 мача. Пререкания с Клъф, заради невключването му във финала, продопределят края на кариерата му на Сити Граунд;

Кени Бърнс – родом от Глазгоу, играещ като централен нападател, преди Клъф да го купи и преквалифицира в централен защитник. Само двама човека на света са го наричали Кенет - майка му и Клъф. Има 196 мача;

Тони Уудкок - продукт на академията на клуба. Печели наградата за Млад играч на футболната асоциация през 1978г. След като блести във финала е продаден на Кьолн. Има 176 мача;

Джон Робъртсън - когато Клъф поема клуба, Робъртсън е в трансферния списък. Мениджърът веднага вижда таланта му, реабилитира го в първия отбор, нарича го своя „Пикасо“ заради страхотните пасове и центрирания, които играчът доставя от крилото. С цели 499 мача за клуба;

Иън Бауър - стilen играч в средата на терена. Част от отбора, достигнал и до следващия финал. Записва 541 мача;

Джон Макговърн - стар познайник на Клъф от предишни клубове. Капитан на отборите, достигнали двата финала. Има 330 мача;

Джон О'Хеър - верен спътник на Клъф от времената му в Дарби и Лийдс. Има 122 мача;

Мартин О'Нийл - отношенията му с Клъф са на приливи и отливи, особено заради невключването му във финала през 1979г. За негово щастие играе във финала през следващата година. Има 348 мача, а понастоящем е мениджър;

Клъф и Тейлър – перфектното дуо

И на последно място, но със сигурност не и по значение, поставяме треньорското дуо, което стои зад завесите на успехите на Нотингам през този период - а именно Брайън Клъф и Питър Тейлър. За тях се пишат книги, както и се създават филми.

Личността на Клъф (или както сам се нарича *old big 'ead*) е обвита в ореол от противоречия и величие. Често влиза в светлината на прожекторите, най-вече заради някой

скандал. Бива провъзгласен за Офицер на Ордена на Британската империя и член на Английската футболна зала на славата. За него се говори, че е най-великият английски треньор, който не е водил националния отбор. Страстта към футбола попива от баща си в най-ранна възраст. Започва кариерата си като футболист, играейки на професионално ниво за Мидълзбро (откъдето още е и дружбата с Тейлър) и Съндърланд, като общо има 251 гола в 274 мача! За съжаление дните му на футболист злощастно приключват в сравнително ранна възраст заради контузия в кръстните връзки на коляното. Това води и до следващата глава в живота му, а именно треньорската професия. В началото той е заклеймяван от медиите като „груб“, „арогантен“ и „надут“, но в крайна сметка се стига до определения като „най-добрия в професията“. В стила му е да изисква много, но и да дава много на футболистите си. Например за него е изключително важно да бъде наричан „Шефе“ или „Мистър Клъф“, както и държи футболистите да не спорят с рефера и да не разкарват ненужно топката по терена с цел губене на време. Също настоява те да изглеждат прилежно както на терена (визираме вдигнати чорапи и загащени фанелки) така и извън него - елегантни костюми, вратовръзки и спретнат външен вид. Брайън Клъф и Питър Тейлър се срещат за първи път през 1955г. в мач между резервните формации на Мидълзбро. Пожарът на футболната любов между двамата пламва мигновено и скоро те започват да пътуват заедно из страната за да гледат мачове и да тренират подрастващи

деца. Книгата на Дейвид Пийс наречена "Проклетите Юнайтед" изобразява отношенията между Брайън и Питър като тези на стара футболна двойка. Двамата обичат да спорят и да се карат, но в крайна сметка винаги се сдобряват. И като всяка сполучлива двойка, всеки от тях има точно определена роля - Тейлър открива талантите, а Клъф ги повежда към славата. Методите на двамата са толкова успешни, че те не само триумфират в Англия и Европа, но и докарват значителни финансови печалби на клубовете, които ръководят. Добър пример е покупката на Гари Бъртълс през 1976г. За него са платени едва 2000 паунда на полу-аматьорския клуб Лонг Ийтън. Четири години по-късно нападателят е продаден за 1,25 млн. на Манчестър Юнайтед. Двамата очевидно знаят как да се надиграват на трансферния пазар и благодарение на мемоарите на Питър Тейлър можем да видим точно как дуото постига това.

На първо място е принципа да се купуват футболисти на безценица. Двойката има афинитет към играчи с лични проблеми. Може би защото Клъф има слабост към алкохола, а Тейлър към комара, двамата добре се разбират с подобни персонажи и по-важното в случая - знаят как да им помогнат да се преборят с демоните си. Разбира се, „повредени“ футболисти са изключително подценени от пазара, защото други мениджъри не могат да ги вкарат в правия път. Когато обаче дуото привлича такъв играч, те веднага изискват от него да им признае греховете си. Без значение дали става дума за жени, алкохол, наркотици или залози, двамата веднага се

заемат с реабилитацията на новото си попълнение. За подхода, Тейлър пише следното: *"Ако не можехме сами да разрешим проблема, то се обръщаме към свещеници, доктори или психолози."* Не след дълго футболистът намира най-добрата си форма и започва да блести за отбора.

Втора важна точка от наръчника на Брайън Клъф и Питър Тейлър е напипването на правилния момент, в който да се продаде даден играч. Тейлър гледа на футболистите си като на акции на борсата. Според него когато един състезател стигне пика в кариерното си развитие, именно тогава е идеалният момент той да бъде трансфериран. Причините за това са две - оттук нататък той не може да даде повече на отбора и, разбира се, фактът, че другите отбори са готови да платят значителна сума за него. Именно това е случаят с Кени Бърнс (привлечен за 150 000 паунда). Защитникът изглежда на върха на възможностите си през 1981 г. За последните няколко сезона той печели английското първенство и Купата на европейските шампиони като играч на Форест, но когато Лийдс предлагат за него 400 000 паунда, Клъф е повече от нетърпелив да приеме. Бърнс така и не достига до нови медали в остатъка от кариерата си, а нашите герои излизат с чиста печалба от над четвърт милион паунда.

Първото назначение на Клъф като треньор е през 1965г. начело на четвъртодивизионния Хартлипул Юнайтед. По това време Брайън е само на 30 години и е най-младият мениджър в лигата. Още с първото си действие той

привлича Тейлър без знанието на президента на клуба. В крайна сметка Хартлипул няма особени амбиции и дуото търси по-сериозно предизвикателство, което идва през 1967г. от източен Мидландс и се нарича **Дарби Каунти**. По това време отборът е на дъното на Втора дивизия, еквивалентът на днешния Чемпиъншип, в тежка криза. През първия си сезон начело Клъф оформя състава и клуба като цяло по свое усмотрение, като от играчите, които заварва, остават само четирима, а също така без работа остават главния скаут, работникът, отговорен за тревното покритие на стадиона, секретаря на клуба, както и жените, носещи чая, само защото Клъф ги чува да се смеят след загуба на отбора. Привлечени са дванадесет нови играчи. Всички тези радикални промени дават своевременен ефект и Дарби спечелва Втора лига и промоция още през втория сезон на Клъф и Тейлър начело. Новият сезон в елита започва дори по-добре от предишния като общия брой на изиграните мачове без загуба наброява двадесет и две. В крайна сметка „овните“ завършват четвърти, като печелят квота за евротурнирите, но финансови проблеми ги вадят от надпреварата преди изобщо играчите да са помирисали европейски стадион.

Следващият сезон, а именно 1971/1972, е най-успешният до момента за Дарби и Клъф, като те успяват за завоюват титлата в Първа дивизия, напук на влошаващите се отношения между президента на клуба и треньора. Клъф продължава да взима решения на своя глава, без да ги съгласува с борда, но от друга страна е

считан за толкова важна част от клуба, че никой не смее да го уволни. На това отгоре той влиза в спречкване и с феновете, обявявайки ги за малодушни и „срамна сбирщина“. Общо взето време разделно приближава с пълна сила и логичното се случва на 15 октомври 1973г., когато дуото Тейлър/Клъф подава оставки след забрана за изява в медиите. Градът е обхванат от всеобща паника, привържениците излизат с искане към борда двамата да бъдат върнати, но това така и не се случва. За Клъф и Тейлър следват два неуспешни периода, първият от които начело на Брайтън. Тук пътищата им се разделят, защото за Клъф залъкът е прекалено малък и той напуска в посока Лийдс, а Тейлър остава начело на „чайките“.

Обсебен от съревнованието си с мениджъра на Лийдс Дон Ревин, Клъф поема именно отбора от северна Англия. В едно интервю за британската телевизия Брайън директно заявява в лицето на опонента си: *„Исках да спечеля първенството и исках да получа шанс да спечеля европейската купа. И исках да го направя по-добре от теб!“*

Периодът на Клъф в Лийдс е най-неуспешният в кариерата му на мениджър като той трае само четиридесет и четири дни. Причините за това са много, но ще изтъкнем факта, че той непрекъснато критикува в публичното пространство клуба и мениджъра Дон Ревин и общо взето нито един член на Лийдс Юнайтед не харесва Брайън. След уволнението си, Клъф в характерния си стил, отговаря: *„Това е ужасен ден... За Лийдс Юнайтед.“*

И ето тук ще разкрием човешката драма в нашата история. Треньорът Брайън Клъф е първообразът на съвременния арогантен и не желаещ да признае грешките си футболен треньор. Но Клъф е също така роден победител, просто манталитетът му не позволява да се предаде и откаже и да остави работата свършена наполовина. Той обича предизвикателството и всъщност колкото по-голямо, толкова по-добре. И ето защо след два разочароващи периода в кариерата му, той е готов да се оттласне от временното дъно, което е ударил. Борбеността и целеустремеността му го довеждат до лебедовата му песен или с други думи отново източен Мидландс. Датата е 6 януари, годината 1975, а клубът - Нотингам Форест. По това време Нотингам, подобно на Дарби от преди една декада, се люшка из Втора дивизия и не може да намери себе си. В дебютния за Клъф сезон отборът финишира на осмо място. У треньора се забелязва промяна, като той започва да говори по-рядко пред медиите, а и тонът му променя малко наклона си. Също така, той осъзнава, че следващи успехи не могат да бъдат постигнати без помощта на Питър Тейлър.

В отчаянето си, Брайън Клъф поема към град Брайтън и намира асистента си в градината на къщата му. По настояване на Тейлър, наставникът пада на колене и провъзгласява, че той е нищо без Питър. Така двамата възраждат партньорството си и са готови за нови подвизи! В края на втория си сезон начело Клъф и Тейлър могат да се похвалят със страхотен успех - Нотингам завършва на трето място и печели промоция за

Първа дивизия. Тандемът отново е в играта, а най-хубавото тепърва предстои. Още в дебютния сезон в елита отборът завоюва титлата и то с убедителна разлика от седем точки в крайното класиране пред доминанта в английския футбол по това време Ливърпул, в чиито редици се подвизават Кени Далглиш, Греъм Сунес и Джон Тошак. Отново „мърсисайдци“ прекланят глави пред Клъф и компания на финала за Купата на лигата след преиграване. Спечелената титла на Първа дивизия отваря пред Форест вратата към Европа.

Европейската Купа сезон 1978/1979

Европейската купа по времето, в което се развива действието, предмет на настоящата глава, има малко по-различен формат от сегашната Шампионска лига. Тогава участват 33 отбора, като няма групова фаза, а се играят кръгове -предварителен, първи, втори, четвъртфинали, полуфинали и финал.

Въпреки че Форест спечелва титлата с разлика от цели седем точки пред Ливърпул, никой не смята, че отборът има какъвто и да е шанс в турнира. От големите имена, които участват, намираме отборите на Реал Мадрид, Порто, Ювентус и ПСВ Айндховен. България е представена от Локомотив София. Тук отново съдбата изиграва своята роля и случайно или не съперник на Форест още в първия кръг е не кой да е, а именно Ливърпул. Според коефициентите тогава Ливърпул е абсолютен фаворит, особено и бидейки носител на трофея в последните две издания на турнира. За пореден

път Нотингам успява да надделее над „мърсисайдци“, като в домакинския мач побеждават с 2:0 с голове на Бъртълс и Барнет, а във втория успяват да устискат 0:0 на Анфийлд.

Във втория кръг съперник е АЕК Атина, воден от легендата Ференц Пушкаш, който е победен с общ резултат 7:2! Стилът, който Клъф налага в отбора, е ясно осезаем и за съперника не остава друг избор, освен да наведе глава.

Четвъртфиналният кръг води швейцарския Грасхопърс на Сити Граунд. Шокиращо в първия мач от сблъсъка швейцарците взимат аванс с ранен гол, но играчите на Форест остават спокойни и в типичния си стил връщат три гола до края на мача и си осигуряват комфортна преднина преди реванша. Там резултатът е 1:1 и с общо 4:2 Форест лети към полуфиналите.

На полуфиналната фаза опонентът се казва Кьолн. Много силен и труден съперник, който тъкмо е отстранил бойкия Глазгоу Рейндърс. В състава на Кьолн блести Дитер Мюлер. Резултатът отговаря изцяло на очакванията за двубоя - първият мач на Сити Граунд завършва 3:3 и това поставя немците в доста удобна позиция. Но отново геният на Клъф и Тейлър блесва и в реванша те надхитряват опонента си и с минималното 1:0 на немска земя се класират за финала.

Финалът противопоставя Нотингам на шведския Малмьо. За да стигнат дотам шведите елиминират последователно Монако, Динамо Киев, Висла Краков и Аустрия Виена. Отборът, случайно или не, се менажира

от англичанин - Боб Хютън, само на 32 години, а вече на такъв етап в Европейската купа. На него се дължи подема на отбора, като той въвежда играта с четирима в защита, зоновото покриване и капана на изкуствената засада в отбора. Само за сверка, професионален футбол се играе в Швеция от дванадесет години. За да стигнат дотук, Малмьо също извършват доста геройства и излизат от тежки ситуации в мачовете си по пътя към финала. За тяхно нещастие, точно преди финала капитанът им и стожер в полузащитата Стафан Тапер счупва пръст на крака си по време на тренировка, а освен него, липсват и две от основните фигури в защита - Бо Ларсон и Рой Андерсон. Коефициентите са изцяло в полза на англичаните, а и самият мач се развива според очакванията. За победа на Форест 1.22, а за тази на Малмьо - 7.00.

За Нотингам действащите лица са: Шилтън, Вив Андерсън, Бърнс, Лойд, Кларк, МакГовърн(кап), Боуър, Франсис, Робъртсън, Уудкок, Бъртълс;

На тях младият англичанин, предвождащ Малмьо, противопоставя: Мьолер, Ерландсон, Андерсон, Йонсон, Андерсон, Люндгберг, Тапер (кап), Кинвал, Притц, Хансон и Кервин.

Мачът започва, както и се очаква - Нотингам е с повече притежание на топката и с повече атаки, докато Малмьо е прибран, почти всички играчи са събрани в порядъка на 30-35 метра и търсят шанс за контраатаки. Шведите играят със силна преса, като тя се задълбочава, колкото повече противникът навлиза в тяхното поле. За тях не е

проблем да фаулират англичаните дори и по-дълбоко в половината си, давайки им възможности за преки свободни удари. За спечелване на мача от страна на Форест съществена роля изиграва играта по крилата. Робъртсън отляво и Франсис отдясно са основните жокери за разнищване на солидната шведска отбрана. По време на първото полувреме англичаните имат няколко шанса, но далечни удари на МакГовърн и Боуър минават встрани от вратата. Капитанът Тапер, въпреки счупения пръст, излиза титуляр, но успява да изиграе само тридесет и четири минути и бива заменен. За да затворят всякакви пространства по ширината на терена, Малмьо връщат дори и крилата си и така формират защита от шест играча, която евентуално да спре фланговата игра на Нотингам. Това работи точно едно полувреме, като численото предимство успява да надделее над техниката на крилата на Форест. Логичното обаче се случва малко преди сигнала за полувреме. Робъртсън подхваща поредната си атака отляво, преминава през двама противници, навлиза към наказателното поле и центрира перфектно към далечната греда, където другият флангови играч Франсис, първата покупка на стойност над 1 млн. паунда в британския футбол, но който не изиграва нито един мач до този момент, заради правилата за регистрация по това време, е не добре покрит и с мощен удар с глава пронизва шведската врата. Какъв начин да оправдае парите, вложени в него!

През второто полувреме мачът продължава в същото русло и шведите не успяват по никакъв начин да отговорят и да се върнат в него. Форест от своя страна не се втурват да търсят втори гол, а играят малко по-затворено и създават епизодични шансове. Крайният резултат 1:0 означава, че Нотингам Форест са шампиони на Европа за 1979г. След финала Клъф казва:

“Мачът не беше кой знае какво, но те си бяха скучен отбор, ония от Малмьо. Всъщност шведите са доста скучна нация. Ние обаче бихме, така че на кого му пука!”

Фиг.1 Стартови състави и постройки във финала през 1979г.

Европейската Купа сезон 1979/1980

Следващият сезон за Нотингам е по-малко успешен на домашната сцена, като отборът завършва едва пети в

Първа дивизия. Ливърпул се завръща на шампионския път, а над Нотингам в класирането завършват още Манчестър Юнайтед, Ипсуич и Арсенал. На това отгоре Форест успява да достигне трети финал за Купата на Лигата, но бива победен от Уулвърхямптън с минималното 1:0. За разлика от това обаче, европейските им успехи продължават с пълна сила. Като действащ шампион те се класират автоматично, въпреки петото място в класирането у дома. Шампионският състав остава почти изцяло непроменен. Оттеглянето на Франк Кларк и напускането на Арчи Гемил са единствените по-значими загуби в кадрово отношение за Брайън Клъф.

Кампанията в Европейската купа за Форест започва от първия кръг, където съперник е отново шведски отбор, този път това е Йостерс. След рутинна победа у дома с 2:0 следва равенство на шведска земя и продължаване към втори кръг.

Следващият противник на Форест се казва Арджеш Питеш от Румъния, които също не успяват да затруднят възпитаниците на Клъф и губят мачовете си с 2:0 и 2:1 и с общ резултат 4:1 Нотингам лети в турнира.

На четвъртфиналната фаза Нотингам наистина влиза в турнира. Жребият отрежда двубой срещу немския Динамо Берлин. Да играеш срещу германци никога не е лесна задача и Клъф и компания се убежават в това още в първия мач на Сити Граунд. Те биват надиграни с 0:1 и се намират в нокдаун преди реванша. През времето между двата мача Форест губят финала за Купата на

лигата, а от своя страна Динамо отбелязват десет попадения в мача си за първенство. Всички тези факти посрещат Форест като сериозен аутсайдер в Германия и по всичко личи, че актуалния първенец ще отпадне от турнира. Но Клъф и рекордната му покупка Франсис са на друго мнение. Обикновено Франсис е използван на дясното крило, но този път Клъф го поставя на върха на атаката и тази промяна дава мигновен резултат. Само за едно полувреме Франсис отбелязва два пъти, а един гол добавя Робъртсън от дузпа. През второто полувреме немците успяват да отбележат само едно попадение и това означава, че те са аут от турнира с общ резултат 3:2. Едва измъкнали се от тази ситуация, Форест получават никак не лек съперник в полуфинала. Това е отборът на Аякс, който до момента в надпреварата отбелязва цели тридесет гола! Първият мач на Сити Граунд показва, че и холандците могат да грешат и обичайните заподозрени Франсис и Робъртсън вкарват по един гол и дават комфортна преднина на отбора си. В реванша на холандска земя защитата и вратаря на Форест изиграват много силен мач, като допускат само един гол, въпреки страхотните усилия на противниковата атака. Така с общ резултат 2:1 Нотингам достигат втори финал за две години в надпревата.

Сцената на финала е легендарният Сантьяго Бернабеу в Мадрид, а противникът - отново немски, този път в лицето на Хамбургер, които притежават в редиците си имена като Феликс Магат, Кевин Кийган и Хорст Хрубеш. За да достигнат до финала, те последователно

елиминират Валур, Динамо Тбилиси (отстранил в първия кръг Ливърпул), Хайдук Сплит и Реал Мадрид. Срещу германци не е лесно да се играе и хората на Клъф го знаят много добре. Едва елиминирали Динамо на четвъртфинала те отново се изправят пред още една добре организирана и дисциплинирана немска машина. Този път почти всички цифри са срещу Форест, като започнем от коефициентите, преминем през головете и достигнем до очакванията. Още повече, че и един от най-важните им играчи е аут от финала - миналогодишния герой Тревър Франсис. Единственото утешение е, че Хрубеш е с контузия и не е в групата на Хамбургер.

Титулярната единайсеторка изглежда така: Шилтън, Андерсон, Лойд, Бърнс, Грей, О' Нийл, МакГовърн (кап), Милс, Боуър, Бъртълс, Робъртсън;

Срещу тях се изправят: Каргус, Калтс, Ногли (кап), Якобс, Буйлан, Херонимус, Магат, Мемеринг, Райман, Кийгън, Милевски.

Мачът започва според очакванията, германците владеят топката, а англичаните предимно се бранят. Най-добрата възможност се разкрива през Феликс Магат след изпълнение на пряк свободен удар, който Шилтън избива в корнер с върха на пръстите си. Противно на логиката в двадесетата минута на мача, в може би първата си по-опасна атака Робъртсън и Бъртълс разменят в пасове отляво и шотландското крило с удар с десния крак от границите на пеналта матира Каргус и открива резултата в полза на Форест. Още в ответната атака Райман от немския отбор е в прегръдките на

съотборниците си, след добавка от отразен удар на Магат, но радостта е кратка, тъй като сигналът на страничния рефер индикира, че германецът е бил в положение на засада. Това всъщност и е най-доброто им положение до края на срещата, тъй като Форест се бранят по учебник - целият отбор буквално си оставя белите дробове на терена, тичайки до припадък и не позволявайки на противника да достигне до изравнително попадение. Още един ярък пример как себераздаването, волята и целеустремеността могат да победят индивидуалната класа на противника. Е, в крайна сметка не всички цифри се оказват против Форест. Нашите герои написват още една глава със златни букви в славната история на клуба и затвърждават английската доминация в Европа в края на седемдесетте и началото на осемдесетте години. Нов финал, ново 1:0 и нова титла - Брайън Клъф забива в земята всички критици. За нещастие тук спира и победния път на Нотингам и причината е, че клубът няма да достигне подобни върхове в Европа в бъдеще. Но това в никакъв случай не омаловажава постижението на този „*малък английски клуб*“, който става шампион на Европа два поредни пъти, повече отколкото на собствената си домашна сцена.

Фиг.2 Стартовите състави във финала през 1980г.

Тук отново Брайън Клъф в типичния си стил казва, че двете поредни титли в Европа са по-маловажни от четиридесет и двата мача без загуба у дома.

Не случайно за пореден път споменаваме Брайън Клъф. Не можем да подценим нито едно усилие, което футболистите влагат на терена и на тренировките, но без катализатора Клъф и дясната му ръка Тейлър химическата реакция довела до знаменит триумф в Европа не би могла да съществува. Трудно е да говорим за Клъф без Тейлър и за Тейлър без Клъф, именно защото синергията помежду им е толкова силна. Успехът е специален, защото е и последното голямо постижение на двамата футболни гении.

Тейлър напуска Форест, за да се пробва като наставник на Дарби и един от първите ходове, които предприема е да отмъкне Джон Робъртсън от състава на Клъф. Действието разгневява Брайън и двамата прекъсват отношенията си през втората половина на осемдесетте години и никога повече не си разменят и дума. Въпреки това, когато Питър Тейлър си отива от този свят през 1990г., бившият му приятел присъства на погребението и се разкайва за факта, че двамата така и не са възстановили приятелството си. Клъф изпада в дълбока депресия, която е подсилена от любовта му към чашката. Пристрастието му към алкохола се задълбочава до толкова, че той се нуждае животоспасяваща трансплантация на черен дроб. Англичанинът умира през 2004 г. на шестдесет и девет години. Смъртта му покосява феновете на Дарби и Нотингам, които и до ден днешен го боготворят.

Още приживе, през 1999г., в негова почит най-голямата трибуна на Сити Граунд бива преименувана на „Трибуна Брайън Клъф“, а през 2005г. участъкът от магистрала А52 между Дарби и Нотингам е преименуван на „Брайън Клъф Уей (Brian Clough Way)“. През 2008г. в центъра на Нотингам е поставена негова бронзова статуя, която подпечатва безсмъртието на този великан на футбола.

Глава 4

АБЪРДИЙН - НОСИТЕЛИ НА КНК ЗА СЕЗОН 1982/1983

Популярен троп в класическите уестърн филми е незнаен герой да излиза от дивото, да се запътва към местния бар и уверено да обявява: „Този град вече има нов шериф!“. След което същият започва да разчиства селището от бандити и да печели уважението на изстрадалите граждани.

Не е трудно да си представим подобни сцени, когато Алекс Фъргюсън пристига в град Абърдийн за да поеме отбора, носещ същото име.

Годината е 1978 и клубът от североизточна Шотландия може да се похвали с наличието на някои обещаващи осемнадесет годишни таланти и приличен бюджет, но нищо значимо на терена. Отборът редовно завършва между осмо и второ място в висша лига, а последната и единствена титла е завоювана през 1955г. При пристигането на Фъргюсън шотландската лига се намира твърдо в хватката на Селтик и Рейнджърс. Глазгоуските грандове тероризират първенството и всички смятат, че е крайно време някой да им се опълчи. Имено огненият шотландец се оказва тази фигура.

Престоят на Алекс Фъргюсън като наставник на Абърдийн трае осем години и за това време той успява да прекърши монопола на „старата фирма“ и да завоюва лигата цели три пъти, както и шотландската купа четири пъти. Най-паметното постижение обаче идва на европейската сцена. Абърдийн грабва два

международни трофея в рамките на една година, с което се превръща и в последния шотландски клуб, който триумфира в Европа. Те са и последният клуб извън Глазгоу, печелил титлата на британската страна.

Именно успехът на шотландците в турнира за Купата на носителите на купите през 1983г. е фокусът на тази глава. За добро или лошо УЕФА закрива този турнир през 1999г., но през осемдесетте години на двадесети век, КНК е втория най-престижен шампионат на Европа, след Купата на европейските шампиони (Шампионска лига). В него участват отборите, спечелили турнира за националната купа, което гарантира, че само шампиони ще мерят сили с шампиони. През сезон 82-83 по-именитите клубове, които взимат участие, включват Тотнъм Хотспър, Байерн Мюнхен, Реал Мадрид, Галатасарай, Барселона и Цървена Звезда.

Алекс Фъргюсън преди да стане сър Алекс Фъргюсън

Малко известен факт е, че дори преди Манчестър Юнайтед, сър Алекс Фъргюсън постига безпрецедентни успехи с отборите на Абърдийн и Сейнт Мирън. Когато четем за подхода на шотландеца в трите клуба, разбираме , че методите му работят без значение от обстановката, в която се намира. Шотландецът пристига в даден отбор и веднага започва да го моделира по своя образ и ценности.

Именно Сейнт Мирън решават да дадат шанс на наставника, след като са впечатлени от работата му в друг отбор от същата лига – Ийст Стърлингшър.

Първоначалната реакция на Фърги е да отклони офертата от „светците“, но след съвет от легендарния шотландски мениджър Джок Щайн, той преосмисля и решава да поеме контрола над Сейнт Мирън.

Разбира се, ситуацията на отбора в това време не е цветуща. Заклецени в шотландската втора дивизия, „светците“ отчаяно мечтаят да се завърнат в елита. Един от първите ходове на новия мениджър на отбора е да закупи високоговорител и да обикаля с кола улиците на града, окуражавайки феновете на дойдат на стадиона и да подкрепят отбора си, вместо пасивно да гледат по телевизията.

Следващото действие на Алекс Фъргюсън е да преоцени групата налични футболисти и да освободи цели осемнадесет от тях още през първия си сезон. Малко по малко шотландецът започва да налага авторитета си и това дава резултат през третата година от управлението му. Сейнт Мирън е съставен от младежи (капитан на отбора е осемнадесет годишния Тони Фитцпатрик), които играят зрелищен и атакуващ футбол - Сейнт Мирън печели дивизията, като вкарва 91 гола в 39 двубоя.

Не след дълго бордът на Абърдийн решава да потърси услугите на Фъргюсън. Шотландецът и без това не е в добри отношения с ръководството на Сейнт Мирън и след като е уволнен от отбора поема Абърдийнци. Сейнт Мирън е и единственият клуб, които е уволнявал великия Алекс Фъргюсън. Години по-късно Фитцпатрик заявява в интервю, че по негово мнение Фърги е щял да задмине

Селтик и Рейнджърс, ако е бил оставен да продължи работата си в отбора.

Кариерата на гованеца в североизточната Шотландия започва трудно – репутацията му на диктатор и последна инстанция по всеки въпрос не се приема добре от по-старшите играчите на клуба. В добавката към това феновете не таят особено топли чувства към сър Алекс заради Глазгоуския му произход (Гован е предградие на Глазгоу). Отношенията между двата града никога не са били от най-цветущите.

Шотландецът отново поглежда към младите таланти в състава, където намира Джим Лейтън, Стийв Арчибалд, Алекс МакЛийш и Гордън Страхън. Всички са под двадесет и една години. Следващата стъпка е да обедини отбора и да създаде чувството, че всичко е срещу тях – фенове, медии, самата лига. Фърги непрестанно говори за пристрастия към Рейнджърс и Селтик и как винаги Абърдийн са ощетявани. Непрестанно спори и със съдиите, дори за най-малкото осъждане в ущърб на отбора.

Само за няколко сезона резултатът е на лице – Абърдийн печели Шотландската лига, Шотландската купа и Купата на лигата. С тези успехи сър Алекс печели и уважението на футболистите си, които вече са толкова лоялни, че биха се хвърлили в клетка с банда изгладнели лъвове, ако шотландецът им заповяда.

За осем сезона като наставник на Абърдийн, Алекс Фъргюсън печели цели единадесет трофея. Дори и тогава да беше спрял с футбола, пак нямаше да е

несправедливо да го провъзгласим за един от най-великите британски мениджъри на всички времена. Успехът, който прославя огнения шотландец в Европа обаче, е този в турнира за Купата на носителите на купи през сезон 1982/83.

Абърдийн атакува Европа

Съставът, който Фъргюсън изгражда, е негово копие на терена – яростен, непоколебим и дори на моменти безпощаден. Вратар е Джим Лейтън, а пред него капитанът Уили Милър и Алекс МакЛиш отбиват вражески атаки като една огромна крепостна стена. Заедно те постигат двадесет и една чисти мрежи през сезона. Нийл Симпсън и Гордън Страхън са неуморните двигатели в центъра, а по крилата Питър Уиър и Наял Купър придават ширина на отбора. В нападение Марк МакГий, Ерик Блек и Джон Хюит се оказват изключително потентни с техните над петдесет попадения.

Спечелването на Шотландската купа през 1982г. гарантира на Абърдийн участие в изданието на КНК за сезон 1982/83. Предишните участия на отбора в Европа завършват изключително неблагоприятно. Най-тежкото поражение е нанесено от Ливърпул с 5:0 в турнира за Европейската купа. „Червените“ са действащият шампион и никой не очаква провинциалистите от град Абърдийн да са сериозно препятствие. Въпреки това, Фъргюсън е бесен в съблекалнята и заплашва футболистите, че ако чуе играчите да се кикотят до края на вечерта, ще ги глоби с едноседмична заплата. Никой

не посмява да издаде звук в автобуса или в хотела. През 1982 година, пък немците от Хамбург препъват „доновете“ на четвъртфиналите.

Именно през следващия сезон една от целите на Алекс Фъргюсън е да подобри представянето на отбора в Европа. Първият опонент в турнира, Сион, е пометен с общ резултат от 11:1. Силното начало окрилява отбора и той минава през опонентите си като нагорещен нож през масло. Динамо Тирана и Лех Познан са сломени без допуснат гол.

Среща с европейската монархия

Съдбата отрежда тежка среща на четвъртифиналите с едно от величията на европейския и световен футбол – Байерн Мюнхен. Немците могат да се похвалят с играчи от ранга на Пол Брайтнер (световен шампион) и Карл-Хайнц Румениге (Играч на годината в Европа).

Първият сблъсък в Германия завършва с нулево равенство, което задоволява феновете. Фъргюсън обаче не е щастлив след двубоя.

„Когато направихме 0:0, аз бях единственият недоволен, защото смятах, че за да продължим, ще ни трябва поне един гол на чужд терен. Нямахме късмет – играхме добре и ударихме гредата два пъти. Смятам, че бяхме по-добрия отбор!“, заявява наставникът в интервю.

На реванша на стадион Питодри, притесненията на шотландеца са потвърдени. Немците повеждат с ранен гол на Клаус Аугенталер. Изминали са едва десет минути

от старта на двубоя, а „доновете“ вече трябва да отбележат две попадения, за да постигнат победа в редовното време. До почивката първият гол пада – дело на Нийл Симпсън. През първото полувреме шотландците уцелват гредата и създават още няколко ситуации от които могат да отбележат. По всичко личи, че след почивката немците ще бъдат напълно сломени.

Ханс Флуглер обаче е на друго мнение. Защитникът отбелязва красиво воле в шестдесет и първата минута за да направи задачата на Абърдийн почти непосилна. Два гола на чужд терен за немците значи, че равенство няма да е достатъчно на шотландците. Фърги крещи на отбора си от тъй линията. Заповедите му са повече от ясни – атака!

Целият отбор на Абърдийн сега има само една единствена цел: да отбележи на вратаря Манфред Мюлер. Немецът обаче е целеустремен да опази мрежата си и успява да спаси няколко страховити положения, включително и топовен удар с глава от няколко метра. Стражът дори заковава топката в ръцете си. Изглежда, че желязната немска дисциплина ще триумфира. Но мюнхенци не са подготвени за един допълнителен фактор – глазгоуска хитрост.

В шестдесет и шестата минута шотландците получават пряк свободен удар в близост до вратата на гостите. Гордън Страхън и Джон МакМастър едновременно се засилват към топката и дори почти се сблъскват при опит да изпълнят нарушението. И двамата, уж засрамени, навеждат глави и тръгват обратно към мястото за

засилка. Изведнъж Страхън се завърта и изненадващо доставя центриране на главата на Алекс МакЛийш. Разконцентрираната защита на Байерн не се справя добре в създалата се ситуация и защитникът е оставен да отправи удар с глава, който пробожда мрежата на Мюлер.

След години МакЛийш разкрива, че когато са пробвали стратегията на тренировки, тя никога не се е получавала. Фактът, че шотландците прибегват до тази хитрина, показва колко отчаяно жадуват да преодолеят съперниците си.

Начинът, по който голът е отбелязан, сякаш пречупва играчите на Байерн Мюнхен. Те започват да спорят помежду си и да си разменят обвинения.

Абърдийнци се възползват от колапса на съперниците си и мигновено отбелязват третото и победно попадение. Германците са сломени, а това няма да е и последният път, в който Алекс Фъргюсън грабва драматична победа от челюстите на безмилостната баварска машина.

На полуфиналите Тор Генк са надвити с общ резултат 5:2. Белгийците са единственият отбор, който нанася загуба на отбора на Фърги, но тя идва след победа с четири гола на шотландска земя.

Финал срещу кралете на Европа

Вярно е, че в началото на осемдесетте Реал Мадрид не се намират в най-силната си ера. В първите пет години на десетилетието те печелят Ла Лига само веднъж. Достигат

и финала за КЕШ където пък са победени от Ливърпул на Боб Пейсли.

Испанците са водени от най-голямата си легенда – Алфредо Ди Стефано и искат да възвърнат позицията си на крале на Европа. Освен изгубения финал за купата не Европейските шампиони, те губят и финал за КНК през седемдесетте.

Състави:

Абърдийн

Джим Лейтън; Дъг Рийви; Джон МакМастър; Алекс МакЛийш; Нийл Купър; Уили Милър; Гордън Страхън; Нейл Симпсън; Марк МакГий, Ерик Блек, Питър Уейр

Реал Мадрид

Агустин; Хуан Хосе; Хосе Антонио Камачо; Джон Метгод; Пако Бонет; Рикардо Галего; Хуанито; Анхел; Сантяна; Ули Щилике

Разбира се, мадридчани са големите фаворити в този финал. Хитростта на Фъргюсън обаче ще изпързала още един европейски гигант. Отново по съвет на Джок Щайн, мениджърът поднася бутилка скъпо уиски на изтъкнатия си колега.

„Накарай го да се почувства важен. Да си мисли, че вие сте доволни, просто да играете финал!“, съветва Щайн.

„Кралете“ са уверени в победата си, но с началото на съдийския сигнал Абърдийн показват истинските си намерения. Ерик Блек нацелва гредата след прецизно

центриране от Страхън в първите три минути от двубоя. Не след дълго шотландците взимат и преднината. Удар с глава от корнер на МакЛийш рикошира в защитник на Реал Мадрид, топката обаче попада на добре пласирания Ерик Блек. Нападателят не се колебае да разстреля вратаря Агустин от малкото наказателно поле. Мадридчани бързо разбират, че вместо „разходката в парка“, която са очаквали, сега се намират в клетка с бесни потомци на сър Уилям Уолъс.

Калният терен на стадион Улеви в град Гьотеборг, където се играе финала, също е голямо препятствие за техничния начин на игра на испанците. Абърдийнци, свикнали с дъждовното време на североизточна Шотландия, са в стихията си.

Иронично обаче, калният терен помага на Реал Мадрид в петнадесетата минута, когато топката, подадена от Алекс МакЛийш в посока на вратаря, се забива в калта. Сантяна я отмъква и се втурва към наказателното поле, където е съборен от Лейтън. Хуанито е безпогрешен от бялата точка за 1:1.

Постепенно Реал поема контрол над играта и прекарва повече време в половината на шотландците. Възпитаниците на Фъргюсън, обаче не се огъват под натиска на именития си съперник и благодарение на дефанзивната си солидност, двата отбора се прибират при равенство на почивката.

Алекс Фъргюсън обаче усеща, че ако нещата продължат така, възпитаниците му рано или късно ще допуснат попадение. Шотландецът съветва футболистите да

концентрират по-голямата част от атаките си през крилата с цел да разтегнат защитата на мадридчани. Също така той забелязва, че испанските бекове се измъчват със спринтове по хлъзгавата трева.

Именно всичко най-опасно в полза на Абърдийн идва от фланговете. Девет минути след подновяването на играта, вратарят Агустин е принуден да спасява яростно воле от Страхън. В следващата атака и нападателят Блек получава златна възможност да отбележи с глава, но изпраща топката високо в трибуните.

Ключова разлика в това полувреме е начинът, по който шотландците изолират от играта Джон Метгод. Либерото раздава дълги пасове зад гърба на абърдийнската защита, които са главната причина за затрудненията им през първата част. След почивката Фъргюсън инструктира Ерик Блек да оперира дълбоко в тила на Реал, което принуждава Метгод да напуска позиция, за да покрива движението на нападателя, вместо да тормози шотландците.

„Доновете“ са подредени в стандартно 4-4-2 когато не притежават топката. В атака те преминават в 4-3-2-1, като Гордън Страхън се впуска през центъра, а Марк МакГий се премества на крилото, за да обърка допълнително защитата на „белите“. Движението на МакГий през целия двубой е особено ефективно. Той маркира Хосе Антонио Камачо и често спира набезите му напред, което отнема от офанзивните опции на мадридчани.

Абърдийн доминират до края на двубоя и дори пропускат още едно положение, няколко минути преди

последния съдийски сигнал. Редовното време завършва при равенство. И както ще стане характерно за мениджърската кариера на Фъргюсън, всичко ще се реши след деветдесетата минута.

Именно шотландците нанасят своя решителен удар в сто и дванадесетата минута, когато дълго подаване към МакГий, поставя играча в изгодна позиция. Шотландецът преодолява защитник на Реал и доставя ниско центриране на съотборника си Джон Хюит. Точно той е нападателят, който бележи гола срещу Байерн Мюнхен, изхвърляйки баварците от турнира. Сега, отново като резерва, той се разписва с глава, за да прати шотландските фенове в небесата. Това няма да е и последният случай за Алекс Фъргюсън, в който резерва му решава европейски финал. Абърдийн повежда с 2:1 срещу Реал Мадрид!

В последвалата минута мадридчани поставят всичко под въпрос, когато получават пряк свободен удар на границата на наказателното поле на Абърдийн. Пепе Салгуеро се прицелва във вратата и отправя своя удар – последната надежда на испанските привърженици.

Топката прелетява покрай далечната гредка, а шотландските фенове задружно си отдъхват. Най-после идва краят на двубоя, а с него и победата: Абърдийн 2:1 Реал Мадрид.

Алекс Фъргюсън постига своя грандиозен успех на европейската сцена и при това с отбор, в който най-възрастният футболист е на двадесет и седем години.

Двамата голмайстори са в двубоя са едва на деветнадесет.

Глава 5

ДАНИЯ – ЕВРОПЕЙСКИ ШАМПИОН ЗА 1992

Поглеждайки към легендарния отбор на Дания в началото на деветдесетте, триумфът на отбора на финала на Евро 92 срещу действащия световен шампион Германия може би не изглежда толкова шокиращ. Все пак датчаните имат в редиците си имена като Михаел Лаудруп (един от най-добрите плеймейкъри в историята) и винаги надеждния Хенрик Ларсън.

Само че горепосочения Лаудруп така и не взема участие в турнира, а мястото му е заето от по-малкия му брат – Брайън. Колкото до Ларсън - този, за който си мислите, играе за Швеция. Датчанинът Хенрик Ларсън е халф на скромния италиански отбор Пиза Калчо.

А що се отнася до самия национален отбор на Дания – само месец преди старта на турнира, той дори не е записан сред осемте участници на Евро 92.

Необичайно стечение на обстоятелствата

През юни 1992 г., датчанин на име Ричард Мьолер Ниелсен тъкмо започва да се стяга за ремонт на кухнята си. Събитието се очертава да е най-паметният момент за лятото. Задачата е поверена от съпругата му Джоана, която от известно време недоволства от окаяното състояние на помещението. Ниелсен, провалил се като треньор на Дания в квалификациите за Евро 1992, не очаква да има други задължения през идните месеци. Нещо повече – говори се, че от футболната асоциация се

готвят да прекратят договора му и да търсят нов наставник.

И тук някъде, едва десетина дни преди старта на Евро 92, необяснимо добрият късмет на Ричард Мьолер Ниелсен решава най-после да се намеси в съдбините му. Обаждане от централата на датската футболна асоциация информира треньора, че той има малко повече от седмица да подготви тима си за участие на летния футболен турнир организиран от УЕФА. Оказва се, че отборът на Югославия, който печели квалификационна група 4 (Югославия, Дания, Северна Ирландия, Австрия и Фарьорски острови) е изваден от състезанието заради разразилата се гражданска война, която ще доведе до разпада на социалистическата република. Новата кухня на Джоана ще трябва да почака.

Може би тук е моментът да разбием един от митовете, който често е повтарян, когато се говори за знаменитата датска кампания от 1992 г. – че футболистите са събирани от плажовете на Европа, за да се явят в Швеция и да грабнат купата от лапите на немците. Питър Шмайхел, вратар на отбора, разяснява как стоят нещата:

“Не е вярно, че сме дошли от плажовете! Не бяхме толкова подготвени, колкото един отбор участник в голям турнир, но не бяхме в отпуски! Бяхме изиграли няколко приятелски мача срещу отбори, участници на Еврото и умишлено се поддържахме във форма, защото се говореше, че Югославия може да бъде извадена от шампионата. ”

Всички футболисти се отзовават на повиквателната на треньора Ниелсен. Всички, без един – голямата звезда Михаел Лаудруп.

През знаменитата си кариера Лаудруп играе за Ювентус, Барселона и Реал Мадрид. Една от най-силните му страни са невероятните извеждащи пасове и умението да чете играта, както никой друг от поколението му. Михаел е геният зад знаменитата победа над Уругвай с 6:1 по време на Световното през 1986г. Той дори отбелязва гол, на който и великия Марадона може да завиди, като развинтва няколко уругвайски защитници и самия вратар, за да отбележи от малък ъгъл. Разбира се, дон Диего надкрачва датчанина няколко седмици по-късно, като отбелязва ОНЗИ гол срещу Англия на стадион Ацтека, за да класира отбора си за четвъртфиналите.

Ричард Мьолер Ниелсен обаче е притеснен от цялостната философия на отбора в тези години. Според него „червеният динамит“ на моменти играе твърде смело и като резултат получава тежки загуби. Пример за това е двубоят с Испания на същия турнир. Дания повежда в началото на сблъсъка, но в крайна сметка губи с 1:5!

Следващите големи турнири също са смесица от висини и разочарования. Датчаните знаят как да забавляват публиката, но не и да печелят във важните моменти. Като част от треньорския щаб, Ниелсен приема разочарование след разочарование, изчаквайки своя шанс да наложи промени. Когато най-после е обявен за наставник на отбора, той прави именно това – налага прагматичен стил на игра, който със сигурност не печели

привърженици сред неутралните фенове. Лаудруп не понася „новата“ Дания и това довежда до редица конфликти между играч и мениджър. В крайна сметка плеймейкърът взема съдбовното решение да не се отзове на повиквателната на Ниелсен.

За щастие, другият голям талант от семейното дърво на фамилия Лаудруп няма опасения за стила на г-н Ниелсен. Брайън Лаудруп по това време е футболист на Байерн Мюнхен и все още се намира в Германия, когато разбира за изваждането на югославяните. Датчанинът тъкмо се е завърнал от продължителна контузия и не може да повярва, че ще вземе участие на Еврото. По думите му, никой от отбора не очаква Дания да спечели турнира. Всички просто са доволни от факта, че ще изиграят поне три мача за страната си.

В интерес на истината, представянето на „червеният динамит“ по време на квалификациите никак не е лошо. Те нанасят победа на Югославия, които в онези времена са смятани за един от най-силните отбори в света, но в типичен стил допускат глупаво равенство със Северна Ирландия. Дания завърша с точка по-малко от „бразилците на Европа“, както наричат славяните по онова време и отбелязват цели осемнадесет гола в осем мача.

И до ден днешен някои от играчите на Дания не крият симпатията си към колегите си и дори изказват съжаление за случилото се. *„Чувствахме, че сякаш бяхме откраднали нещо от тях, защото те играеха*

наистина добре и заслужаваха да са на турнира.“, заявява Джон Йенсен в скорошно интервю.

И докато датчаните все още се опитват да съберат най-добрите си единадесет за турнира, Драган Стойкович, капитан на Югославия, се чуди как да съобщи новината на съотборниците си. Тимът му вече е в Швеция и се готви за предстоящият турнир. Стойкович се надява, че едно добро представяне на отбора ще подобри имиджа на страната му, която напоследък влиза в новините само заради вътрешните си конфликти.

„Това е спорт, а не политика. Двете никога не трябва да се смесват. Искях да знам защо от УЕФА оставиха нещата да стигнат до там, че да трябва да се готвим за турнира само, за да ни изхвърлят! Ние тренирахме, вече бяхме в хотела в Швеция и сега трябваше да се прибираме! Обратно към реалността. И все пак никой не можеше да ми каже защо точно стана така.“

Може би критиките на Стойкович към УЕФА са оправдани, но е наивно от страна на капитана да очаква организацията да не се подадете на натиска от ООН и санкциите, наложени на Югославия, където редовно излизат нови и нови доклади за зверско насилие, брутално потъпкване на човешки права и дори геноцид. Според Мьолер Ниелсен фактът, че отборът му се включва по-късно в турнира играе голяма роля в последвалия успех. Според него другите седем участници са пострадали от рекламните кампании, дневни пресконференции и неспирното внимание от журналисти и фотографи. От своя страна, датчаните

просто се явяват в Швеция и започват да тренират за първия си опонент от първа група на Евро 92. Те чувстват, че нямат какво да губят и що се отнася до турнира, дори и три мача са си с три повече, отколкото са очаквали да играят след като завършват втори в квалификационната си група.

Големите фаворити

Евро 92 се провежда между 10-и и 26-и Юни 1992г. Домакин е Швеция, а участие взимат едва осем отбора. Това е последното европейско първенство, където участниците са толкова малко. За да се класира даден отбор за турнира, просто трябва да спечели квалификационната си група. Шведите получават автоматична квалификация, а останалите финалисти са отборите на Франция, Англия, Германия, Холандия, Дания, Шотландия и Националния отбор по футбол на Общността на независимите държави(ОНД). Последните са съставени от играчи от държави от бившия Съветски съюз.

Безспорно големите фаворити за турнира са французите. Те са водени от легендата си Мишел Платини, спечелил турнира като играч през 1984г. Списъкът с футболисти включва именити изпълнители като Дидие Дешам, Жан-Пиер Папен, Ерик Кантона и Лоран Блан. Франция печели квалификационна група 1 с осем победи от осем двубоя и надеждите на нацията са, че европейската купа ще бъде спечелена за втори път. Именно наперените французи са в група с Дания. Групата

е допълнена от Англия, които достигат до полуфинал на Световното преди две години и Швеция – домакин на турнира.

Другият основен фаворит за Евро 92 са действащите световни шампиони от Германия. Те също имат своя именит треньор в лицето на Бerti Фогс, печелил световното и европейското като футболист. Някои от най-големите европейски таланти в онова време играят именно за Германия: Андреас Бреме, Руди Фьолер, Матиас Замер, Шефан Ефенберг и Юрген Клинсман. Германците също печелят квалификациите си с лекота и сега се надяват да подсладят титлата си от Италия 90 с европейската купа. В групата на немците намираме още талантливия отбор на Холандия, шампион през 1988г., Шотландия и ОНД.

Състав на Дания

Мениджър: Ричард Мьолер Ниелсен

Питър Шмайхел; Джон Сивабек; Кент Ниелсен; Ларс Олсен; Хенрик Андерсен; Ким Кристофте; Джон Йенсен; Джони Мьолби; Флеминг Повлсен; Ларс Елstrup; Брайън Лаудруп; Торбен Пиечник; Хенрик Ларсън; Торбен Франк; Бент Аренсое; Могенс Крог; Клаус Кристиансен; Ким Вилфорт, Петер Ниелсен; Мортен Браун;

Добре дошли в Швеция

Регламентът на УЕФА Евро 92 е лесен за проследяване – топ двата отбора от всяка група се срещат на

полуфиналите, а победителите отиват на финал. Мач за третото място не се състои.

На 10 Юни 1992г. стартът на турнира официално започва с двубой между домакина Швеция и фаворита Франция. Почти 30000 зрители са заели местата си на стадион Расунда в град Солна. Най-ярквата звезда в отбора на „петлите“ е Жан-Пиер Папен от Олимпик Марсилия. Папен е в разцвета на силите си и в основата на серията от четири поредни титли, които ОМ постига в периода 1988г. – 1992г.

И въпреки цялата атакуваща мощ на французите, те не успяват да измъкнат нещо повече от равенство. Шведите дори повеждат с гол на Ян Ериксон, но Папен изравнява за 1:1. Шведите намират своите герои в двойката Томас Бролин и Мартин Далин. Двамата правят може би най-силните мачове в кариерата си по време на този турнир, но различни проблеми не им позволяват да оставят голяма следа в историята на футбола. Далин се отказва от спорта след като претърпява тежка контузия през 1999г., а Бролин така и не успява да се пребори с вътрешните си демони – страстта към алкохола и разпуснатия начин на живот. Надебелял и извън спортна форма, Бролин спира с футбола няколко години след Евро 92 и се ориентира към редица бизнес авантюри, включително и инвестиция във фирма за прахосмукачки. Шокиращото равенство между двете нации няма да е последната изненада за деня. В другия двубой англичаните бързо разбират, че Дания ще е много труден съперник, отколкото са очаквали всички. Планът

на мениджъра Греъм Тейлър да разчита на „метач“ зад защитата е провален от контузията на единствения футболист в състава, който е годен за задачата – Марк Райт. Албионците са принудени да се завърнат към обичайната схема с четири защитника. За тяхна изненада Джон Йенсен е най-близо до гола с топовен удар, който разтриса гредата на вратаря им Крис Уудс. Нулевото равенство е истински триумф за датчаните.

За жалост на Франция и Англия, началото на деветдесетте са тъмен период във футболната история на двете нации. Въпреки талантите, с които разполагат, те се провалят на Евро 92 и дори не се класират за САЩ 94. На европейското те са водени от наставници, които предпочитат да не губят мачове, вместо да поемат рискове, за да ги спечелят. Това е видно, когато двата тима се срещат на стадион Малмьо за втория кръг от групата. Въпреки наличието на футболисти като Шиърър, Папен и Кантона, двубоят завършва при нулево равенство. От фаворити в групата, сега двата отбора се намират в сериозна опасност от срамно отпадане.

По-късно през същия ден датчаните са изправени пред най-голямото си разочарование в този турнир. След комбинация именно между Далин и Бролин, топката се озовава в мрежата на Питър Шмайхел. Дания губи двубоя, но равенството между фаворитите в Малмьо означава, че „червеният динамит“ все още може да се класира, но само ако победи Франция в последния кръг. Разбира се, коментаторът по датската телевизия уверено

заявява: „Това е краят за Дания!“, сякаш умишлено иска да подслади предстоящата приказка.

Именно преди съдбовния мач с французите прословутият късмет на Ричард Мьолер Ниелсен отново му удря едно рамо. След тренировка отборът на Дания се връща с автобус към хотела си, когато един от играчите забелязва игрище за мини-голф. От тяхно име един от треньорите е изпратен да попита наставника, дали автобусът ще отбие, за да може отборът да поиграе малко голф. Ниелсен обяснява защо точно е отговорил позитивно на тази на пръв поглед абсурдна молба:

„Влязохме в турнира като абсолютни аутсайдери и върху нас нямаше никакво напрежение от медии и фенове. С този начин на мислене успяхме да измъкнем равенство от Англия. В контраст с това срещу шведите бяхме нервни и наплашени, за това си казах 'да пробваме нещо различно поне веднъж!' “

И така докато французи и англичани са подложени на тежки тренировки, натоварващи интервюта и критики от медиите, веселите датчани се наслаждават на приятен следобед наред игрището за мини голф. Те отново се връщат към спокойствието и освободения начин на мислене, който ще им послужи така добре в мача срещу „петлите“.

На кадрите от двубоя ясно се вижда, че този път французите са нервните, а датчаните излизат с усмивки на лицата си. Именно скандинавците нанасят първия удар, когато повеждат с гол на Хенрик Ларсън. Халфът получава пас в наказателното поле на вратаря Бруно

Мартини и с безпощаден удар го разстрелва за да направи резултата 1:0. Но това съвсем не е всичко. Датчаните създават положение след положение и на няколко пъти са близо до второ попадение. В другият край на терена Папен и Кантона така и не успяват да отправят точен удар във вратата.

Почивката обаче дава шанс на Платини да възроди бойния дух на играчите и да им напомни за какво се борят. „Петлите“ излизат с ясната цел да направят обрат и не след дълго връщат един гол във вратата на датчаните. В шестдесетата минута Папен е изведен в лявата част на наказателното поле и с елегантен удар, той изпраща топката в далечният ъгъл на Шмайхел. Французите са устремени да спечелят мача и подлагат датският вратар на всевъзможни изпитания – удари с глава, волета, топовни шутове извън наказателното поле и всичко друго, което могат да се сетят. Шмайхел за чийто трансфер веднъж Сър Алекс Фъргюсън заявява, че е „покупката на хилядолетието“, така и не се пропуква. Времето за Дания обаче изтича, защото дори и при равенство, те отпадат от турнира. Двадесет минути преди края на двубоя, Ричард Ниелсен, който сякаш желае да тества пределите на късмета си, решава да извади от игра звездата на отбора Брайън Лаудруп (играч на Байерн Мюнхен) и да го замени с Ларс Елstrup. Елstrup играе за английския Лутън Таун и датския Одензе. И тук е моментът да се запитаме, колко мениджъра биха предприели такава абсурдна смяна и за колко от тях ходът ще е успешен? Отговорът най-вероятно е: само

един – Ричард Мьолер Ниелсен. В седемдесет и осмата минута основите на реалността са силно разтресени (пораждайки редица нови дебати във философските среди) като именно Ларс Елstrup хитро се промъква между цели двама френски защитници, за да завърши ниско центриране от крилото. Топката пробощда мрежата на Мартини и предизвика яростен вик от скандинавските фенове. Победата означава, че Дания е втора в крайното класиране, с точка повече от „петлите“ (това е последният турнир, в който за победа се дават две точки).

Малка утеха за Франция е, че техните врагове от Англия също губят мача си срещу шведите и по този начин двете футболни сили напускат Евро 92 с подвити опашки. Скандинавците триумфират в група 1 и ще играят на полуфиналите.

Събитията в съседната група

Далеч по-малко изненади има в другата група на турнира. Холандците си връщат на Германия за отпадането през 1990г. на световното в Италия, а Шотландия постига знаменита победа над ОНД. В крайна сметка „лалетата“ завършват първи, а Германците втори. Това значи, че следващият съперник на скромните датчани са именно магическите холандци.

Играчите на Холандия са действащият европейски шампион и въпреки, че са колебливи в квалификациите, те пристигат на шведска земя с ясната цел да защитят титлата си. Някои от най-надарените играчи в света

слизат от самолета, тръгнал от град Амстердам. Триото на Милан – ван Бастен, Франк Рийкард и Руд Гулит; обещаващите таланти на Аякс Денис Бергкамп и Франк де Бур и защитникът на Барселона Роналд Куман.

Малцина се съмняват, че приказката и за двете скандинавски нации ще продължи. На 21 Юни 1992г. Германия вгорчава живота на цялата шведска нация, като побеждава с 3:2 националния им отбор и го изхвърля от турнира. Всички очакват поредния класически сблъсък между старите врагове в големия финал. До този момент двата отбора се срещат на пет големи турнира (включително и пряк мач за златните медали) и сблъсъците винаги са били повече от интригуващи. За да се осъществи обаче това звездно шоу, холандците ще трябва първо да изиграят „протоколния“ си мач с Дания. Ричард Мьолер Ниелсен, вече напипващ формулата за успех, се оглежда за следващото занимание, което да отпусне възпитаниците му и отново да ги накара да забравят за огромното изпитание, пред което са изправени. И разбира се, два дни преди полуфинала той получава своя шанс. Отново в автобуса, на път за хотела, играчите забелязват „Бургер Кинг“ и отново решават да помолят мениджъра да отбие автобуса и да ги пусне да изядат по един (или няколко) бургера. И докато други треньори, Арсен Венгер например, който е пословичен със стриктните си режими, биха отказали на молбата (и в девет от десет случая биха били в правото си), Ниелсен се съгласява. Датчаните щурмуват заведението и си тръгват с пълни стомаси и приповдигнато настроение.

Полуфинал с Холандия

Този път идва ред на Брайън Лаудруп да направи мача на живота си! Само пет минути след началото на сблъсъка той пробива по крилото и центрира право на главата на Хенрик Ларсън. Ларсън отбелязва за радост на датските фенове. Холандците, далеч по-потентни в нападение от Франция и Англия, бързо изравняват чрез Денис Бергкамп. Отново Ларсън поразява вратата на Ханс Ван Брьокелен и на почивката Дания води в резултата срещу още един футболен гигант.

Отново следва брутална офанзива към вратата на Шмайхел и отново грамадният датчанин е принуден да спасява съотборниците си. В крайна сметка обаче скандинавската защита се пропуква, при това четири минути преди края. Франк Рийкард намира топката в наказателното поле след разбъркване от ъглов удар. Той отбелязва за 2:2.

Холандците са уверени, че ще спечелят в продълженията, но датската защита успява да удържи на натиска и двубоят достига до непредвидимата рулетка на дузпите. Този път Мьолер Ниелсен няма от къде да извади игрище за мини-голф или някой сочен бургер. Той просто напомня на играчите, че дори и да изгубят сега, *„поне стигнахме до полуфиналите на турнир, за който дори не се класирахме! Така че не се тревожете и просто играйте!“*

За холандците отбелязват Куман, Бергкамп, Рийкард и Витцге. Единствено героят от 1988г., Марко ван Бастен, пропуска. Ударът му е спасен от Шмайхел.

Първите трима изпълнители за Дания не пропускат от бялата точка. Когато Ким Вилфорт застава зад топката, за да изпълни четвъртата дузпа за родината си, той добре знае, че не това е най-важната битка в живота му в този момент. Известно за малцина е, че същата година седемгодишната му дъщеричка получава тежка диагноза. След като е титуляр в първите два мача от групата, Вилфорт се връща в Дания, за да е близо до малката Лине, която се бори с левкемия. Докторите не дават големи шансове на момичето и полузащитникът иска да изцеди всяка минута, за да е с нея. Когато става така, че датчаните достигат изненадващо до полуфиналите, семейството на Вилфорт го убеждава да се върне и да помогне на съотборниците си.

Ким неохотно се съгласява и сега, когато има директна възможност да класира Дания на големия финал, той го прави. Нападателят отбелязва четвъртата дузпа, а след него и Кристофте е точен. Датчаните са на финал, а Вилфорт още веднъж решава да поеме към дома си, за да бъде с Лине.

Финалът срещу Германия

Тъй като времето за подготовка между полуфинала и финала е едва три дни, още на следващата сутрин, след драматичната победа над холандците, Ричард Мьолер Ниелсен започва да обмисля как най-добре да подходи за двубоя. Тактическата постройка е повече от ясна – съгъстено 4-4-2 с осем играча зад топката и единствено Лаудруп и Повлсен оставени да изпълняват мисията си в

тила на врага. Ниелсен се нуждае от нов психологически трик, с който за пореден път да отпусне футболистите. Дания вече е на финал и сега надеждите на цяла една нация са крепят на плещите на тези двадесет играча.

„Един от футболистите дойде при мен с интересна молба.“, споделя Ниелсен години по-късно, „Оказа се, че датските фенове вече са заели всички хотелски стаи в града и съпругите на спортистите няма къде да отседнат за финала. Играчът ме попита дали е възможно половинките да спят в стаите им.“

Ричард Мьолер Ниелсен се съгласява на необичайната молба, още веднъж нарушавайки традиционните методи на редица други негови колеги. Всичките му неортодоксални решения до този момент се оказват правилни, защо да променя подхода си точно сега?

В сутринта на финала само един отбор изглежда усмихнат и освободен от напрежение – този на датчаните. Футболистите се шегуват с феновете си, намигват на треньорите и не могат да скрият усмивките си по пътя към финала. Германците от своя страна са абсолютен контраст на скандинавците. Те изглеждат напрегнати и лишени от обичайната немска увереност.

„Маншафтът“ излиза със замиращото 5-3-2. Бerti Фогтс обаче все още не осъзнава, че постройката започва да се превръща в отживелица и почти фанатично се придържа към нея. В нея Гуидо Бухвалд играе като „метач“ зад безкомпромисното дуо, съставено от Юрген Колер и Томас Хелмер. Немците играят без крила, като халфовата линия Замер, Ефенберг и Хеслер ще трябва някак да

намери начин да пробие през сгъстените датски линии. Включванията на бековете Ройтер и Бреме са силно ограничени в първата половина от двубоя.

Немците попадат право в тактическия капан на Мьолер Ниелсен. Принудени да се опитват да играят през центъра, те така и не постигат сериозна опасност пред вратата на Дания, благодарение на усърдната работа на Вилфорт, Ниелсен, Олсен и Пиечник.

За датчаните, искрата още веднъж идва от Брайън Лаудруп. Футболистът на Байерн бързо осъзнава, че наличието на три германски защитника значи, че той е добре пазен в предни позиции. За това Брайън решава да се връща все по-често към центъра, където да поема топката и да я подава в създалите се празни пространства, породени от опитите на съперника да го пази зорко навсякъде по терена.

Атаките на датчаните стават все по-остри и именно те нанасят първия удар в двубоя. Ниско центриране по земя от Повлсен намира Джон Йенсен точно на линията на наказателно поле. Без да се двоуми халфът отправя гръмотевичен удар, който намира мрежата на шокирания Бодо Илгнер. Без съмнение, силата на този shut завинаги се е отпечатала в съзнанието на германеца. Любопитно е, че точно Джони Йенсен вкарва този гол. По време на кариерата си, той ще бъде запомнен точно с обратното – невъзможността си да отбележи попадение, без значение колко усърдно се старее да стори това. В периода 1992г. – 1996г., той изиграва над сто и тридесет двубоя за лондонския Арсенал, в които успява да се

превърне в култова фигура за феновете. Мач след мач той се опитва да запише първото си попадение за лондончани и отново и отново не успява да стори това. Запалянковците започват да усещат ентусиазма му и всяко негово докосване е придружено с призови за шут към вратата. В началото те просто го подкрепят, но в последствие скандирането се превръща в истинска традиция сред феновете.

През декември 1994г., Йенсен най-после бележи за Арсенал, при това с красив удар извън наказателното поле, който попада в далечния ъгъл на вратаря. Джон и феновете празнуват гола все едно са спечелили лигата. И до ден днешен, все още можем да мернем фен на Арсенал с тениска на която са изписани думите „Аз бях на стадиона когато Йенсен отбеляза“. Попадението е първо и последно за датчанина с екипа на „артилеристите“.

Но, разбира се, воден от невероятния късмет на Ричард Мьолер Ниелсен, Йенсен открива резултата срещу немците и приближава Дания до първата им европейска титла. На почивката двата отбора се прибират при 1:0 за скандинавците.

През втората част датчаните са повече от доволни да отбиват отчаяните опити за германски пробиви и да организират контра атаки, когато получат шанс да сторят това. Немските бекове излизат все по-напред, опитвайки се да доставят центриране на голмайстора си Юрген Клинсман. Снажните датски защитници обаче блокират

всеки такъв опит, а малцината отправени удари към вратата на Шмайхел са спасени без много усилия.

Германските атаки стават все по-свирепи. Дори капитанът на Дания Олсен по-късно признава, че най-после липсата на по-сериозна подготовка е започнала да се отразява на отбора му. Датчаните са все по-уморени и започва да изглежда все по-малко вероятно, че ще се разминат с „чиста“ мрежа в оставащите минути.

Ситуацията започва да изглежда безнадеждна, но тогава идва моментът на Ким Вилфорт. Датчанинът се е завърнал в лагера на отбора за да вземе участие във финала и именно той поразява за втори път немската врата. Вилфорт е намерен с избита топка от центъра и по изключително умел начин успява да я овладее и рязко да смени посоката за да избегне връхлитащите го защитници в бяло. Следва точен удар по земя, който намира лявата гредя на Инглер и спира в мрежата на стадион Улеви. Минутата е седемдесет и осма.

Дания успява да победи Германия с 2:0 наред град Гьотеборг и да постигне една от най-големите изненади в историята на футбола. По пътя до титлата те срещат Англия, които са световен шампион през 1966г., Швеция – финалист през 1958г., Франция – евро шампион през 1984г., Холандия – евро шампион от 1988г. и Германия - настоящ световен шампион. „Червеният динамит“ губи само веднъж по време на тази магическа кампания и по изключително умел начин успява да надхитри именитите си съперници. Години по-късно Ричард Мьолер Ниелсен дава изключително трезва оценка за постижението:

„Имаше три фактора – мини-голфа, бургерите, съпругите. Всяко решение се оказва правилно и хората казват: Господи, какъв гений. Как успя да го направи? Но, ако нещата се бяха объркали щяха да кажат: какъв аматьор! Как така им е разрешил да играят голф и да се тълчат с хамбургери?! Аз си знам какъв съм – късметлия! Така стоят нещата във футбола. Според мен, когато ви кажат, че печеленото на мачове е точна наука, това не е вярно. Всичко се свежда до късмет, приятели мои, до чист късмет.“

Един от героите, Ким Кристофте разказва, как таксиметровият шофьор, при който се е качил от летището в Копенхаген, се похвалил с факта, че е заложил 1000 крони на коефициент 50 към 1 за Дания. Ричард Мьолер Ниелсен от своя страна, получил предположение за нова кухня от датски майстор, който дори бил готов да свърши работата без пари. В крайна сметка Джоана получава своята нова кухня и изглежда, че всички, които се докоснат до този славен датски отбор, получават своя щастлив край.

Всички, освен един – Ким Вилфорт. За халфа чудо извън терена няма да има. Въпреки че той прекарва голяма част от турнира в Дания до леглото на своята дъщеря Лине, именно тя го убеждава да се завърне за финала с Германия. Смелостта на седем годишното момиче е трогателна. Ким Вилфорт се съгласява с едно от последните желания на дъщеря си – той взима историческо участие в последния мач от Евро 92. Вилфорт бележи за Дания и дарява с огромно щастие

цяла една нация. За него обаче трагедията е неизбежна. Седмици след турнира Лине Вилфорт завинаги затваря очи.

Глава 6

КАЙЗЕРСЛАУТЕРН – ШАМПИОН НА ГЕРМАНИЯ ПРЕЗ 1997/1998

Когато чуем за Първа Бундеслига, първото нещо, за което се сещаме, е невероятната доминация на Байерн Мюнхен. И това е съвсем нормално – „баварците“ са печелили титлата цели 28 пъти, повече от всеки друг тим. Всъщност вторият по трофеи тим на Нюрнберг има едва 9, последният от които те успяват да завоюват през далечната 1967/68. Едва след това намираме имената на отбори като Борусия Дортмунд, Шалке 04, Хамбургер, Щутгарт, Борусия Мьонхенгладбах, Вердер Бремен и героите в тази глава – Кайзерслаутерн.

Кратка история

Тимът от едноименния немски град носи интересен прякор – „червените дяволи“, заради червено-белите екипи, с които играят. Всъщност, Кайзерслаутерн е един от най-старите клубове в Германия. Основан е през далечната 1900г. след сливането на местните ФГ Кайзерслаутерн и Германия 1896, като името на новия тим е ФК 1900 Кайзерслаутерн. Едва девет години след това клубът отново е разформирован – слива се с други отбори от околията – ФК Бавария и ФК Палатия, а името се сменя на ФВ 1900 Кайзерслаутерн. През 1929 следва ново сливане – този път със СВ Фьоникс, а през 1932 официално получава званието „Футболен Клуб“ и става известен като 1ФК Кайзерслаутерн.

„Лаутерите“, както е другият прякор на отбора, се състезават във всички най-елитни лиги, които немският футбол налага – Верткрайс Лигата, Крайслига Саар, Крайслига Пфалц, Бецирклига Райн-Саар, а накрая и в Гаулигата. За незапознатите – през 1933г., новосформираният Нациски Спортен Кабинет превръща всички немски лиги в нещо ново и революционно. Кръщават го Гаулига и представлява следното – установени са 16 различни регионални дивизии в страната, всяка една от които е с аматьорски статут. Победителите от всеки регион се класират за финалната фаза, където на елиминационен принцип се определя шампионът на Германия.

Така Кайзерслаутерн попада в Гаулига Сюдвест (Югозапад) и от създаването на този формат, чак до 1939г. не прави нищо значително. През 1939г., „лаутерите“ успяват да спечелят титлата в тяхната дивизия, но след това губят регионалния финал от Кикерс Офенбах. През сезон 1941-42, Гаулига Сюдвест е разделена на две – Хессен-Насау и Вестмарк. Кайзерслаутерн отново успява да завърши на първо място в лига Вестмарк, но губи плейофа срещу Шалке 04, които по онова време са доминантна сила в немския футбол.

След падането на Третия Райх, югозападната част на Германия е окупирана от французите, но те като едни страстни любители на играта, организират две дивизии, като победителите ще се класират в новосформираната Оберлига. Кайзерслаутерн се представя добре и успява

да спечели своята група през 1947, а тимът се сдобива с първите си две легенди – Фриц Валтер и брат му Отмар Валтер. Те бележат общо 46 гола през кампанията. В началото на 50-те, „лаутерите“ започват полека-лека да градят име и през 1951г. печелят титлата на Германия с победа с 2:1 във финала срещу Пройсен Мюнстер. През 1953г. те отново стават шампиони, а през 1954г. и 1955г. губят финалите. В това време цели 7 играча на клуба са извикани в националния отбор на Западна Германия за Световното първенство в Швейцария. „Маншафтът“ стига до финала и там побеждава фаворита Унгария, завоювайки световната титла, а мачът е известен като „Чудото от Берн“.

Следващите близо 35 години не са особено вълнуващи, като единственото, което си заслужава да отбележим е, че през 1967г. Кайзерслаутерн е един от тимовете, които участват в учредяването на Първа Бундеслига. Те обаче не успяват да постигнат нещо сериозно. Рекордните класирания на отбора са в края на 70-те, когато „червените дяволи“ завършват два поредни сезона на трето място. През сезон 1990-91 постоянството на Кайзерслаутерн най-накрая е увенчано с успех и тимът печели титлата на Германия, изпреварвайки Байерн Мюнхен с 3 точки на върха. „Лаутерите“ обаче правят слаба защита на трофея си и завършват едва пети в следващия сезон. Така след поредица от силни и разочароващи сезони, отборът прави катастрофална кампания и изпада във Втора Бундеслига за пръв път в историята си през 1995/96. Малка утеха е, че в същия

сезон Кайзерслаутерн печели Купата на Германия. Временният наставник Екхард Крауцун е освободен от поста си, а неговото място е заето от Ото Рехагел.

Наставникът

Назначението е тотално изненадващо, защото през сезон 1995/96 Рехагел ръководи не кой да е, а Байерн Мюнхен. Той обаче се проваля със задачата си да спечели титлата в Първа Бундеслига, която е завоювана по безапелационен начин от Борусия Дортмунд – и то за втора поредна година! Във визитката си Рехагел има записани две титли в първенството с отбора на Вердер Бремен – през 1987/88 и 1992/93, както и три купи на Германия – две като наставник на „бременските музиканти“ и една начело на Фортуна Дюселдорф. В Байерн обаче не му е дадено никакво време и след първия разочароващ сезон, Ото е изхвърлен и то преди края на кампанията – само четири дни преди финала за Купата на УЕФА между „баварците“ и френския Бордо. Все пак хората в Кайзерслаутерн са оптимистично настроени, защото Рехагел, освен че е доказан като успешен треньор, е и бивш играч на клуба. Той прекарва цели 7 години при „червените дяволи“ между 1965г. и 1972г., преди да сложи край на кариерата си.

Ото Рехагел е известен като безмилостен защитник, не особено висок, но здрав като скала. В този ред на мисли не е особено учудващо, че по време на треньорската си кариера, той практикува стил на игра, пряко подчинен на дефанзивната игра. Тактиката му често бива наричана

„Kontrollierte Offensive“ (Контролирана офанзива). Рехагел обича да залага на двама, а дори в някои случаи и трима, изключително здрави и високи централни защитници, често избира да играе с либеро. За него е важно в дефанса да разполага с височина и не чак толкова с футболни качества. Този стил често му навлича критики, но пък самия Рехагел обича да казва, че щом върши работа, значи е правилен.

Огромна роля в неговата стратегия играят крилата на отборите. Във времето му във Вердер Марио Баслер и Марко Боде правят 90% от играта на тима, а и самите играчи развиват страхотни способности под наставленията на Рехагел. Логично, в предни позиции има и един забит нападател тип „таран“, който да играе много силно с глава. Доброто взаимодействие между крилата и нападателя е от витално значение за този избор на тактика.

Гръбнакът на отбора обикновено е съставен от опитни играчи, често на възраст, докато младите таланти не получават много шанс за изява. Освен това Рехагел е известен със способността си да предизвиква втора футболна младост у играчи, чиито кариери отиват към своя край и да ги кара да играят на топ-ниво поне още няколко години. Също така Ото има много набито око за футболисти, които могат да му свършат точната работа, забелязва таланта у хора, които мнозина зачеркват за големия футбол. Той се счита за откривателя на Руди Фюлер, Марко Боде, Дитер Ейц, Марко Райх, Мирослав Клозе, Анхелос Харистеас и много други.

Клубовете, в които Рехагел работи, са ръководени с много твърда ръка. Той обича да се сприятелява със силните на деня, което му дава възможност да налага диктатура на всяко едно ниво. Стилът му на работа е наречен „отокрация“, тъй като е изключително компетентен и иновативен, но държи абсолютно всичко в клуба да се случва по неговия начин. Освен това той се държи арогантно и ексцентрично с представителите на медиите. Винаги отрича да е направил грешка и търси проблемите другаде (да ви прилича на някой?)

Преди сезона

Та под ръководството на Ото Рехагел, отборът на Кайзерслаутерн получава свежа енергия и невероятна инерция от своя треньор – той е известен като страхотен мотиватор. Освен това клубът успява да запази в състава си голяма част от титулярите си, като повечето от футболистите са национални играчи. „Червените дяволи“ правят моментално завръщане в Първа Бундеслига, печелейки титлата във втория ешалон на немския футбол с цели 10 точки преднина пред преследвача Волфсбург. Много силен сезон прави новото попълнение Ратиньо, който се налага като основен играч в клуба. И все пак на всички е ясно, че Кайзерслаутерн ще трябва да направи добра селекция, за да успее да се задържи в елита. Така към вече наличните играчи са добавени още няколко футболиста – в клуба се завръща швейцарският дефанзивен халф Чиряко Сфорца, който играе за „лаутерите“ и в периода 1993-1995, но след това е

продаден на Байерн Мюнхен. Впоследствие Сфорца изкарва един сезон и в Интер, а когато Кайзерслаутерн го искат обратно, той не се колебае и се завръща. Друга ключова покупка е десният халф на Щутгарт Андреас Бук. Рехагел е силно решен да превърне централната зона на терена в истинска стена и привлича още един дефанзивен полузащитник – българинът Мариан Христов от Левски. И за всеки случай той плаща още 75-хиляди евро за младия талант на Кемництер Михаел Балак. Всичко това, добавено към вече наличните разбивачи Мирослав Кадлец, Хари Кох и Микаел Шьонберг, обещава Кайзерслаутерн да представлява една непревземаема крепост в защита. За в предни позиции „червените дяволи“ разполагат с вече споменатия Ратиньо, както и с опитните нападатели Юрген Рише и Олаф Маршал. Точно последния играе ролята на „таран“, към когото Ратиньо, Рише и Бук доставят центриранията.

Съставът: 1. *Андреас Райнке*; 5. *Мирослав Кадлец*; 16. *Микаел Шьонберг*; 4. *Аксел Роос*; 24. *Хари Кох*; 10. *Чиряко Сфорца*; 22. *Андреас Бук*; 8. *Мартин Вагнер*; 17. *Ратиньо*; 11. *Олаф Маршал*; 18. *Юрген Рише*; 27. *Марко Райх*; 7. *Мариан Христов*; 9. *Павел Кука*; 3. *Михаел Балак*; 19. *Оливер Шефер*; 6. *Андреас Бреме*

Есента

За късмет, програмата определя Кайзерслаутерн да започне сезона с гостуване на колоса Байерн Мюнхен. Ото Рехагел забърква як бетон и неговият наследник при „баварците“ Джовани Трапатони не успява да измисли

как да преодолее отлично организираната отбрана на гостите. Малшанс за „червените дяволи“ е, че Хари Кох, който по дефиниция е защитник, но в тази среща помага на Сфорца в полузащитата, получава контузия и е заменен от Мариан Христов. Нашенецът изнася превъзходен мач и не дава никакъв шанс на Марио Баслер. Силно наситената защитна линия на „лаутерите“ налага на Байерн да центрира топката, но не особено високите Джоване Елбер и Руджеро Рицители, а в последствие и влезлия Карстен Янкер, нямат шанс срещу върлините Кадлец и Шьонберг. Мариан Христов също помага с респектиращия си ръст от 1,92. Така, чак в 80-тата минута след едно центриране от фаул, датският централен защитник на Кайзерслаутерн Микаел Шьонберг прострелва Кан с глава отблизо – 1:0. До края Байерн не успява да измисли нищо и Ото Рехагел получава своето отмъщение. „Баварците“ са повалени наред Олимпиящадион, а ексцентричният треньор на гостите прескача загражденията и отива да празнува с феновете на „червените дяволи“.

В следващия мач Кайзерслаутерн побеждава и Херта Берлин с 1:0, а в третия кръг успява да завърши 0:0 с тима на Кьолн. В четвъртия кръг „лаутерите“ домакинстват на своя Фриц Валтер Щадион на един от вечно коравите немски тимове Шалке 04. „Кралскосините“ обаче са разбити от невероятните „дяволи“ с 0:3. За пръв път през сезона момчетата на Рехагел се изкачват на първо място в класирането, но мнозина считат, че това е временно

явление и е въпрос на време фаворитите Байерн Мюнхен и Борусия Дортмунд да си върнат лидерството.

Кайзерслаутерн обаче е на друго мнение и постига още три поредни победи – над Бохум с 3:1 (за пръв път е допуснат гол чак в петия кръг), над Щутгарт с 4:3 (на почивката губят с 1:2, но Олаф Маршал се развихря и вкарва хет-трик) и над Карлсруе с 4:2. В последния кръг от месец септември обаче най-накрая се намира някой, който да спре „червените дяволи“ и това е тимът на Вердер Бремен, който успява да спечели с 3:1 на Везерщадиян. И въпреки това Кайзерслаутерн все още е на първо място, защото преследвачът Байерн Мюнхен прави равенство като домакин на Шалке 04.

В началото на октомври „лаутерите“ печелят два пъти подред с по 3:1 – над Мюнхен 1860 и Арминия Билефелд. Следва 1:1 като гост на Байер Леверкузен, а в последствие е победен и Дуйсбург, който прави добър сезон и е приятната изненада, като другата голяма изненада - лидерската позиция на Кайзерслаутерн. Месецът завършва с изключително тежко гостуване на шампиона Борусия Дортмунд, като „жълтите“ правят много слаба защита на титлата си и се намират на 13-та позиция преди тази среща. Двубоят обаче започва зле за „червените дяволи“ и до 30-тата минута резултатът е 2:0 за домакините. Ото Рехагел е притиснат до стената и прави офанзивна смяна още преди почивката – излиза Хари Кох и влиза опитният чешки нападател Павел Кука. Малко преди края на първото полувреме Олаф Маршал намалява резултата, а 15 минути преди последния

съдийски сигнал, отново опитния нападател изравнява след пас именно на Кука.

Ноември също се оказва крайно успешен за Кайзерслаутерн. Първо момчетата на Рехагел побеждават доста трудно Ханза Рощок с 4:3, а след това се налагат и над Борусия Мьонхенгладбах с 3:1. Това значи че за 15 кръга, „червените дяволи“ са изгубили само веднъж при 3 равенства и цели 11 победи! Преднината пред Байерн е солидните 7 точки, а сезонът се развива по превъзходен начин. Точно тогава обаче Кайзерслаутерн е приземен от друг новак – Волфсбург. „Вълците“ печелят с 2:1 и дават шанс на „баварците“ да наваксат, което те правят. Още повече, че в началото на декември те ще имат шанс да си отмъстят за онази изненадваща победа на Кайзерслаутерн още в първия кръг. Преди това обаче „дяволите“ побеждават и Хамбургер като домакин и влизат в мача с Байерн в добро настроение.

Рехагел залага на обичайната си тактика и за втори пореден мач Джовани Трапатони не успява да измисли противодействие. Високите и много опитни дефанзивни играчи на Кайзерслаутерн не дават никакъв шанс на Елбер, Циклер и Янкер. Байерн са принудени да търсят удари от далеч в опит да затруднят по някакъв начин вратаря Райнке. В същото време играта на Чиряко Сфорца е истински образец за разиграващ халф. Той овладява всяка втора топка и я разпределя към непокрытите си съотборници на крилата. Мариан Христов е титуляр в този мач, тъй като Рехагел решава да играе с

трима централни халфа за сметка на един от нападателите. Така само Павел Кука е оставен да действа напред, а Ратиньо и Бук го подпомагат от крилата. Кайзерслаутерн контролират мача и имат няколко добри положения, докато на отсрещната врата гол на Янкер е отменен поради засада. В самия край на първото полувреме Дитмар Хаман от Байерн си отбелязва автогол след разиграване от корнер и центриране на Мартин Вагнер.

„Баварците“ трябва да атакуват и либерото Матеус е заменено от Торстен Финк, а камерите улавят как легендарната десетка беснее на скамейката. Този ход обаче не дава кой знае какъв резултат и през втората част играта не се променя особено. Даже напротив! Останали с по-малко играчи в защита, Байерн се затрудняват с изнасянето на топката, а влезлите със свежи сили играчи на Кайзерслаутерн Марко Райх и Юрген Рише упражняват страхотна преса. Налага се Кан да пробва дълги подавания към центъра, които не достигат до Янкер, защото той е буквално претопен от Кадлец и Шьонберг. И все пак в редките случаи, в които Байерн успява да стигне до наказателното поле на домакините, там вече се намират поне 9 играча на „лаутерите“ плюс ръстовия вратар Райнке. Така при една контра-атака бързият Райх пробива от дясно и подава на точката на дузпата, където непокрытия Мариан Христов прави резултата 2:0. А до края има само 5 минути...

Кайзерслаутерн печели и отново дърпа със 7 точки пред Байерн след изиграването на 18 кръга, а трети се движи

тима на Щутгарт, където Балъков и Бобич продължават да творят чудеса, въпреки напускането на Джоване Елбер. За нещастие на „червените дяволи“ те не успяват да влязат в серия и губят последвалото гостуване на слабака Херта с 0:2, но пък поне успяват да спечелят последния мач за годината срещу Кьолн с 3:2 и посрещат 1998г. като лидери с 4 точки преднина пред Байерн.

Втората част на сезона

Разумното ръководство на германския футболен съюз дава почти целия януари за почивка на изморените от гъстата програма клубове. Нещо, от което Кайзерслаутерн се възползва и до края на февруари записва две равенства и две победи. Сразени са Щутгарт с 1:0 и Бохум с 3:0, а по една точка „лаутерите“ печелят срещу Шалке 04 и Карлсруе. Преследвачът Байерн прави колебливи мачове и не успява да навакса изоставането, а за капак в последния кръг от февруари, „баварците“ губят с 0:2 от слабака Кьолн, и то насред Олимпиящадион. Така 10 кръга преди края Кайзерслаутерн се откъсва на 6 точки пред гранда от Мюнхен.

И както сезонът върви по прекрасен начин за Ото Рехагел и компания, пролетта се оказва доста трудна за тях. За пръв път отборът губи фокус и записва поредица от слаби резултати. Още в началото на Март „червените дяволи“ завършват наравно гостуването на средняка Вердер, а след това успяват да спечелят с едно на мъка срещу предпоследния Мюнхен 1860. И ако това не е

причина за притеснение, то загубата с 0:3 в домакинството срещу Байер Леверкузен вече не е прието равнодушно. Разбира се, Кайзерслаутерн вече е надхвърлил очакванията и представянето на тима се счита за чудо, но апетитът идва с яденето и Рехагел добре знае, че възпитаниците му имат реален шанс да спечелят титлата. Именно за това тази загуба от Леверкузен е толкова притеснителна. Отборът не се възстановява добре от това поражение и завършва наравно следващите си три срещи – 1:1 с Дуисбург, 1:1 с Борусия Дортмунд и 2:2 с Ханза Рощок.

Дистанцията между Кайзерслаутерн и Байерн е скъсена на едва една точка само четири кръга преди края. „Баварците“ дори могат да поведат в класирането, но не успяват да се възползват от грешката на „лаутерите“ в Рощок и завършват при зрелищното 4:4 гостуването си на Арминия Билефелд. За „червените дяволи“ е жизненоважно да спечелят следващия си мач срещу Борусия Мьонхенгладбах, но и там нещата не вървят добре. Гостите от Гладбах повеждат с 2:0 още преди почивката. Опитният Олаф Маршал връща един гол в самия край на полувремето и развързката остава за втората част. Там Маршал бележи още два гола, като последния е в добавеното време на мача и Кайзерслаутерн все пак печели. Байерн обаче поддържа темпото на „лаутерите“ и не изостава. За късмет на Рехагел, отборът му е с мач по-малко, тъй като половината от 27-мия кръг не се изиграва. Така „дяволите“ имат шанс да дръпнат, но те отново не

успяват да спечелят – 2:2 срещу Арминия Билефелд. Идва кръг номер 33, а битката в челото е максимално заплетена. Кайзерслаутерн трябва да приеме Волфсбург (един от 4-те отбора, които успяват да победят „лаутерите“), а Байерн има на пръв поглед леко гостуване на изпадналия в слаба форма Дуисбург. Момчетата на Рехагел свършват своята работа и разпиляват „вълците“ с 4:0, като отново с основен принос е Олаф Маршал. В този кръг всички двубои се играят по едно и също време и на Фриц Валтер Щадион всички са гушнари портативни радиоприемници, чакайки да чуят какъв е крайния резултат от мача на Байерн. Новините, които долитат от Дуисбург са невероятни – „баварците“ са пропуснали да спечелят, което значи, че кръг преди края изостават на 4 точки от новия шампион на Първа Бундеслига – Кайзерслаутерн! Последния мач е без значение (1:1 срещу Хамбургер).

Ключови фактори

Безспорно успехът на „червените дяволи“ е огромен, като ключът за него се крие в няколко фактора. Първо – назначаването на Ото Рехагел, много опитен треньор със страхотна работна етика и дисциплина. Второ – „лаутерите“ запазват голяма част от играчите си и при изпадането във Втора Бундеслига, а някои от тях са и национали на своите страни. Освен това Кайзерслаутерн не играе в Европа, което му спестява пътувания и подготовки за мачове през седмицата. Ранното отпадане от турнира за Купата на Германия също спомага за

максимално фокусиране върху представянето в първенството. Освен това другите големи фаворити също имат проблеми. Шампионът Борусия Дортмунд прави трениорска рокада преди началото на сезона, заменяйки успешният Отмар Хитцфелд с недоказания италианец Невио Скала, който има опит в ръководенето само на средняшки отбори в Серия А. Байерн решават да заложат за втори пореден сезон на Джовани Трапатони, който през сезон 1996/97 губи титлата от Борусия Дортмунд, но въпреки това му е даден шанс да опита отново – такъв шанс, какъвто на Рехагел не е даден. Всъщност присъствието на „Трап“ начело на Байерн е изненадващо за мнозина, тъй като той води отбора и през 1994/95 и тогава „баварците“ завършват на незавидното 6-то място, а Трапатони напуска. Едва година по-късно той е върнат, но така и не успява да стане шампион.

Ключови за успеха на Кайзерслаутерн се оказват няколко звена. Първо – много ръстовата и опитна защита. Централните бранители Мирослав Кадлец и Микаел Шьонберг са на съответно 33 и 30 години и са високи над 1,88. Единствено Хари Кох е на 28, като той също е доста висок – 1,85. В тактиката 3-5-2, която Рехагел използва, той преквалифицира левият защитник Алекс Роос да играе рамо до рамо със Сфорца в центъра. Третият халф обикновено е или Бук или Оливер Шефер, който пък е десен бек по призвание. Завръщането на Чиряко Сфорца е от витално значение за тактиката на Рехагел, тъй като той умее прекрасно да задържа топката и да разпределя играта наляво и надясно. Освен това Сфорца е и умел

изпълнител на статични положения, а с високи централни защитници като Шьонберг и Кадлец, това е силно оръжие на Кайзерслаутерн. Самият швейцарец казва, че по време на лятната пауза преди сезон 1997/98, Рехагел му е звънял всеки ден, убеждавайки го да се завърне в Кайзерслаутерн – „Когато Ото иска нещо, не те оставя на мира, докато не го получи“, спомня си Сфорца. Тактиката 3-5-2, която Рехагел ползва, налага още използването на бързи крила в лицето на Ратиньо и Мартин Вагнер. В предни позиции е важно присъствието на високия и много опитен Олаф Маршал, който става и голмайстор на тима с 21 гола. Обикновено рамо до рамо с него напред играят или Павел Кука или Юрген Рише, в зависимост от това кой е в по-добра физическа форма. В редки случаи на Рехагел му се налага да използва и тактика 4-4-2, в която се използва либеро (най-често Кадлец), и трима защитници пред него – Кох, Шьонберг и Роос.

Олаф Маршал разкрива, че Ото е дал свобода на действие на играчите. „Той ни казваше стартовите 11 и ние вече знаехме кой какво трябва да прави. Ключова беше играта в защита, дори ние, нападателите, сме се връщали да помагаме. Веднага щом изгубим топката се впускахме в преса, стараяйки се да я спечелим обратно възможно най-бързо. Ото просто знаеше как да сглоби успешен отбор.“

Огромна е и ролята на либерото Кадлец, който по онова време е може би най-добрият играч на поста си. Той е последната преграда пред вратата на Райнке и

подсигурява защитата по много солиден начин. Характерът на Кадлец е такъв, че на Рехагел му се налага постоянно да му повтаря колко важен е той в неговата тактика. Цялостно в отбора липсват звезди, което води до прекрасна колективна игра, всеки играе за отбора, а не за себе си.

След края на сезона обаче Кадлец напуска тима, разбивайки прекрасно сработената защита. На негово място е привлечен Хани Рамзи от Вердер, но египтянинът така и не успява да замести чешкия стожер. Павел Кука също е продаден, а Андреас Бреме, който също е част от тима, но е на преклонна възраст и рядко намира място в състава, се отказва от футбола. Новопривлечените играчи не се вписват добре в схемата на Рехагел и Кайзерслаутерн така и не успява да защити титлата си. Следващите няколко години са все по-слаби и по-слаби за „червените дяволи“. Така се стига до 2000, когато Рехагел напуска поста си. Той влиза в сериозен конфликт с всички в клуба, а ръководството подема кампания по уронване на престижа и съсипване на репутацията, която Ото си е създал пред играчите и феновете на тима. В следствие на това, Кайзерслаутерн тръгва по низходяща линия и в момента се намира в третото ниво на немския футбол, докато хер Ото Рехагел се мести да пише история другаде, което ще разкажем в следващата глава.

Глава 7

ГЪРЦИЯ – ЕВРОПЕЙСКИ ШАМПИОН ЗА 2004

В тази книга вече споменахме за голямата изненада, която поднасят датчаните на Европейското първенство през 1992г. Но истината е, че най-смайващата и неочаквана победата в цялата история на турнира принадлежи на Гърция през 2004г. Арената на действията са терените на Португалия, където и България успява да запише името си сред финалистите, но това е история за друга книга. За „елините“ участието е едва трето на голям турнир, като първите две са на Евро 1980 и на Световното в САЩ през 1994г. И на двата форума гърците се представят повече от катастрофално и дори не записват победа. На това отгоре за общо шестте мача на големи турнири отборът отбелязва едва един гол. Но първенството през 2004г се оказва коренно различно за тях. Още повече, че традиционно Гърция е страна, където хората обичат футбола, но първенството и федерацията са раздирани от скандали от всякакво естество, но най-вече корупция, уредени мачове и подпиране на дадени отбори. На няколко пъти през последните години гръцките отбори са заплашвани с изваждане от европейските клубни турнири, а дори и първенството бива спряно за неопределено време през пролетта на 2018г., след чутовен инцидент на мач от елитната лига, в който президент на един от клубовете нахлува на терена с пистолет и изважда играчите си, в следствие на съдийско решение в ущърб на неговия отбор.

Гръбнакът на националния тим е съставен предимно от футболисти на трите местни гранда - Олимпиакос, АЕК и Панатинайкос, като общо взето малко гръцки футболисти отиват да играят зад граница. Лошото в този случай е, че разделението в клубния футбол се пренася и на национално ниво и оттам и лошите резултати. През 2001г. най-после е намерен катализатора на този проблем, но за него и името му ще говорим в следващите страници.

Квалификациите за Евро 2004

За да изследваме изцяло защо и как Гърция постигна този невероятен, граничещ с извънземен успех, ще започнем от квалификациите преди първенството. Те започват на 7 септември 2002г. и завършват на 19 ноември 2003г. Правилото е, че първенците от групите се класират директно, а десетте втори отбора играят бараж на разменено гостуване, за да попълнят бройката отбори, получаващи право да играят на първенството. Нашите южни съседи имат не леката задача да се справят с отборите на Испания, Украйна, Армения и Северна Ирландия, които съставляват група 6 от квалификационната кампания. Очакванията са за, разбира се, тотална доминация на иберийците и жестока битка за второто място в групата между Украйна, Гърция и дори Армения.

Откриващите кръгове показват именно тази тенденция, като Испания взима убедителни като резултат и игра победи над Гърция (гост) и Северна Ирландия (домакин).

После и Армения бива победена в домакинство, за да дойде 7 юни и шокираща загуба наред Сарагоса от бойките и тактически подредени гърци. Само четири дена по-късно пък в Белфаст испанците постигат реми в тягостен сблъсък с гордите ирландци. Следват нови две победи над Украйна и Армения.

Украинците също стартират добре, с равен и победа (над Гърция), последвани от нови два равни, победа и загуба (от Гърция), пак равен като домакин и финишират участието си със загуба от Испания.

От гледна точка на Гърция групите започват слабо със загуби от основните конкуренти - Испания и Украйна, но отборът се вдига и след това навърта шест поредни победи до края на кампанията, като от изключителна важност е онова 0:1 над Испания, но не са за подценяване и минималните победи в Ереван и Белфаст. Любимият резултат на гърците е 1:0, като той бива постигнат в четири от шестте победи в квалификациите. С по 2:0 са победени Армения (като домакин) и Северна Ирландия (гост). Не очаквайте резултатни двубои от съседите ни и напред, факт, в който ще ви убеди и следващата таблица:

Отбор	Точки	М	П	Р	З	ГР	+/-
Гърция	18	8	6	0	2	8:4	+4
Испания	17	8	5	2	1	16:4	+12
Украйна	10	8	2	4	2	11:10	+1
Армения	7	8	2	1	5	7:16	-9
С. Ирландия	3	8	0	3	5	0:8	-8

Табл.1 Крайно класиране в група Б от квалификациите за Евро 2004

Гърците постигат първо място с голова разлика 8:4! Шест победи и две загуби в осем мача и машината се движи на пълни обороти към терените на Португалия.

Завръщане на Отокрацията

За да бъде възможно преминаването през квалификационния цикъл толкова успешно, допринася един човек, широко известен във футболните среди от много време. Той е така нареченият катализатор, когото споменахме преди малко, който споява всички тези футболисти и ги превръща в идеално работещ механизъм, именно по време на квалификациите. Говорим не за друг, а за старата лисица Ото Рехагел. Той е един от двамата, другият е Юп Хайнкес, които са участвали в над 1000 мача по време на кариерите си (като играчи и треньори комбинирано). Като мениджър се отличава с налагането на егото си в отборите, които предвожда. Реорганизира клубовете по свой вкус и за свое улеснение при ръководството, подход, често

наричан „Отокрация“. Рехагел в същото време е много силен мотиватор, изграждащ изключителен отборен дух у подопечните си.

Назначен е начело на гръцкия национален отбор по футбол през август 2001г., след като само година по-рано бива принуден да напусне работата си в Кайзерслаутерн, заради скандали с ръководството и част от играчите. Рехагел си поставя за цел да докаже, че още го бива в занаята, въпреки, че по това време е на шестедесет и осем години и разбира се, да укрепи нараненото му его, което не му дава спокойствие в месеците след срамното уволнение. Рехагел се натоварва с не лекото начинание да вдигне гръцкия отбор от нокаута, в който го заварва. Отборът играе лошо, не взима резултати и точки в битките за класиране на големи първенства и се намира много ниско в официалната класацията на УЕФА. След първия му мач начело през октомври 2001г., загубен с 5:1, той предприема кардинални мерки, преустройва състава и крайния резултат успяваме да видим през лятото на 2004г. Повече за тактиките на Хер Ото ще споменем малко по-напред в нашата история.

Съставът на Гърция

В следващите редове ще ви запознаем със състава, пътувал за Португалия и сътворил чудото. (Забележка: Отборите, упоменати до името на играча, представляват клубната му принадлежност преди първенството). В групата на Хер Ото са:

Вратари:

1. Антониос Никополидис (Панатинайкос) - титулярният страж на гърците. Играл за изконните противници Панатинайкос и Олимпиакос. От дебюта си през 1999г. до оттеглянето си през 2008г. има изиграни 558 мача на клубно ниво, както и 90 с националния отбор. През 2012г. започва мениджърската му кариера, тя протича на различни нива в Олимпиакос, като за кратко той водеше и първия отбор. Понастоящем е треньор на националния отбор на Гърция до 21 години;

12. Костас Чалкиас (Панатинайкос);

13. Фанис Катерянакис (Олимпиакос).

Защитници:

5. Траянос Делас (Рома) - Наричан от Рехагел „Родоския колос“ заради ръста му (196см) и играта му в защита. Играл в АЕК (където има три периода), Рома, Шефилд Юнайтед, Анортозис. Започва кариерата си през 1993г. и играе чак до 2012г. На клубно ниво има 343 мача с 30 гола, а за националния отбор 53 мача и един единствен, но какъв гол! Именно неговият „Сребърен гол“ в 105‘ минута на полуфинала с Чехия прави така, че „Елините“ да достигнат до заветния финал. Избран в идеалния отбор на първенството;

18. Янис Гумас (Панатинайкос) - синоним на думата „лоялност“, изкарва цялата си кариера в родния Панатинайкос, като преминава през всички нива на тима. Между 1989г. и 2009г. на клубно ниво записва 283 мача с 27 гола. За родината си има 43 мача, без отбелязано попадение;

2. Юркас Сейтаридис (Панатинайкос) - Преминава през отборите на Янина, Панатинайкос, Порто, Динамо Москва, Атлетико Мадрид, като изиграва общо 251 мача и реализира 5 гола. В Португалия се превръща в едно от откритията на първенството и е избран в идеалния състав. За националния отбор изиграва 72 мача с 1 гол;

14. Такис Фисас (Бенфика) - През кариерата си играл за Панионис, Панатинайкос, Бенфика, Хартс, с общо 363 мача и 16 гола. За Гърция има 60 мача и 4 гола. След оттеглянето си е част от щаба на Ото Рехагел и наследника му Фернандо Сантош. През 2004г. е неизменна част от националния отбор и е включен в отбора на турнира.

4. Никос Дабисас (Лестър сити) - Въпреки че първоначално не е имал идея да бъде професионален футболист, съдбата има други намерения за него. Започва на аматьорско ниво и за кратко прави голям преход - от скромния му тогавашен клуб през Олимпиакос, Нюкасл и Лестър. Изиграва общо 514 мача с 31 гола. За Гърция има 70 участия без голове.

3. Стелиос Венетидис (Олимпиакос) - Играл още за ПАОК, Шкода Ксанти, Орестис и Лариса. Общо 367 мача и 6 гола. За Гърция - 42 мача и 0 гола;

Полузащитници:

22. Костас Катсуранис (АЕК) - Прави дебюта си за националния отбор само година преди първенството, но бързо се утвърждава като важен играч в състава. На клубно ниво е играл за Панахайки, АЕК, Бенфика,

Панатинайкос, ПАОК, Пуне сити, Атромитос и други, като общо записва 461 мача и отбелязва 100 гола. На национално ниво има 116 мача с 10 гола. В квалификациите за Евро 2008 дори носи капитанската лента;

6. Ангелос Басинас (Панатинайкос) - Играл в Панатинайкос, Майорка, АЕК, Портсмут и Арле в общо 307 мача с 28 гола. Дебютът си за мъжкия отбор на Гърция прави през 1999г. и оттогава изиграва 100 мача със 7 гола. Също много важна част от шампионския отбор през 2004г., като отбелязва дузпа в откриващия мач срещу Португалия, както и центрира от корнера за победния гол във финала. След отказването на Загоракис е избран за капитан на отбора.

7. Теодорис Загоракис (АЕК) - Капитан на отбора, спечелил европейската купа, като за националния отбор изиграва 120 мача с 3 гола. На клубно ниво стартира от Кавала и преминава през ПАОК, Лестър, АЕК и Болоня, като общо има 497 мача и 23 гола. Загоракис изиграва много важна роля за Гърция на първенството, като печели наградата за „Играч на турнира“, разбира се попада в идеалния състав, а също така бива номиниран за „Играч на годината за 2004“ и за Златната топка от ФИФА. В двете класации той завършва респективно 17ти, наред с Раул, и пети, точно зад Тиери Анри. Оттегля се от футбола през 2007г.;

23. Василис Лакис (АЕК) - Навърта общо 460 мача и 60 гола на клубно ниво с цветовете на АЕК, Наоуса, ПАОК,

Панилеайкос, Кристал Палас и Кавала. За Гърция има 35 мача и 3 гола;

10. Василис Цартас (АЕК) - Играл още за Севиля, Кьолн и Етникос в общо 342 мача, в които е вкарал 125 гола. За националния отбор има 70 мача и се разписва 12 пъти;

17. Георгуис Георгиадис (Олимпиакос) - Играл още в отборите на Панатинайкос, Доха Драма, ПАОК, Ираклис и Нюкясъл и има общо 459 мача с отбелязани 130 гола. На национално ниво записва 61 участия с 11 гола;

20. Гиоргос Карагунис (Интер) - Може би най-известното име в този отбор на Гърция. Неговата кариера минава през много отбори в различни държави - Панатинайкос, Интер, Фулъм и Бенфика. Стилът му на игра се отличава с много прецизни удари отдалеч, както от игра, така и от статични положения. Също така много голяма точност на пасовете, както и умение да изведе нападател на стрелкова позиция. Неговият рекорд за мачове с националния екип и досега е ненадминат - в периода между 1999г. и 2014г. той изиграва 139 мача с 10 гола. На клубно равнище цифрите са съответно 411 мача и 56 гола. За периода му националния отбор играе на Евро 2004, Евро 2008, Евро 2012, както и на две световни първенства- 2010г. и 2014г.

Нападатели:

21. Димитриос Пападопулос (Панатинайкос) - Сред клубовете, за които играе, са Бърнли, Селта. Динамо Загреб, ПАОК, Атромитос. Има 409 мача със 112 гола на клубно ниво. За националния отбор записва 22 мача и 2 гола;

15. Зизис Врисас (Фиорентина) - Играл още за ПАОК, Ксанти, Перуджа, Селта, Торино, като дори за период от време е бил технически директор в ПАОК, разбира се след прекъсване на активната му състезателна кариера. В 440 мача на клубно ниво има 89 гола, а за Гърция в 68 срещи се разписва 9 пъти;

9. Ангелос Харистеас (Вердер) - Преминава през доста елитни клубове от ранга на Аякс, Фейенорд, Байер Леверкузен, Шалке и др. Играл с изключителна роля, както в квалификациите, така и по време на първенството, отбелязвайки три гола (срещу Испания в групата, както и победния гол на четвъртфинала срещу Франция и победния гол във финала срещу Португалия). Ключова фигура за отбора и почти винаги първи избор за Ото Рехагел. Харистеас се превърнал в единственият гръцки играч, отбелязал голове в квалификациите за три световни и три европейски първенства. За Гърция има 88 мача с 25 гола, а в клубната си кариера - 330 мача и 74 гола;

11. Демис Николаидис (Атлетико Мадрид) - Считан за един от най-добрите таланти, които Гърция притежава. Играл в Аполон Смирнис, Етникос, АЕК и Атлетико Мадрид в общо 330 мача, в които е вкарал 183 гола, а за националния отбор в 54 участия се разписва 17 пъти.

Говорейки за основните действащи лица в лагера на Гърция, не може да не споменем и една любопитна история от любовния живот на един от играчите на отбора. Такис Фисас и годеницата му Кристина имат дата за сватбата си - 09.07.2004г. Участието на „елините“ на Еврото предизвиква известна доза притеснения у младата девойка, тъй като финалът на първенството по програма ще се изиграе само пет дни преди брачната церемония - на 04.07. Дали годеникът и част от гостите (националният отбор) ще успеят да стигнат до плажа на Вулягмени на уречената дата?

Такис, разбира се, успокоява бъдещата госпожа Фисас: *„Не се притеснявай. Ще съм въкъщи далеч преди началото на месец юли. Ще гледам елиминациите заедно с приятели пред телевизора, ще хапвам пица и ще пия бира. А след това ще празнуваме сватбата си и всички ще са там.“*

Но Такис не е прав, тъй като на него и колегите му, и бъдещи гости на сватбената церемония, им предстои едно невероятно и горещо лято по терените на Португалия.

Евро 2004

След триумфалната квалификационна кампания „елините“ пристигат в Португалия в приповдигнато настроение, а и как иначе - те отново са на голям форум след дълги години отсъствие. Коренно различни са вижданията на букмейкърите обаче - за триумф на южните ни съседи ставките се въртят между 81 и близо

100. Общо взето Гърция и България имат еднакъв шанс за победа на първенството.

Нашите герои попадат в група А на първенството, където компания им правят домакина Португалия, както и Испания, с които гърците вече играят в квалификациите. Четвъртия отбор е Русия. Турнирът е открит с мач между Португалия и Гърция, което по-късно се оказва своеобразен рекорд, който не е повторен и до днес, а именно откриващия и закриващия мач на голямо първенство да включват същите два отбора. Разбира се домакините, с Фиго, Нуно Гомеш, Руи Коша и младия Кристиано Роналдо в състава си са абсолютния фаворит, а Гърция е просто тук да изиграе трите си мача в групата и да се прибере преди края на месец юни. Освен това, всички очакват старши-треньорът на португалците Луиш Фелипе Сколари да дублира успехите си на международна сцена с Бразилия и да прибере купата във витрината на домакинът. Но мачът завършва 1:2 в полза на аутсайдера. Да, гърците поднасят бомбата още на старта - победа над един от основните фаворити и домакин на надпреварата. Головете вкарват Карагунис и Басинас за „елините“, а младата надежда на Португалия Роналдо вкара почетното попадение съвсем в края на мача. Въпреки всичко ако някой е мислил, че това е някаква късметлийска победа то той би бил опроверган още в следващия мач на Гърция - срещу старите им познайници от Иберийския полуостров - Испания. Крайният изход е равен - 1:1 и вратата за излизане от групата за Гърция е полуотворена. Нетипично в

последния мач в група А гърците биват повалени от отбора на Русия, който е допуснал две загуби до момента и няма възможност за продължаване напред в турнира. В другият мач от групата Португалия трябва да победи Испания, за се класират нашите герои. Тук боговете са благосклонни, тъй като след попадение на Нуно Гомеш португалците спечелват мача и те, заедно с нашите герои, продължават напред в надпреварата.

Група А:

1)Португалия	2	0	1	4:2	6
2)Гърция	1	1	1	4:4	4
3)Испания	1	1	1	2:2	4
4)Русия	1	0	2	2:4	3

Група В:

1)Франция	2	1	0	7:4	7
2)Англия	2	0	1	8:4	6
3)Хърватска	0	2	1	4:6	2
4)Швейцария	0	1	2	1:6	1

Група С:

1)Швеция	1	2	0	8:3	5
2)Дания	1	2	0	4:2	5
3)Италия	1	2	0	3:2	5
4)България	0	0	3	1:9	0

Група D:

1)Чехия	3	0	0	7:4	9
2)Холандия	1	1	1	6:4	4
3)Германия	0	2	1	2:3	2
4)Латвия	0	1	2	1:5	1

Четвъртфинал с „петлите“

Крайното класиране в групите значи, че за Гърция на четвъртфиналите следва сблъсък с действащия тогава европейски първенец Франция, в чийто състав личат имената на Бишенте Лизаразу, Патрик Виера, Клод Макелеле, Робер Пирес, Зинедин Зидан, Тиери Анри, Давид Трезеге, Фабиен Бартез и Лилиан Тюрам. Ако дотук Гърция се промъква с немалка доза късмет, то очакванията на специалисти и букмейкъри са, че участието на съседите ни ще приключи безславно и дори

унизително. Но, всички мнения са превърнати на пух и прах. Първото полувреме е равностойно, с по няколко изстрела към двете врати, като интересното е, че гърците са по-дейни и създават по-опасните положения. Удари на Харистеас и Николаидис са първите предупреждения, че наглед лесният мач може да се превърне в непреодолимо изпитание. В петнадесетата минута след изпълнение на пряк свободен удар гърците уцелват левия стълб на Бартез. За французите най-близо до отбелязване на гол е Тиери Анри, но два от неговите удари са отразени с вещина от Никополдидис. През втората част „петлите“ вдигат оборотите и за кратък период успяват да създадат няколко положения, като пак Анри е в центъра на събитията, за негово съжаление неуспешно. Полувремето минава под диктатурата на Франция, но всичко това до шестдесет и петата минута, когато след навлизане по дясното крило на капитана Загоракис и прецизно центриране централният нападател Харистеас забива мощен удар с глава в мрежата на Бартез и открива резултата. Франция отговаря мигновено с постоянни атаки и натиск на всички гръцки линии. Като смени в седемдесет и втората минута се появяват нападателите Саха и Вилтор, но в крайна сметка и тяхното включване не е достатъчно и добре смазаната машина на Рехагел отбива всички френски опити за връщане в мача. С последният съдийски сигнал е фиксиран и крайния резултат 1:0 за Гърция. Париж плаче, а Атина ликува.

Официалната статистика от мача гласи, че Франция има 11 срещу 5 удара за Гърция, но ударите във вратата са 4:5 в полза на балканската страна. Притежанието на топката е 55:45%.

Сблъсък с Чехия

Екстазът, в който се намират играчите на Гърция, бива бързо потушен от опитния Ото Рехагел, който трябва да държи футболистите си нащрек за полуфинала, който се изиграва само няколко дена по-късно. Форматът на първенството определя това да е умелият отбор на Чехия, оценен като най-добър състав на първенството. И напълно с основание, чехите играят превъзходен атакуващ футбол, истинска наслада за окото. Те го демонстрират и в този мач, като поемат юздите още от самото начало на срещата. Напрестанни атаки натикават гърците в собствената им половина и дори на моменти ги пренуждават да търсят последно убежище в тясното пространство на собствения си пеналт. Опасностите пред вратата на Никополидис ваят още от втората минута на мача, като пропуски правят Ян Колер, Томаш Росицки и Марек Янкуловски. Дори и напречната греда покрива „елините“ в началото на мача. Гръцките набези са епизодични, като те предпочитат да се отбраняват така, както го правят дотук в шампионата. В четиридесетата минута отборът на Чехия остава без капитана си Недвед, който получава контузия, но това не променя особено ситуацията на терена и през втората част чехите атакуват на талази, а гърците се бранят подобно на далечните си

роднини край Термопилите. Опасностите през Никополидис се редуват една след друга, но гол така и не пада. До края на мача чехите пропускат още няколко добри удара, а гърците едва застрашават вратата на Чех. Мачът завършва при нулево равенство и отива в продължения. (Нека припомним на драгите читатели, че на първенството все още важи правилото за „Сребърен гол“, според което след като бъде отбелязан гол се доиграва само съответното продължение. Например ако голът падне през първото продължение и в края му резултатът не е вече равен, то мача приключва. Това въведение е внедрено през 2003г., като обаче не издържа особено дълго.).

Именно в сто и петата минута, след един от редките корнери, изпълнен отясно от Василис Цартас, големия Траянос Делас се извисява над всички и забива топката с глава в мрежата на Чех. Правилото на сребърния гол се активира и Гърция печели с 1:0! Лисицата Рехагел взима още един скалп - в случая на колегата си Карел Брюкнер. Това остава и единственият сребърен гол, решил мач в елиминациите на европейско първенство.

Сухата статистика за мача казва, че ударите са били 19 на 9 в полза на Чехия, като точните са поравно 5:5. 52:48% е било владението на топката, 4:8 са били корнерите. Тя, обаче не изразява истинската доминацията на Чехия в мача и колко всъщност са били тесни иглените уши, през които Гърция се промушва.

Финал с домакините

Всички тези резултати и неочаквани събития ни водят до Лисабон и стадион „Луш“ или още известен като „Стадиона на светлината“. Денят е 04.07.2004г., а събитието е кулминацията на един месец, изпълнен с хубаво време и множество футболни емоции. Домакините от Португалия посрещат изненадата на турнира Гърция в мач, който вечно остава в анализите на футбола. За пръв и последен (засега) път откриващия мач на голямо първенство се оказва и закриващ. Португалия на Сколари срещу Гърция на Рехагел. На стадиона има повече от 15 000 екзалтирани гръцки привърженици, като властите в Атина правят всичко възможно да доведат колкото се може повече фенове. Португалците, разбира се, са по-многобройни и те, както и повечето неутрални фенове очакват най-накрая Гърция да рухне. Тенденциите в клубния футбол по това време се диктуват от иберийците, като Порто е носител на Купата на УЕФА за 2003г., както и съвсем пресен победител в турнира за Шампионската лига от същата 2004г. Почти всички мнения на анализатори и специалисти пращат и европейската купа в страната - домакин. Но съдбата е отредила друго.

Гърция излиза в следния състав: Никополидис, Сейтаридис, Делас, Капсис, Кацуранис, Басинас, Загоракис, Янакопулос (76-Венетидис), Харистеас, Фисас, Вризас (81-Пападопулос), като забележителна е липсата на Карагунис, който заради натрупани три жълти картоната до момента в надпреварата пропуска финала.

Португалия противопоставя следните единадесет: Рикардо, Мигел (43 -Пауло Ферейра), Андраде, Кощиня (60-Руи Коща), Нуно Валенте, Рикардо Карвальо, Кристиано Роналдо, Маниш, Деко, Фиго, Паулета (74 - Нуно Гомеш).

Самият мач се движи изключително според очакванията на всички. Португалия контролира топката, създава положения, а Гърция се брани понякога с и десет играча в наказателното поле. Типично за мачовете на „елините“ в елиминациите досега, първото полувреме завършва при 0:0 като пред домакините се откриват малко шансове за гол. Второто полувреме започва точно както завършва първото, но всичко това до петдесет и седмата минута. След центриране на Басинас от първия (впоследствие оказал се и последен) корнер отдясно на Рикардо, Харистеас надскача всички в наказателното поле и отбелязва с глава. Резултатът е открит по типичен за южняците начин, а студеният душ, излял се върху отбора домакин, рязко контрастира с времето над главите им. В оставащия половин час португалците се хвърлят в отчаяни атаки, но удари на Роналдо и Фиго, както и всички други португалски усилия се разбиват в непреодолимата гръцка стена. С приключването на отброяването на финалните минути, реферът Маркус Мерк дава последния си сигнал, с който подпечатва една от най-невероятните титли в историята. Не се учудвайте, резултатът е така любимия на Рехагел и гърците 1:0, с което те преминаха през цялата елиминационна фаза. Сълзи има в очите на двата отбора, но емоциите са в

коренно противоположни посоки. Въпреки загубата португалските играчи и щаб отдават дължимото на противниците си.

Има хора, които биха казали, че Гърция печели първенството с три центрирования и три гола с глава, но зад тези наглед прости факти стои цял един отбор, а начело на тези играчи е виртуозът, носещ името Ото Рехагел. Неговите тактически прийоми, както и способността му да мотивира, са в основата на успеха през 2004г. През цялата му кариера на мениджър за него най-важна е линията на отбраната на ръководените отбори. Мнозина критикуват стила му като прекалено прагматичен и остарял, но самият Рехагел отвръща, че *„Успехът говори сам за себе си“*. Освен здравите и високи играчи в защита, отборите на Рехагел обикновено притежават и мощен централен нападател тип таран, който бива захранван с центрирования от фланговете - постановка, наблюдавана по време на цялото първенство. Традиционно отборът се брани през по-голямата част от мача, осигурявайки персонална опека на противниковите играчи. Основният принцип в отбрана на гърците е винаги да имат поне един човек повече от опозицията. Рехагел притежава изключителното качество да използва оптимално силните черти на играчите си и да изтиска максимални резултати от тях. И ето срещу техничните, бързи и контролиращи французи и португалци, както и на вкарващите много голове чехи, Рехагел противопоставя солидна защита, полузащита, пълна с черноработници и съвсем малко атакуващ

талант. Директното надиграване с горепосочените би било самоубийство, затова мениджърските инструкции са: *„Отдръпнете се. Стойте в защита, бъдете концентрирани и спокойни и шансът ще дойде. Упоритата работа и себераздаването ще се отплатят и успехът ще е ваш.“* Освен това, способността му да променя формата и постройката на подопечните си спрямо противника е ненадмината. Може би най-важното нещо, което Хер Ото прави преди самото първенство, се корени в неговото умение да мотивира и вдъхновява. Във футболна Гърция е характерно разделение на базата на това за кой отбор играе даден футболист. Най-рязко това разграничение е видно между трите гранда в страната - АЕК, Олимпиакос и Панатинайкос. Националният отбор на Гърция е микс предимно от най-добрите играчи на горепосочените отбори, плюс няколко легионери, играещи в тимове от Европа. За Рехагел е пределно ясно, че за да постигне какъвто и да е успех той трябва да накара играчите да забравят клубните си пристрастия и да разберат, че националният отбор е над всичко и всички. Именно това, в комбинация с непрестанно себераздаване, воля и целеустременост, според нас са ключовите фактори, донесли така бленувания трофей във витрината на южната ни съседка. Изобщо постижението на Гърция е нагледен пример как личните качества и упоритата работа могат да победят чисто футболните умения и класа.

В крайна сметка Евро 2004 бива заклеено от много като триумф на грозния и нискорезултатен футбол над красотата и наладата за окоото. Гърция бива описвана по следния начин: *„Ако те играеха в задния ти двор, ти би дръпнал пердетата, защото Рехагел и неговата антиигра връщат футбола в тъмните векове“*.

Но нашето виждане е, че триумфът на Гърция носи романтичната нотка на непредсказуемостта във футбола. Давид срещу Голиат ако щете или цяла Европа срещу Гърция. И надежда, че дори и по-малките във футболно отношение държави могат да постигнат нещо значимо на голям форум, стига да съумеят да използват силните си страни и да бъдат единни.

Помните ли Такис Фисас? Той изиграва пет от шестте срещи за страната си на първенството и успява да се прибере за сватбата си, която се състои само пет дена след финала. На тържеството успяват да присъстват и всички негови колеги и приятели от националния отбор, като на това отгоре младоженците получават специален подарък от президента на Гръцката футболна асоциация - трофеят от първенството заема почетно място на масата на влюбените.

Глава 8

ОНСЕ КАЛДАС – НОСИТЕЛИ НА КОПА ЛИБЕРТАДОРЕС 2004

В Южна Америка турнирът, кръстен на борците за освобождение от европейските колонизатори, е популярен дори и от Шампионската Лига, организирана от УЕФА. Копа Либертадорес има дълга и турбулентна история, която олицетворява футболния фанатизъм на десетте нации участници. Ако сте гледали двубой от надпреварата, веднага разбирате колко по-различен е той от европейските клубни турнири.

Човек започва да се чуди дали не е свидетел на сцени от Априлското въстание, вместо на провеждането на футболен мач. Море от флагове, факли и дим обгръщат препълнените трибуни, където десетки хиляди фенове са на крака и не спират да пеят песни, възхваляващи отбора им. Около терена са издигнати огромни телени заграждания, а зад тях стена от полицаи с каски и щитове се опитва да пази реда и да възпира нахлувания и масови мелета.

Със сигурност турнирът е по-труден за спечелване от Шампионската Лига. Вярно е, че най-добрите футболни таланти се подвизават в Европа, но те не са подложени на мъченията, с които идва всяко издание на Либертадорес. Южна Америка е много по-голям континент, което значи, че отборите често трябва да пътуват двойно по-дълги разстояния от европейските си колеги и да играят на височини, с които не са свикнали.

Именно това е другият сериозен проблем, с който се сблъскват играчите – държави като Еквадор и Боливия се намират на по-голяма надморска височина и там въздухът е по-разреден. Според специалисти, за да се адаптират човешките дробове към тези условия, е нужен поне месец. Разбира се, отбори и фенове не се притесняват да прибегват и към мръсни трикове, с които да тормозят опозицията. Репертоарът им включва спиране на топлата вода в хотела, замерване с предмети по време на мача, наводнени терени и всякакви други психологически мъчения, които можете да си представите.

Веднъж Луиш Фабиано заявява, че ако трябва да избира между това да помогне на отбора си с изпълнение на дузпи или в бой с феновете, би предпочел второто. Напълно в духа на това изказване, през годините турнира е ставал свидетел на редица масови сбивания между играчите на терена. По-известни подобни мелета например, са това между Бока Хуниорс и Спортинг Кристал (1971), Америка и Сао Каetano (2004), Бока Хуниорс и Ривър Плейт (2004) и Сантос срещу Пенабол (2011). В последното е замесен и самият Неймар Джуниър, който изритва съперник след края на двубоя. В разразилата се схватка двата отбора си разменят удари с колена, шутове и юмруци, до момента в който са разтървани от органите на реда. Сцената се разиграва във финала на турнира!

История на състезанието

Копа Либертадорес съществува от 1960 г. и от тогава да сега е претърпяла няколко промени на формата си. В началото само отбори шампиони са могли да вземат участие. Шест години по-късно са добавени и техните подгласници, а през 1998 г. клубовете от Мексико са поканени да участват. В днешно време поне по четири клуба от всяка държава се включват, а надпреварата започва с групова фаза след която следват директни елиминация в два кръга. Финалът на турнира също се играе в два мача – домакинство и гостуване. От 2019г. КОНМЕБОЛ, по пример на УЕФА, решава последният двубой да се провежда в един кръг, на неутрален терен. В закономерност с футболната мощ на Аржентина, Бразилия и Уругвай, именно клубове от тези държави доминират Копа Либертадорес. Аржентинците са спечелили общо двадесет и четири финала, Бразилия – осемнадесет, а Уругвай – осем.

Индепендиенте е най-успешният отбор в турнира, печелил надпреварата цели седем пъти. Аржентинците също така никога не са губили финал на Либертадорес. Те обаче не са вдигали трофея от 1984г. Бока Хуниорс, вторият най-титuluван клуб, има цели десет финала, като най-силният им период е именно в началото на хилядолетието, като те грабват Копа Либертадорес три поредни пъти и през 2004г. са основният фаворит за турнира.

Колумбийските Отбори в Копа Либертадорес

Преди героите на тази глава, Онсе Калдас, да достигнат финала на втория най-престижен клубен турнир на планетата, историята на колумбийските клубни отбори в Копа Либертадорес е сравнително скромна. Едва един отбор е достигал финал за надпреварата – Атлетико Насионал през 1989г., когато небезизвестния наркобарон Пабло Ескобар решава да спонсорира клуба и да го ползва като фронт за пране на пари. Благодарение на милионите на Ескобар, Атлетико успява да привлече звездни играчи от всички краища на Южна Америка и в крайна сметка да завоюва най-желаната клубна купа на континента. Скоро обаче играчите виждат и негативите от близките връзки с известният престъпник. В двубой от колумбийското първенство, реферът Алваро Ортега прави редица съмнителни отсъждания, които му навличат гнева на Пабло Ескобар. След края на мача, той нарежда на Джон Джайро Васкез (извършил над двеста покушения) да намери съдията и да го убие. Същата вечер Алваро Ортега е разстрелян, а колумбийската федерация прекратява сезона без да се излъчи шампион. През деветдесетте години, с намесата на властите, връзките между картелите и футболните клубове са прекратени. Безспорно клубният футбол страда от това, а националният отбор на Колумбия се смъква на тридесет и четвърто място в ранглистата на ФИФА. До 2004г. друг отбор от страната не играе на финал в Копа Либертадорес.

И докато тези битки между власти и футболни президенти се водят, скромният отбор на Онсе Калдас се бори за своето място под Слънцето. През по-голямата част от историята си те не са от най-вдъхновяващите отбори. Те никога не са ставали шампион на Колумбия и дори не са печелили националната купа. Отборът все пак има едно копие от Колумбийската Категория Примера А, но тя е наследена от Депортес Калдас, които печелят изданието на турнира от 1950г. Десет години по-късно Калдас се обединява с Онсе Депортиво за да се роди Онсе Калдас.

Онсе Калдас печели титлата на Колумбия

За футболните фенове, родени извън Южна Америка, името Луис Фернандо Монтоя не значи много, но в Колумбия той е истински герой. Монтоя започва скромно във футбола, като се подвизава в нискоразрядни отбори в ролята на технически директор. През 2001г. той получава шанс да води Атлетико Насионал. Когато обаче отборът от окръга, в който е роден, Онсе Калдас му предлага ръководен пост, той приема с голямо задоволство.

Онсе Калдас завършва сезон 2002 на девето място и Монтоя желае да подобри това класиране. Той разчиства играчите, от които не е доволен, и добавя нови попълнения. Тъй като бюджетът на Калдас е скромнен, новите попълнения са играчи предимно от колумбийска националност.

През сезон 2003, провел се от 2 февруари до 8 юни, Онсе Калдас завършат на първо място в класирането на Колумбийската Примера А и продължават на полуфиналите. Там първите осем отбора се разделят на два групи, като победителят отива на финал, който по подобие на Копа Либертадорес, се решава след домакинство и гостуване.

Онсе Калдас се изправят срещу Депортиво Кали, Америка де Кали и Унион Магдалена и завършват първи с четиринадесет точки. „Ел бланко“ (белите), както е прякорът на отбора, не губи никой от шестте двубоя и уверено се запътва към финала, където среща Атлетико Хуниор. Двата мача са тежки и брутални, но в крайна сметка Онсе Калдас побеждава с общ резултат от 1:0. „Белите“ са коронясани като шампиони за първи път във футболната си история. Те ще играят в следващото издание на Копа Либертадорес.

Копа Либертадорес сезон 2004

Треньор: Луис Фернандо Монтоя

Състав: Хуан Карлос Хенао; Орландо Рамирез; Мигел Рохас; Едгар Катано; Вилмер Отегон; Самуел Венегас; Маурисио Касиера; Алексис Енрикез; Джон Едвин Гарсия; Джон Виафара; Сезар Ернандез; Рубен Дарио Велазкес; Герман Касас; Арнулфо Валентиера; Диего Аранго; Едвин Мовил; Хавиер Араухо; Даиро Морено; Сериго Галвин Рей; Хорхе Агудело; Джефру Диаз; Херли Алказар;

Четиридесет и петото издание на най-големия клубен турнир на Южна Америка започва на 3 февруари 2004г. и в него участват тридесет и шест отбора, сред които Бока Хуниорс, Сао Пауло, Крузеиро, Насионал, Ривър Плейт и Индепендиенте. Всеки от тези грандове е със сериозни шансове да спечели турнира, а колумбийците от Онсе Калдас са смятани за един от аутсайдерите. Техен европейски еквивалент биха били отбори като Лил или Майнц 05.

Групата на колумбийците е сравнително лесна. Жребият отрежда за техни съперници Маракайбо от Венецуела, Велез от Аржентина и Феникс Уругвай. „Ел бланко“ завършва на първо място с цели пет точки преднина пред втория Маракайбо. Калдас губи едва един мач от шест възможни.

Елиминации

Първият съперник във фазата на елиминациите е отборът на Барселона Гуаякил. Клубът е основан през 1925г. от испанския имигрант Еутимео Перез. Той решава да кръсти тима на родния си град и дори емблемата наподобява тази на каталунската столица. Отборът има честта да е най-успешният клуб в Еквадор с цели петнадесет титли в местната висша лига и два финала за Копа Либертадорес през деветдесетте. И двата изгубени. Във фазата на елиминациите започва да блести истинският тактически гений на треньора Луис Фернандо Монтоя. Той знае, че шансовете на отбора да елиминира именития си съперник, са изключително малки и за това

започва да налага разрушителен и добре организиран футбол, който има за цел да предизвика сериозна битка в центъра и да ограничи набези по крилата. Играчите са подредени в 4-4-1-1, като Виафара оркестрира от халфовата линия. До него Рубен Велазкез помага в отнемането топката и в играта в защита. На вратата своя пост заема Хуан Карлос Хенао, а пред него Катано и Ванегас придават стабилност в дефанзивната фаза на играта. По крилата се подвизават Морено и Сото, а в нападение Валентиера играе зад нападателя Херли Алказар.

Първият мач, играл се в Еквадор, завърша при нулево равенство, точно по плана на Монтоя. В реванша обаче, всичко се обърква, когато в четиридесет и първата минута Тресор Морено смълчава стадион Палогранде. Той е изведен с елегантен пас с пета и с едно докосване прехвърля вратаря Хенао за да изведе Барселона напред в резултата.

„Белите“ не се предават и изравняват резултата благодарение на красив гол на Хорхе Агудело, който отклонява центриране на Диаз. Нападателят отиграва топката с пета, за да я прати в мрежата на вратаря Вияфуерте. Попадението пада едва седем минути преди края на редовното време. Така двата отбора стигат до дузпи, поради липсата на правило за гол на чужд терен. При ударите от бялата точка вратарят на Онсе Калдас блести. Хуан Карлос Хенао спасява дупза на Хосе Чатрък. Друг играч на Барселона пък разтриса дясната гредна на вратаря. Колумбийците, от своя страна, вкарват и

четирите си единадесет метрови удара и „ел бланко“ взима първата си жертва на това издание от Копа Либертадорес.

Онсе Калдас покорява Бразилия

След като Онсе Калдас се разправя с най-добрият клуб, изпратен от Еквадор, следва далеч по-тежкото предизвикателство отправено от най-легендарните бразилски отбори - участието на четвъртфиналите и полуфиналите значи, че колумбийците ще претърпят близки срещи с грандовете Сантос и Сао Пауло.

Сантос е основан през 1912г. от трима спортни ентусиасти, които са разочаровани от факта, че градът им не е представен от футболен отбор. Не след дълго клубът от щата Сао Пауло се превръща в символ на бразилският стил на игра, наречен просто „Jogo Bonito“ (красива игра). В златната си ера, от 1957г. до 1974г., Сантос е наричан „ос сантастикос“, заради магическия футбол, който футболистите практикуват, преливащ от страст и техника, способни да стоплят сърцето дори и на най-големите футболни циници. В това време клубът печели бразилския национален шампионат шест пъти, щатския шампионат единадесет пъти и два пъти грабва Копа Либертадорес.

Безспорно Сантос е един от най-титuluваните отбори в света, като има общо над четиридесет значими трофея във витрината си и е на второто място по спечелени титли в щатското първенство на Сао Пауло – едно от най-тежките в Бразилия, заради наличието на грандове като

Палмейрас, Коринтианс и Сао Пауло. Всички тези отбори са били първенци над двадесет пъти.

Играчите, които са красили терена на стадион Вила Белмиро, включват някои от най-големите легенди в историята на футбола.

Жилмар, например, е прочутият бразилски вратар на отбора, спечелил две световни титли в средата на миналия век. Редом до него можем да споменем Карлос Алберто, който е считан за един от най-добрите бекове на всички времена. Той е капитан на отбора в Мексико през 1970г. и голът, който вкарва на финала, е провъзгласен за един от най-красивите в историята на турнира. Митологичните нападатели, които са играли за Сантос, включват Пепе, Коутиньо и Пеле. Пепе е считан за вторият най-добър нападател през шейсетте години и на сметката си има над 400 попадения за Сантос. Коутиньо и Пеле, от своя страна сформират страховито дуо, като партньорството им продуцира цели 1461 гола (370 са на Коутиньо). И двамата бразилци са световни шампиони. Пеле е считан за един от най-добрите нападатели в цялата история на футбола.

В модерната ера отборът също дава на света редица звездни имена – Диего, Робиньо и Неймар радват бразилските фенове, преди да поемат към Европа, където играят за някои от най-големите отбори на континента.

Когато Сантос среща Онсе Калдас в първия двубой от четвърт финалите на Копа Либертадорес, бразилците са абсолютният фаворит. В стартовия състав на тима от Сао

Пауло личат имената на Диего, Елано и Робиньо. И тримата скоро ще стъпят на европейска земя. Те са нетърпеливи да се разправят със скромният колумбийски отбор от град Манизалес, област Калдас, и да се класират на полуфиналите, където ги чака един от големите им врагове – Сао Пауло.

„Рибите“, както е прякорът на Сантос, се хвърлят в атаки с ясната цел да зарадват почитателите си с ранен гол. Те удрят гредата и на няколко пъти принуждават вратаря Хенао да прави героични спасявания. Бразилците не успяват да отбележат бързо попадение, но все пак намират път към колумбийската врата в осемдесет и третата минута. Влезлият като резерва нападател на име Базилио получава извеждащ пас по въздух в наказателното поле, където се отскубва от защитник и с точен удар изпраща топката между краката на Хуан Карлос Хенао. Базилио побеснява от щастие и прескача загражданията на терена и дори се покатерва по телената ограда за да празнува с обезумелите фенове.

Щастието му обаче е краткотрайно. Едва пет минути по-късно, топката попада в защитник на Сантос, който е подложен на натиск от Джефри Диаз. Бразилецът панически изритва топката по земя и тя попада право в краката на Арнулфо Валентиера. Колумбиецът няма време да се радва на късмета си и мигновено предприема дрибъл по посока на бразилската врата, който завършва с тежък удар от границата на наказателното поле. Онсе Калдас изравняват на именития си съперник и в крайна сметка извоюват

равенството, за да изненадат цялата футболна общност в Южна Америка.

Реваншът на стадион Палогранде в Манизалес се провежда седмица по-късно и този път момчетата на треньора Вандерлей Люксембург, който през следващата година поема Реал Мадрид, са още позажаднали за убедителна победата над домакините.

Първо Диего е близо до гола, като изпраща воле над горната гредна на Хенао. Няколко минути по-късно той извежда и Робиньо сам срещу вратаря, но колумбиецът се спуска като стрела и отмъква топката от нападателя. Бразилецът уцелва и гредата с красиво воле от малък ъгъл. През втората част нова изящна комбинация между двамата извежда Диего сам срещу двама защитника, които той преминава с характерна бразилска магия, но точно преди да има шанс да накаже вратаря, топката му е избита от защитника Мигел Рохас. Минутите в турнира за Онсе Калдас изглеждат преброени.

Малко преди края на двубоя, обаче, чудото се случва. „Белите“ получават възможност да изпълнят пряк свободен удар от около тридесет и пет метра. Зад топката застава Валентиера. Героят от първия мач прави няколко уверени стъпки и замахва със всички сили. Топката изхвърча като ракета над стената и попада право в десният (и по-близък) ъгъл на Жулио Сержио. Вратарят се протяга, но не успява да спре снаряда на Валентиера. Топката почти разкъсва мрежата.

До края на двубоя колумбийците се бранят умело и не допускат гол. Когато реферът от Аржентина Хорасио

Елизондо слага край на мача, целият стадион надава мощен рев, който ечи из цяла Колумбия. Луис Фернандо Монтоя поздравява футболистите си с огромна усмивка, а над съоръжението са изстреляни стотици фойерверки, които могат да засрамят повечето столични градове по Нова Година. Онсе Калдас – Сантос 2:1 (общ резултат).

Полуфиналите, първи в историята на Онсе Калдас, изправят колумбийците срещу най-титлувания бразилски гранд, що се отнася до международни трофеи – Сао Пауло. „Трикольорите“ са завоювали три пъти Копа Либертадорес, една Копа Судамерикана, една Суперкопа Либертадорес, една Копа КОНМЕБОЛ и три пъти Клубната Световна Купа на ФИФА. Сао Пауло държи и двадесет и една щатски титли и шест национални титли.

В отбора личат имената на Графите и Луиш Фабино. И двамата са доказани голмайстори, но в първия мач те така и не успяват да намерят път през дисциплинираната защита на Онсе Калдас.

Реваншът отново е на колумбийска земя и този път „белите“ са далеч по-смели и дори успяват да поведат в резултата, чрез гол на Алказар. Данило обаче възстановява баланса с добре премерен удар с левия крак, който се оказва твърде силен дори и за Хенао – 1:1. През втората част от двубоя бразилците напълно поемат инициативата и отново са най-близо до гола. Ситуацията е толкова безнадеждна за Калдас, че в един момент Хенао е принуден да прави отчаян шпагат извън наказателното поле, за да спре нападател на Сао Пауло.

В деветдесетата минута, изненадващо за всички, Онсе Калдас са отборът, който бележи победното попадение. Резервата Хорхе Агудело получава страхотен пас, който го оставя сам в наказателното. С елегантно докосване той спира топката и преодолява нахлуващия защитник Родриго, след което изпраща кълбото под плонжа на легендарния бразилски вратар Рожерио Сени. 2:1! Целият отбор на Калдас се хвърля върху Агудело от щастие, а бразилският гигант, дал на света футболисти като Кафу, Кака и Сисиньо, е на колене. Онсе Калдас ще играе на първи исторически финал за Копа Либертадорес!

Онсе Калдас среща кралете на Южна Америка

И докато никой не може да отрече, че Сантос и Сао Пауло са истински величия, както в историческо отношение, така и в настоящо, те бледнеят пред отбора на Бока Хуниорс, който доминира в Копа Либертадорес в началото на новото хилядолетие. Водени от легендарният аржентински треньор Карлос Бианки, те печелят турнира три поредни пъти в периода 2000-2003г., а в цялата си история аржентинците играят на общо десет финала и печелят цели шест от тях.

Клубът е основан през 1905г. от гръцки и италиански имигранти в квартал Ла Бока, Буенос Айрес. И след като печели място в аржентинската Примера Дивисион през 1916г., никога повече не изпада от елита. Точно обратното – Бока Хуниорс печели титлата на Аржентина цели шестдесет и седем пъти. Освен това в цялостна

ранглиста по спечелени международни трофеи те са пред европейски величия, като Милан, Барселона, Байерн Мюнхен и Ювентус. Единствените отбори, спечелили повече международни трофеи, са Ал Ахли и Реал Мадрид, като клубът от Испания е на първо място по този показател.

В дългата и славна история на Бока фигурират и някои от най-големите таланти на аржентинския и световен футбол. Самият Диего Марадона на два пъти играе за клуба, като през 1981г. Хуниорс печелят Примера Дивисион именно с магьосника в редиците си. Други знаменити имена, които са носили екипът на Бока Хуниорс, са Хуан Роман Рикелме, Силвио Марцолини, Роберто Абондансиери, Карлос Тевез, Мартин Палермо, Габриел Батистута и Клаудио Каниджа.

Когато настава време за първия от двата двубоя, които ще решат дали Южна Америка ще има своя нов шампион, Онсе Калдас вече са наясно с плана си за игра, който те усъвършенстват в тежките сражения с Барселона, Сантос и Сао Пауло. Още веднъж „белите“ ще направят всичко възможно, за да опитат да оцелеят в първия мач на чужда земя, след което ще нанесат своя фатален удар в родината си.

Бианки и играчите му са наясно с плана на Монтоя и са устремени да си тръгнат с победа от Колумбия. По подобие на други гостувания на Онсе Калдас, съперникът удря гредата, тества Хенао и на няколко пъти е агонизиращо близо до попадение. Въпреки всички сериозни изпитания, играчите на Луис Фернандо Монтоя

се измъкват невредими от ада на стадион Ла Бомбонера и чакат с нетърпение втория сблъсък с Бока Хуниорс на Палогранде.

На 2 Юли 2004г. над 42 000 души са изпълнили стадиона в Манизалес, Колумбия. На този етап цялата нация се е обединила зад отбора и всички тръпнат в очакване, за да разберат дали скромният отбор ще успее да излъже аржентинския гигант.

Още в седмата минута магьосникът Виафара отбелязва знаменит гол, който спокойно може да се конкурира с този на колегата му Валентиера срещу Сантос. От игра той поема топката в половината на съперника и изпраща топовен удар, който спира право в мрежата на Абондансиери. Шутът е отправен от над тридесет метра. Играчите на Бока обаче успяват да изравнят в резултата след като Николас Бурдисо бележи с глава в петдесет и втората минута от двубоя. При 1:1 завършват както редовните деветдесет минути, така и продълженията – финалът за Копа Либертадорес ще се решава с единадесетметрови удари и безспорно последвалите дузпи са едни от най-невероятните в историята на който и да е футболен финал.

Първи зад топката застава Арунлфо Валентиера от Онсе Калдас. След нестандартно дълга засилка, наподобяваща тази на Роберто Карлош, когато защитникът изпълняваше някой от чувовните си пряк свободни удари, той изпаща топката в десният горен ъгъл на Роберто Абондансиери. Аржентинецът отбива снаряда и коженото кълбо изхвъча над горната му гредка – вън от опасност. Вратарят

празнува, а Валентиера се връща при съотборниците си с наведена глава.

Първият изпълнител за Бока Хуниорс е защитникът Роландо Скиави. Неговата засилка е далеч по-нескопосана от тази на колегата му. Той пристъпва към топката по начин, който е енигматично неортодоксален за един елитен футболист и замахва толкова странно, че дори и треньорът Бианки не е сигурен, какво да очаква. Топката се понася далеч от левия ъгъл на Хуан Карлос Хенао и продължава да лети далеч от вратата, приземявайки се дълбоко в трибуните на стадион Палогранде.

Онсе Калдас - Бока Хуниорс: 0/5 - 0/5

Елкин Сото е далеч по-точен от колегите си. Колумбиецът хладнокръвно изпраща топката в долния ляв ъгъл на Абондансиери, който правилно познава посоката на шута, но е твърде бавен, за да го достигне. Попадението поставя следващия изпълнител от Бока, Алфредо Каскини, под огромно напрежение. Каскини, разбира се, решава да изпълни единадесетметровия удар като пряк свободен и след дълга засилка пробожда топката с най-силния замах, на който е способен. Хенао, герой от толкова много мачове до тук, отново показва рефлекс и някак си успява да отбие бомбения удар. Преднината на Онсе Калдас е запазена.

Онсе Калдас - Бока Хуниорс: 1/5 – 0/5

Битката започва да придобива комични измерения при изпълненията на Вилмер Ортега (Калдас) и Николас Бурдисо (Бока). Първият изпълнява дузпата си по

идентичен начини с тази на Каскини и получава същия резултат – топовен удар, отразен от вратаря. Бурдисо пък успява да преодолее стража на съперника, но шутът му е толкова силен, че почти събаря горната гредка на Хуан Карлос Хенао. Важното в случая е, че коженото кълбо не е в мрежата. Колумбийския вратар си отдъхва.

Онсе Калдас - Бока Хуниорс: 1/5 – 0/5

Онсе Калдас бележат за втори път чрез голмайстора си Хорхе Агудело. Неговият шут е една идея по-премерен от предишните три и закономерно намира мрежата на Абондансиери. Четвъртата дузпа за Бока Хуниорс се пада на Франко Каниеле. Нападателят решава да запази хладнокръвие и да се опита да прати топката ниско в десния ъгъл на съперника си. Планът му обаче е разкрит от Хенао. Каниеле стреля с левия си крак и колумбийският вратар се гмурва в посоката на удара и успява да го избие с една ръка. Хенао мигновено се изправя и започва да тича като обезумял към съотборниците си, които му се нахвърлят от щастие. Бока Хуниорс изпускат четири дузпи, а Южна Америка коронясва своя нов шампион! Една от най-големите изненади в историята на футбола е факт.

Онсе Калдас - Бока Хуниорс: 2/5 – 0/5

Играчите и треньорът Луис Фернандо Монтоя са обявени за национални герои на Колумбия и цялата държава празнува триумфа им. За Монтоя обаче 2004г. ще донесе и много горчивина. Само месеци след успеха колумбиецът е прострелян два пъти пред дома си в Манисарес, при опит да защити съпругата си от

въоръжени обирджии. Един от куршумите минава през гръбнака му и го оставя парализиран от врата надолу (състоянието се нарича тетраплегия).

Тогавашният президент на Колумбия Алваро Урибе нарича инцидента „национална трагедия“, а треньорът на Бока, Карлос Бианки, който след загубата отказва да се окичи с медала за второ място, лично посещава Монтоя в дома му, за да поиска прошка за непристойния жест. В началото бившият наставник не може да говори и трябва да диша с помощта на дихателен апарат. Впоследствие обаче той пробва различни методи, включително и лечение със стволови клетки, и малко по малко си връща говора и възможността да движи ръцете си и дори да диша без допълнителни уреди. Днес, макар и в инвалидна количка, той преподава в няколко университета и пише за колумбийските спортни медии. Луис Фернандо Монтоя продължава да е почитан в Колумбия, където е известен с титлата **„Шампион за цял живот“**.

Глава 9

ИРАК – НОСИТЕЛИ НА КУПАТА НА АЗИЯ 2007

Огромна част от историите в нашата книга се развиват в Европа, но истината е, че невероятни футболни постижения има по цял свят. Вече описахме една случка от Южна Америка, а в тази глава ще обърнем внимание на едно малко чудо и в Азия. Турнирът е Купата на Азия, а главни герои са футболистите на Ирак. В изданието на първенството през 2007г. те успяват да спечелят трофея, а събитията преди и по време на състезанието са си направо изумителни!

Купата на Азия

Малко известен факт е, че турнирът за Купата на Азия е по-стар дори и от Европейското първенство! През далечната 1954г. се сформира Азиатската футболна конфедерация, а само две години по-късно ръководителите на организацията решават, че трябва да се проведе международно състезание. Участват 7 от общо 12-те страни-членки на АФК (нека наричаме Азиатската футболна конфедерация така, за по-кратко). Турнирът се провежда в Хонг-Конг, а първи шампион в надпреварата става тимът на Южна Корея, който побеждава на финала Израел (Израел става член на УЕФА чак през 1991г.). Взето е решение Купата на Азия да се състои веднъж на 4 години – модел, който нашите хора от УЕФА тотално копират. Турнирът се провежда и до ден днешен, като единствената промяна е, че изданието през

2008г. е преместено за година по-рано – през 2007г., за да не се припокрива с Европейското първенство. Освен това през 2008г. се провеждат и Летните олимпийски игри, на които Китай е домакин, което улеснява решението на ръководителите на АФК. Революционно за пръв път турнирът ще се състои в повече от една страна. Домакините са цели 4 – Индонезия, Малайзия, Тайланд и Виетнам. Това е донякъде удобно, тъй като надпреварата се състои от 4 групи с по 4 отбора. Така всяка група се ситиуира в определена държава и всички мачове се изиграват там. Едва за осминафиналите се налага да се пътува.

Оказва се, че не е никак лесно да се попадне във финалните 16. Специално за това издание е и още по-трудно, тъй като всеки от домакините получава автоматично място, ограничавайки местата за тимовете, минали през квалификации, до 12. Още повече, че за пръв път в турнира ще участва и най-новият член на АФК – тимът на Австралия. Дори носителят на отличието за 2004г. Япония трябва да мине през ситото на квалификациите. След няколко предварителни кръга, където общо взето отпадат най-слабите отбори, се стига до 6 групи от по 4 тима. Първите 2 от всяка група се класират за финалите. Интересното е, че съставът на Пакистан първо отпада в един от предварителните кръгове от Бангладеш, но след това получава покана за участие, защото Шри Ланка се отказва. Ливан пък също се оттегля от турнира, тъй като през 2006г. назрява

Израело-Ливанския конфликт и страната преценя, че е по-безопасно да не се състезава.

Съставът на Ирак се класира като победител в група Е, заедно с тима на Китай, а цялостно абсолютно всички фаворити си гарантират участие на финалите през 2007г. – Япония, Южна Корея, Иран, Саудитска Арабия, ОАЕ и Австралия. Участието за „лъвовете от Месопотамия“ (прякорът на Ирак) е 6-то за тях, като най-високото им класиране е четвърто място в изданието през 1976г., а на турнирите през 1996г., 2000г. и 2004г. неминуемо отпадат на четвъртфиналите.

Страната Ирак и футболът в нея

Всеки, който поне малко се интересува от история, е чувал за Ирак и за нещата, които се случват в азиатската държава. В продължение на векове земята е пропита с кръв, тъй като се контролира от османците. През 20-ти век Ирак първо е „освободена“ от армията на Великобритания през 1932г., като, разбира се, островитяните остават със силно присъствие в новосформираното Кралство Ирак. На 14 юли 1958г. пак се случва революцията, като влиянието на кралицата е изцяло премахнато и Ирак е обявена за република. Почти всяка година има преврати и нов президент, като предишният, традиционно, бива убит. Така се стига до 1968г., когато страната попада под контрола на Арабската Социалистическа Партия. Неин съосновател, а по-късно и лидер, е небезизвестният Саддам Хюсеин. Той става президент на Ирак през 1979г. и над 20 години

дърпа конците в страната, като през това време успява да влезе във война със съседите си от Иран, да извърши така наречената кампания Ан-Анфал, която се състои в убийството на около 100 000 цивилни иракчани от кюрдски произход (някои го наричат и геноцид), а през 1991г. използва и химически оръжия в опит да избие и шиитите. Разбира се небезизвестно е и нахлуването в Кувейт и анексирането му, което е пряка причина за Войната в залива през 1990г. Загиват още около 5000 души, като 3500 от тях отново са иракчани. От ООН заповядват на Хюсеин да унищожи ядрените си оръжия, но той не го прави, което пък води до нахлуването на силите на съюзниците в териториите на Ирак през 2003. Мотивите, които водят до това са два, като по-късно те се оказват погрешни: второ - Ирак продължава с опитите си да разработи атомна бомба (което в месеците преди началото на офанзивата, екип от инспектори обявяват за невъзможно, тъй като икономическото състояние на държавата не позволява да се отделят финанси за такива цели) и второ - Саддам Хюсеин има връзка с Ал-Кайда, терористичната организация, която поема отговорност за нападенията срещу Световния търговски център през 2001г. Обвиненията са, че режимът на Хюсеин подпомага финансово групировката, но лидерът на Ал-Кайда Осама бин Ладен категорично отрича това, като дори нарича президента на Ирак "неверник". Така цялата война в ислямската държава се базира на недоказани факти и фалшиви обвинения, което е една огромна несправедливост спрямо народа.

Една от тъмните случки, свързани с тези твърдения, е историята на британски учен на име Дейвид Кели. Кели е експерт в сферата на биологичното оръжие и е част от комисията на ООН, която трябва да излезе със заключение по казуса дали Ирак притежава оръжия за масово поразяване. Месеци преди войната доклад на телевизия BBC твърди, че становищата за подобно снаряжение са лъжливи. Те посочват д-р Кели като източник и той е привикан да отговаря пред британския парламент, където е подложен на редица обвинения и обиди. Два дни по-късно тялото на д-р Кели е намерено в горска местност на няколко километра от дома му. Половин година след това властите най-после излизат със заключение за причината за смъртта му - самоубийство.

Три години след старта на войната, в Ирак цали пълна анархия. Саддам Хюсеин е принуден да се укрива чак до 2006г., когато е намерен и екзекутиран. Съюзниците се опитват да лансират местен кандидат, който да е първият демократичен президент на страната, но местните сепаратисти не искат да има чуждо влияние. Те виждат скритите мотиви на САЩ, които са да упражни контрол над нефтените кладенци, а в Ирак има много такива. В същото време разделението между местните иракски групировки сунити и шиити също е огромно. Двата народа са в конфликт от близо четиринадесет века, като се вярва, че началото на това се корени в смъртта на пророка Мохамед. Той умира през 632г. без да посочи своя наследник, което води до огромно разделение в

идеите на ислямската религия. Сунитите вярват, че довереният приятел и съветник на Мохамед - Абу Бакр трябва да поведе мюсюлманите, докато шиитите са на мнение, че братовчедът на пророка - Али, е бил избран от Аллах да носи титлата "халиф" (духовен водач на всички мюсюлмани). Резултатите са ежедневни атаки, престрелки и взривове, а реки от кръв окъпват столицата Багдад, както и част от големите градове Кербала и Мосул. В крайна сметка над 600 000 иракчани губят живота си по време на войната. Това е обстановката в страната по време на Турнира за Купата на Азия през 2007г.

Футболът винаги е бил спорт номер 1 в Ирак. Местната футболна федерация е формирана през 1948г., а от 1950г. е член на ФИФА. Националният отбор на Ирак не е от най-силните на континента, даже напротив, но все пак върховите му постижения са гореспоменатото четвърто място в турнира за Купата на Азия през 1976г., както и класирането на Световното първенство в Мексико през 1986г., където „лъвовете от Месопотамия“ записват 3 загуби и отпадат още в груповата фаза. До 2003г. президент на Иракската футболна федерация е големият син на Саддам Хюсеин – Удай. По време на управлението си, Удай наказва провалите на играчите по възможно най-свиреп начин. Трудови лагери, измъчване, побой или вкарване в затвора са част от хрумванията му. По време на инвазията на съюзниците, Удай и брат му Кюсай губят живота си след тричасова престрелка с войници от американските специални части. Въпреки

напрежението и много сложната обстановка в страната, националният отбор на Ирак не е пропускал да се класира за големия азиатски турнир от 1996г. до наши дни.

Треньорът

По време на квалификациите Ирак е воден от местния специалист Аркам Салман. Интересното е, че освен Купата на Азия, на континента има още няколко международни турнира. Единият от тях е Арабската купа на Залива, което представлява състезание само между страните, разположени на персийския залив – Ирак, Кувейт, Оман, Катар, Саудитска Арабия, Бахрейн и ОАЕ, като за да се допълни бройката до 8 е поканен и тимът на Йемен. През месец януари 2007г. се провежда 18-тото издание на този турнир и „лъвовете от Месопотамия“ участват. Начело все още е Аркам Салман, като историята е наистина крайно любопитна. Осемте отбора играят в 2 групи по 4 тима, като първите два от всяка група се класират за полуфиналите. След изиграването на първите два кръга Саудитска Арабия и Ирак са с по 4 точки и в третия кръг играят помежду си, а третия Бахрейн е с едва 1. Тоест равният резултат устройва и двата тима, като Салман също се досеща за това. Той влиза в контакт със своите колеги от щаба на Саудитска Арабия и ги уговаря мачът да завърши наравно. Салман съобщава на играчите на Ирак, че не трябва да печелят. Оказва се обаче, че треньорите на Саудитска Арабия така и не казват на играчите си, че двубоя е уреден. Мачът

завършва при резултат 1:0 за саудитите и Ирак отпада, тъй като Бахрейн печели мача си. Разбира се, Салман напуска поста си и е заменен от интересна фигура – бразилския специалист Жорван Виейра.

Назначението на пръв поглед изглежда супер изненадващо, но като се вгледаме във визитката на Виейра ще установим, че той всъщност има доста голям опит в ръководенето на отбори от региона. Преди Ирак бразилецът води клубове от Мароко, Катар, Кувейт, Оман, Саудитска Арабия и Египет, а освен това е бил начело на младежките национални отбори на Оман, Кувейт и Малайзия. Самият Виейра избира да води „лъвовете от Месопотамия“, като в същото време има оферта да поеме и националния отбор на Саудитска Арабия. Предложението на „саудитите“ изглежда доста по-приемливо, тъй като там не се води война, а и парите са повече, но Виейра отказва. Той иска единствено да работи в Ирак. Като причина за това самият специалист изтъква, че иракчаните са като гладиатори, те са научени да се борят и той усеща, че може да постигне нещо с тях. Първият голям тест за Виейра е Първенството на Западноазиатската футболна федерация. Малко факти – АФК се състои от 5 отделни федерации – Западноазиатската, Централноазиатската, Южноазиатската, Източноазиатската и АСЕАН (югоизточна). Всяка от тази федерации си има собствени турнири, които се провеждат през определени интервали от време, независимо един от друг. Та на Ирак се налага да вземе участие в тази надпревара и тимът стига до

финала (това не е чак толкова много, участниците са едва 6), където губи с 1:2 от комшиите си Иран. Виейра вижда, че въпреки доброто представяне, отборът има нужда от добра физическа подготовка. Първенството на Западноазиатската футболна федерация се провежда едва месец преди Купата на Азия.

За да избегне какъвто и да е риск, отборът заминава да провежда подготовка си в Йордания. Виейра се показва не само като добър треньор, но той съвместява в себе си още много други функции. Той е и психолог, влиза в ролята на баща за някои от играчите, за други е брат, за трети – приятел. Той осъзнава прекрасно, че голяма част от футболистите му са загубили свои близки и роднини във войната и се опитва просто да бъде там за всеки един от тях, да използва играта като мотив момчетата да се отърсят от всичките ужаси, които се случват в страната им. Треньорът се опитва да построи едно голямо семейство от отбора, а целият му екип се включва в начинанието. Но не можеш да избягаш от войната.

Две седмици преди началото на турнира кондиционният треньор на Ирак се връща до родината си, защото му се е родил син. След като прекарва известен период при семейството си, той е готов да се завърне в Йордания при играчите, но на път към летището бива взривен от кола-бомба и губи живота си. Настроението в отбора е тягостно и Виейра прекарва повече време в разговори с играчите, отколкото в тренировки. Той ги убеждава колко е важно да направят добро представяне, за да могат да вдъхнат надежда на

техните сънародници. А очакванията не са особено големи.

Преди заминаването на отбора за Тайланд, където се изиграват срещите от група А на турнира, Виейра се среща с президента на Иракската футболна асоциация и настоява в договорите на играчите да бъдат включени бонуси при спечелване на състезанието. Президентът се изсмива на Виейра, но бразилецът е твърд и заявява, че Ирак ще измине целия път до финала. В крайна сметка футболната асоциация приема всички условия на треньора, тъй като никой не смята, че той говори сериозно. Още повече, че Виейра заплашва да отстрани две от големите звезди на отбора, защото отказват да се явят на подготовката на тима – Нашат Аркам и Йонес Махмуд, който е идол на цял Ирак. По време на лагера пък треньорът взима скандално решение. На едно от занятията пристига момче, което живее в Йордания, но е иракчанин. Той иска да се включи в отбора. Въпреки съветите на асистента си да откаже, Виейра допуска младежа, игнорирайки факта, че момчето е тотално извън форма, но по-важни за специалиста са уменията му с топката. Младежът на име Ясим Гулам показва завидни способности и му е предложено място в състава, като играчът, който трябва си тръгне е капитанът Хайтам Кадим.

Жорван Виейра успява да изгради един сериозен колектив, като в отбора присъстват кюрди, шиити и сунити (етнически групи, населяващи Ирак, които се мразят помежду си), но всички имат обща цел.

Достигането на финала на Първенството на западноазиатската футболна федерация показва, че тимът има голям потенциал. По време на пристигането на лагера в Йордания, играчите са посрещнати като герои от иракските фенове и разбират колко голяма подкрепа имат зад гърба си и колко е важно да се представят добре в Купата на Азия.

Съставът

Както вече споменахме, капитанът-ветеран на Ирак Хайтам Кадим е оставен извън групата от 23-ма за финалите. На негово място попада Ясим Гулам, който е титуляр отдясно на защитата. Партньорите му в защита са Басим Абас (ляв защитник), както и централните бранители Хайдар Абдул-Амир и Али Рехема. Те формират последната стена пред вратаря Нур Сабри. В халфовата линия обикновено действат петима – разбивачът Хайтам Кадим (не капитанът, друг играч със същото име) и Нишат Аркам, наричан от феновете „Маестрото“ и „Музиканта“, защото има невероятна визия, прави хитри извеждащи пасове, а и вкарва често от далечна дистанция. Пред тях играе Салих Садир, който подкрепя централния нападател Йонес Махмуд, а по крилата са Махди Карим отдясно и Хавар Мулла Мохамед отляво. Схемата е 4-5-1, преливаща на моменти в 4-3-3.

Турнирът

Ирак влиза в турнира като един от най-големите аутсайдери. Въпреки доброто си представяне в Първенството на западноазиатската футболна федерация, „лъвовете от Месопотамия“ са жестоко подценявани заради тежката обстановка в страната. Още на старта Ирак открива турнира и прави 1:1 с Тайланд, като домакините вкарват първи, но Махмуд изравнява още преди почивката. В същото време супер-фаворитът Австралия едва се добира до равенство срещу Оман с гол в продълженията на вечния Тим Кейхил. Във втория кръг Ирак играе именно срещу „кенгурата“.

Момчетата на Виейра влизат в двубоя като обречени, поне според медиите. В състава на Австралия личат имената на играчи, направили добри кариери в Европа, като Марк Шварцър, Брет Емертън, Лукас Нийл, Винс Грела, Марк Брешано, Хари Кюъл и Марк Видука, а на пейката е Тим Кейхил. В редиците на Ирак има само един човек, който играе на Стария континент и то не съвсем – Мулла Мохамед се подвизава в Кипър. Всички останали се състезават в отбори от Ирак, Иран, Ливан, Йордания, Катар, Саудитска Арабия и дори Либия! Австралийците са тотален фаворит в мача, само че Жорван Виейра им спрята сериозна изненада. В средата на първото полувреме „Маестрото“ Аркам бележи от пряк свободен удар на около 40 метра от вратата, като остроото му центриране преминава през боричкащите се в наказателното поле играчи и влиза във вратата на Шварцър. На почивката Ирак води с 1:0, но веднага след

подновяването на играта Видука изравнява с глава. Австралийците започват да контролират мача и тъкмо когато се очаква да вкарат нов гол, грешно върната назад топка бива пресечена от Йонес Махмуд, който взаимодейства с Мулла Мохамед и последният, останал сам срещу Шварцър, бележи. Минутата е едва 60-та, но Ирак се дърпа малко по-назад, което не оставя особени пространства за „кенгурата“. Мачът си върви и до гол във вратата на Нур Сабри така и не се стига. Нещо повече – австралийците се изнервят и започват да бъркат все по-често, като при една грешка в изнасянето топката попада в Махди Карим, който напредва и стреля, но след рикошет кълбото отива право в краката на влезлия като резерва Карар Ясим на празна врата. Гол и 3:1 за Ирак, а червеният картон на Лукас Нийл в края само идва да покаже че „кенгурата“ са безпомощни срещу вдъхновените „лъвове“.

В третия мач Ирак завършва 0:0 с Оман и си осигурява първото място в групата, а срещата е наблюдавана от едва 500 човека на Националния стадион на Тайланд. „Лъвовете от Месопотамия“ вадят сравнително голям късмет и се падат да играят срещу втория в група В тим на Виетнам. Още във втората минута Йонес Махмуд вкарва с глава след центриране от фаул, а виетнамците играят някаква ужасна пародия на футбол. Те са ниски, силно не-технични и не подават точно. Единственото им предимство е, че са доста бързи и за това опитват с доста директен футбол да извеждат свои играчи с пасове от своята половина. Това, разбира се, не дава почти никакъв

резултат, защото Абдул-Амир и Рехема са опитни и се позиционират много правилно. През втората част Ирак стига до втори гол, отново дело на Махмуд, този път от пряк свободен удар. Той дори не насочва топката в ъгъла, но вратарят на вие트남ците Дуонг Хонг Сон е висок едва 1,75 и няма шанс да отрази шута на „Идола на Ирак“.

Момчетата на Виейра отиват на полуфинала, където ги чака тимът на Южна Корея. След напускането на Гуус Хиддинк, корейската футболна федерация отново залага на холандец. Назначен е Пим Вербеек, но за негов малшанс, той заварва един отбор, лишен от висока класа. Едва трима корейци играят в Европа (двама в Русия и един във втория ешалон на Англия), а други двама играят в Япония. Всички останали се състезават в местната К-лига и голяма част от легендите, стигнали до четвърто място на Световното първенство през 2002г. са напуснали вече тима. Въпреки всичко, Вербеек успява да сглоби отбор с наличния потенциал и корейците успяват да прескочат групата, след което да елиминират на дузпи един от основните фаворити Иран на четвъртфинала. Знаейки за подчертано дефанзивния стил на Ирак, холандският специалист залага на цели четирима нападатели и петима защитници (формация 5-1-4?!?!), като той предполага, че действията ще се развиват само и единствено в полето на ислямската страна. Предположението на Вербеек е правилно и в продължение на 120 минути Южна Корея мачка своя съперник, но така и не успява да отбележи. Иракчаните

се бранят като същински лъвови и успяват да устискат резултат 0:0 след редовното време и продълженията. Идва ред на дузпите. След по три точни удара и от двете страни, вратарят на Ирак Нур Сабри хваща шута на крилото Йон Ки-Хун. Резервният нападател Ахмад Мнаджед, появил се в края специално за да изпълни дузпа, вкарва и така корейците са опрени до стената. Преимуществото е на страната на „лъвовете от Месопотамия“, а цялото напрежение пада на плещите на халфа на Нагоя Ейт, Кин Юнг-Ву. Той се поддава и уцелва гредата. А това означава, че за пръв път в своята история Ирак ще спори за отличието в големия финал!

Този успех е неочакван за Иракската футболна асоциация и тя не е предвидила място за тренировки на играчите преди мача за трофея. Така Виейра завежда отбора в публичен парк в столицата на Индонезия Джакарта и провежда подготовка там, а любопитните случайни минувачи снимат занятието на „лъвовете от Месопотамия“. Самият треньор демонстрира ледено спокойствие, като проспива пътуването към стадиона в деня на финала. Всички са изумени, но Виейра си е свършил работата. Той е проучил противника си Саудитска Арабия достатъчно добре, за да намери начин за победа. „Саудитите“ разчитат на желязното 4-4-2 и са фаворити в двубоя, като през почти цялото време владеят инициативата, но тактическата им постройка не им дава голяма вариативност в нападение. За пореден път много организираната игра в защита на Ирак е ключова за „лъвовете от Месопотамия“ и те не допускат

кой знае какви положения пред Сабри. В 71-вата минута, след като се справят успешно с ъглов удар пред вратата си, иракчаните правят образцова контра-атака, от която капитанът Махмуд печели корнер. Центрирането намира същия този Махмуд абсолютно непокрит на далечната греда и той с изключителен удар с глава открива резултата. Цялата защита на Саудитска Арабия подценява ситуацията, а вратарят им увисва левашки. Така Ирак успява да спечели с 1:0 и да запише златна страница в своята футболна история.

Главният виновник Жорван Виейра дава обширно интервю няколко години след този успех, където разказва подробно за постижението и отзвука от него. Статистически, през 22-та дни на турнира, войната в Ирак като че ли е спряна, тъй като почти не умират хора по улиците – нещо, което до преди това е ежедневие. „През тези 22 дни хората бяха заплени от футбола и от нашата невероятна история. Помня как в началото имаше разделение в съблекалнята между кюрдите, шиитите и сунитите. И в миналото е имало подобни проблеми, играчите си тренират на групички, но в течение на подготовката всички ясно разбраха, че са братя от Ирак и че това, което правим, е по-важно от етническото им разделение.“ казва Виейра, който е направен почетен гражданин на Ирак, а в деня след успеха получава поздравления по телефона не от кой да е, а от легендарния бразилски треньор Луиш Фелипе Сколари. Освен това е обявен за посланик на мира от Италианския Сенат, но всичко това не вълнува особено

много Жорван. Малко след края на турнира той напуска поста си, тъй като политиката и обстановката в Иракската футболна федерация не са в полза на отбора.

Страхотният успех на „лъвовете от Месопотамия“ все пак намира своя отзвук и в рамките на страната. Народът се обединява около празненствата в чест на това необичайно постижение. Сунити и шиити загърбват многовековните си различия и празнуват заедно по улиците на Багдад. Журналистът от CNN, който отразява войната в Ирак, казва в пряко предаване: „Войната? Днес на никой не му пука за нея!“, тъй като дори най-опасните и крайни квартали на столицата са оставили оръжията настрана и вместо бомби палят фойерверки.

Халфът Салих Садир пък разказва, че след всеки мач, първата работа в съблекалнята е била да пуснат радиото и да слушат какви са реакциите в Ирак. Всички очакват „лъвовете от Месопотамия“ да направят слабо представяне и бързо-бързо да си заминат от турнира, но с течение на срещите Садир и съотборниците му усещат, как подкрепата от хората в Ирак се усилва все повече и самите играчи започват да разбират, че техните резултати обединяват нация, разединена от векове. В даден момент, подхранвани от добрите новини, долитащи от родината им, футболистите решават, че ще занесат купата в Ирак на всяка цена.

Дали има общо с футбола и конкретно с този успех или не, фактите са си факти! През 2007г. цели 26 000 души в Ирак губят живота си по насилствен начин – дали след бомбардировка, експлозия, разстрел и т.н., но през

2008г. тази бройка спада с над 150% до 10 000. През 2009г. пък загиналите вече са 6000, а през 2010г. – под 5000.

Запитан от журналист, дали би се върнал начело на Ирак сега, цели 11 години по-късно, треньорът Виейра отговаря: „Ако ме поканят, не мога да им откажа. На верижката около врата ми нося картата на Ирак. Всичко бих направил за тях. Минаха 11 години от успеха ни, а иракчаните продължават да ме карат да се чувствам специален. Това е наистина безценно!“.

Глава 10

МОНПЕЛИЕ - ШАМПИОНИ НА ФРАНЦИЯ ЗА СЕЗОН 2011/2012

Историята на френския Монпелие, който превзема Лига 1, е определяна от много футболни специалисти и анализатори като „сензационна“, „невероятна“ и каквито искате още епитети в тази насока. И разбира се, с основание, тъй като почти никой, включително и привържениците на клуба, не очакват подобно събитие да сполети наброяващия приблизително 275 хиляди души, по данни от 2014г., град в регион Окситания, на южното крайбрежие на Франция. В тази глава ще се опитаме да ви приближим максимално до събитията, които спомогнаха за този триумф, както и до фактите, играчите, статистиката.

Отборът на Монпелие оригинално е основан през далечната вече 1919г., а клубът, който познаваме в настоящето е продукт на сливане, случило се през 1974г. Играе домакинските си мачове на Стад Де Ла Мусон (с капацитет 32900 места), като интересен факт е, че е един от основателите на първа дивизия на френския футбол, заедно с Олимпик Марсилия, Рен, Ница и Сошо. Сред отличията, с които може да се похвали клубът са Купата на Франция (1929г. и 1990г.), несъществуващият вече турнир Интертото (1999г.) и разбира се титлата на Лига 1 през 2012г. Бюджетът на клуба възлиза на скромните, в сравнение с основните му конкуренти във Франция, тридесет и два милиона евро. В различни периоди в

кариерата си в клуба са играли имена като Лоран Блан, който и до днес е водещ реализатор за тима, Роже Мила, винаги колоритните Карлос Валдерама и Ерик Кантона. Привържениците на отбора считат за свой главен и най-отявлен противник отбора на Ним, който понастоящем се подвизава също в Лига 1. Цветовете, с които играе отбора са:

Домакински екип - съчетание от оранжево и тъмносиньо, оранжеви гащета; Екип за гостуване - съчетание от бяло райе и оранжеви ръкави, бели гащета.

Непредсказуемостта на Лига 1

По своята природа Лига 1 е доста непостоянна откъм представяне на основните конкуренти за титлата. Тази особеност на турнира се дължи на факта, че обикновено след силен сезон на дадени футболисти те биват трансферирани, най-често в посока Висшата лига на Англия. Не бива да забравяме колко силна е френската школа в създаването на играчи и предвид този факт, споменатото горе не бива да ни учудва толкова много. С оглед представянето и времевия период, които ще разгледаме, а именно сезоните от промоцията на Монпелие, до последния завършил, а именно 2017/2018г., тук ще включим освен Монпелие, също и отборите на ПСЖ, Олимпик Марсилия, Лион, Лил и Монако.

Има много причини лигата да е така непредсказуема в годините преди ПСЖ да бъдат закупени от Катарския концорциум. Само два сезона преди това да се случи

намираме парижани на непристижното тринадесето място, а оттам нататък те правят забележителен скок нагоре, не и без помощта на някои качествени трансфери (визираме Нене от Монако например). Те дори са на прага на спечелването на титлата в сезон 11/12, като в класирането са рамо до рамо с Монпелие и битката е до финалния мач на сезона, а след придобиването те стават почти тотален хегемон, като Монако успява да наруши статуквото само за един сезон. Но общото тук отново е финансовата сила, като отборът от княжеството също има богат собственик, който успява да привлече играчи като Фалкао, Хамес Родриге и Жоао Моутиньо. Сред причините можем също да наредим и много силната френска школа и превъзходните таланти, с които тя снабдява другите големи лиги, в частност Висшата лига на Англия. В последните години, предвид финансовата си мощ, ПСЖ също действа на този принцип и така елиминира вътрешната конкуренция.

Съставът на Монпелие

В следващата таблица са представени играчите, записали най-много минути за отбора през кампанията:

Хенри Бедимо	3235'	36	36	-	1	1
Оливиер Жиру	3203'	36	36	-	5	21
Хилтон	3037'	35	34	1	-	1
Джозеф Журден	3150'	35	35	-	-	-
Джон Утака	2970'	35	34	1	10	7
Гари Бокали	2968'	34	33	1	3	-
Мапу Янга-Мбиуа	3050'	34	34	-	-	1
Сюлейман Камара	1928'	33	19	14	10	9
Марко Естрада	2139'	30	25	5	12	1
Джамел Саихи	2423'	30	28	2	8	-
Реми Кабела	1428'	29	16	13	8	3
Йорис Марво	1430'	29	15	14	4	1
Юнес Белханда	2235'	28	26	2	15	12
Бенжамен Стамбули	1428'	26	13	13	5	-

Първата графа на таблицата показва изиграните минути през сезона от съответния играч, втората - броя на изиграните мачове, третата - броя на изиграните мачове като титуляр, четвъртата и петата - съответно колко пъти е влязъл в игра и колко пъти е бил заменен, след като е започнал съответния мач. Графа номер шест показва броя на головете, отбелязани от конкретния играч. Разбира се, посредством анализ на данните можем да достигнем до някои заключения, като например, кои са били предпочитаните играчи от треньора, кои са имали най-ключова роля за успеха и кои са били най-полezni.

Джофри Журден - основният вратар на отбора. Продукт на прочутата по цял свят френска школа Клерфонтен, Журден прекарва цялата си кариера в Монпелие преди да премине в отбора на Нанси през 2017г. Заедно със защитниците пред него е сред основните виновници за най-малко допуснати голове през сезона (34 в 38 мача), като по този показател отборът дели първото място с Тулуза.

Гари Бокали - титулярният десен бек на отбора. Роден в Мартиника и регулярен в младежките гарнитури на Франция, но кариерата му в Марсилия не потръгва. В Монпелие е привлечен под наем за срок от 18 месеца, но дори и след спечелването на титлата не успява да пробие в Олимпик, преминава през няколко клуба, докато не прекратява кариерата си през Декември 2016г.

Мапу Янга-Мбиуа - излиза от школата на клуба, като на осемнадесет години вече е със статут на титуляр. Помага много за промоцията от Лига 2, както и за титлата. До

навършване на двадесет и три годишна възраст натрупва над 200 мача за отбора като централен защитник и много сериозни отбори поглеждат към него след сезон 11/12. Накрая Мапу преминава в Нюкясъл през 2013г. Там обаче не му потръгва и следват трансфери в Рома и Лион.

Хилтон - Централен защитник. Подобно на колегата си Бокали, не успява да се наложи в Марсилия, което довежда до трансфера му в Монпелие през 2011г. Тук обаче успява да съживи кариерата си и е един от малкото останали в клуба дори и в наши дни, като в момента е на 41 години и е капитан на отбора. Избран в идеалния отбор на сезона.

Хенри Бедимо - титулярният ляв бек на отбора. Успява да стане незаменимо колело в машината на Монпелие и да спомогне много за титлата, като е играча с най-много изиграни минути за отбора. След няколко сезона следват трансфери в Лион и Марсилия. Също като няколко от колегите си е в идеалния отбор на сезона.

Джамел Саихи - също продукт на школата на клуба. Важен за отбора играч в центъра на полузащитата, с не малко минути през шампионския сезон. С оглед на силната си игра има записани 20 мача за родния си Тунис.

Джон Утака - Познато за феновете на английския футбол име, подвизавал се в редиците на Портсмут. Именно през 2011г. той бива освободен от „Помпи“ и Монпелие се възползва от това. От своя страна Утака се отблагодарява ставайки четвърти голмайстор на отбора след Жиру, Белханда и Камара, като вкарва два гола в

последния и решаващ за сезона мач, спечелен от Монпелие с 2:1 срещу изпадащия Оксер.

Сюлейман Камара - още един от ветераните, който и до днес играе в Монпелие. Трети голмайстор на отбора в шампионския сезон и много важна част от отбора;

Юнес Белханда - Основният плеймейкър на отбора и движеща сила през сезона, младият марокански футболист заслужено печели наградите за Млад играч на Лига 1, Гол на сезона, както и място в Идеалния отбор на сезон 2011/2012г. Цифрите в таблицата не могат да обяснят приноса му за шампионската титла в пълен мащаб. За нещастие той не успя да повтори невероятното си представяне през следващия сезон и следват трансфери в Динамо Киев, Ница и Галатасарай.

Оливие Жиру - Голмайстор номер едно на отбора с 21 попадения, като разделя приза с Нене от ПСЖ. Сезон 11/12 е едва втория на Оливие в топ лига, като преди това е играл в отбори като Истър, Гренобъл и Тур. Неговите 21 гола са около 1/3 от общото на тима, но погледнато от друга гледна точка това е почти двойно спрямо миналогодишната му цифра (12). Освен това, само два от тези гола идват от дузпи, а в добавка той дава и девет асистенции, един вид втори плеймейкър на отбора, факти, които му спечелиха повиквателна за френския национален отбор за Евро 2012. Веднага след неговия край Арсенал плаща за правата му 12млн евро, което си е направо кражба в днешния луд трансферен свят. Понастоящем Жиру защитава цветовете на Челси.

На последно място, но не и по важност, ще споменем и човека, който събра и капитализира целия труд, опит, младост и умения на горепосочените играчи - треньорът на отбора **Рене Жирар**. Застава начело на Монпелие през 2009г., като само след година печели промоция в Лига 1, а след още три и титлата във Франция. Роден през 1954г. и след дълга кариера като футболист той се посвещава на треньорската професия. Първоначално работи в Ним, Пау и Страсбург, после преминава през младежките гарнитури на Франция в различни възрасти, като за първия отбор има 41 мача като асистент-треньор на Еме Жакс и Роже Ламер. След това идва най-успешният му период, а именно начело на Монпелие, където записва 179 мача и е избран за „Мениджър на сезона“. Предпочитаната му тактическа постройка е атакуващо 4-3-3. Понастоящем от края на септември е начело на Уидад Казабланка. След знаменателната титла през 2012 той казва следното: *„Нашата титла е изстрел в ръката на френския футбол. Тя идва, за да покаже, че всеки може да победи всеки и не всичко е пари и само пари. Ние сме клуб изграден от приятели и клуб, който дава шанс на младите. В крайна сметка това проработи за нас. Ние играхме страхотен футбол и имахме балансиран отбор и аз съм безкрайно щастлив.“*

„Монпелие на заслужават това“ заявява бившият играч на националния отбор на Франция Кристоф Дюгари и това мнение е споделено от много други, но истината е, че това, което отборът показва по време на целия сезон, а

именно труд, стабилност, мотивация и желание за победа, всъщност доказва, че тези момчета наистина заслужават титлата. Постижението на отбора всъщност е последната романтична нотка във френския футбол, подчертавайки думите на Жирар, че то е доказателство, че парите не са всичко. Казвам последната романтична нотка, защото Монпелие е последният шампион в пре-арабската ера на мултимилионни инвестиции в Лига 1, нещо което на настоящия етап граничи с немислимост. За справка, бюджетът на Монпелие по това време е приблизително 33 млн. евро, а само през сезона, в който ПСЖ сменя собствеността си, от клуба биват изхарчени 82млн. Монпелие от друга страна похарчва само около 2 милиона през лятото, предшестващо титлата.

Монпелие влиза в сезон 2011/2012 като аутсайдер

В следващите редове ще се опитаме да разнищим как се разви сезонът и какво всъщност спомогна титлата да акостира на южния бряг. Още преди началото на сезон 11/12 букмейкъри и анализатори споделят различни мнения относно кой ще бъде главен претендент за титлата. Мненията се въртят, разбира се, около обичайните заподозрени - ПСЖ, Марсилия, Лион и Лил. В тази посока и коефициентите на горепосочените са доста близки числа. Естествено, колкото повече ПСЖ харчи, толкова повече цифрите клонят в тяхна полза. Просто новопривлечените играчи имат нужда от малко време за спойка и обиграване. Единственият аспект, за който всички споделят едно и също мнение е, че Монпелие ще

се бори за мястото си в Лига 1, особено предвид факта, че през изминалия сезон те завършват на четиринадесето място, а и не се подсилват особено през лятото. Ставката на отбора за шампион преди началото на кампанията е 80/1. Но още със започването на първенството става очевидно, че водещите отбори изпитват трудности в съчетаване на мачовете от домашната лига и евротурнирите. Това явление особено ясно се наблюдава при Олимпик Марсилия, които в крайна сметка завършват десети. ПСЖ от своя страна, въпреки новопривлечените играчи, успяват бързо да се сработят и трупат точки. Учудващо нашите герои са плътно зад тях в класирането, като до Коледа те са загубили само четири мача, а все още дори не играят най-добрия си футбол. ПСЖ оглавява таблицата по време на зимната пауза, но върху тогавашния им треньор Антоан Кумбуар тегне напрежение, че не може да държи юздите на съблекалня, пълна със звезди. На полусезона той е уволнен, а на негово място идва не кой да е, а Карло Анчелоти. Разбира се, новият треньор идва със собствени виждания и му трябва време за да се климатизира и да създаде свой отбор и стил. В интерес на истината Карлето губи за пръв път едва в дванадесетия си мач начело, но записва много равенства, от което Монпелие излиза най-печеливш. Именно в периода след паузата Монпелие играе най-добрия си и ефективен футбол. Те печелят седем поредни мача, без дори да допуснат гол, което едновременно повдига самочувствието им и позицията

им в класирането. В този ред на мисли, кръгът е под номер двадесет и четири, а Монпелие и ПСЖ се изправят един срещу друг в момент, в който вече е ясно, че има само два отбора в битката за титлата. Мнозина критици твърдят, че това ще е мачът, в който ПСЖ ще вземе инициативата, благодарение на суперзвездите си. Случва се обаче точно обратното, мачът завършва 2:2 с много късен изравнителен гол за парижани. Бойкият Монпелие удържа и напук на всеобщото мнение продължава стремително напред, като и двата отбора завършват със силен финален спринт, респективно ПСЖ печелейки шест от последните си осем мача, а Монпелие пет от последните шест и бидейки разделени от само три точки в крайното класиране.

От друга страна основните конкуренти по това време се поотърсват от евроангажиментите и също постигат добри резултати, като най-отчетливо Лил, миналогодишният шампион начело с Еден Азар, постига добри резултати и резонно завършва трети.

Говорейки за преките опоненти за титлата на Монпелие, ще споменем и директните мачове помежду им. Всичко започва още във втория кръг, когато настоящият шампион Лил (с Еден Азар, Дмитри Пайе, Джо Коул и Матьо Дебюши в състава си) е победен с минималното 1:0 и то като гост. След само две седмици е инкасирана загуба от Лион (с Лаказет, Бафетимби Гомис, Уго Йорис и Самуел Умтити в състава) с 2:1. В кръг номер осем идва първият мач с ПСЖ, като той е катастрофа и завършва 3:0 за парижани, които тогава имат Хавиер Пасторе, Блейс

Матуиди, Салваторе Сиригу и Нене в отбора си. В четиринадесетия кръг идва и дербито на юга с Марсилия (с Манданда, Валбуена, Жиняк, братята Джордан и Андре Аю и Лоик Реми в състава), което завършва с минималното 1:0 за Монпелие. В ответните мачове отново са победени Лил (изключително важна победа с 1:0, постигната в 94' минута), Марсилия и Лион, а мачът с ПСЖ, както споменахме по-рано, завършва 2:2 с късен изравнителен гол за парижкия отбор. През това време са победени традиционно корави отбори като Бордо, Ница и Рен, а учудващо донякъде загуби са допуснати от непретенциозните Нанси и Валансиен. Няколко неща веднага се открояват и това са дубъл от победи над актуалния шампион с все още много силен състав Лил, както и над Марсилия, които страдат от липса на добра форма и резултати през кампанията. Също така след двете поражения в началото на сезона от ПСЖ и Лион, формата на Монпелие през втория полусезон се подобрява драстично, като „хлапетата“ биват победени, а само малшансът лишава нашите герои и от реванш срещу основния им конкурент. В крайна сметка Монпелие завършва сезона с двадесет и пет победи, седем равни и шест загуби, с шестдесет и осем вкарани и тридесет и четири допуснати гола, като споделя еднаква голова разлика с ПСЖ, но парижани страдат от повече допуснати равенства за сметка на победите.

Ето и резултатът от всички мачове на новия шампион на Франция:

П-П-П-З-П-Р-П-З-Р-П-П-П-Р-П-П-П-З-Р-З-П-П-П-П-Р-П-Р-П-З-П-П-П-З-П-П-Р-П-П-П

Така можем да илюстрираме формата на Монпелие през сезона, като много добре си личи, как отборът така и не навлиза в криза или лоша серия, започвайки и финиширайки по възможно най-добрия начин, със серия от победи. Общо взето показаната стабилност и малкото загубени точки са сред основните причини в крайна сметка отборът да завоюва мечтаната титла. Можем уверено да твърдим, че през втория полусезон се наблюдава подобрене на играта и в частност на резултатите на отбора, като за периода между двадесети и тридесет и осми кръг са допуснати едва две загуби и три пъти точките са били споделени, в сравнение с по четири загуби и равни мача през първата част на сезона. Не на последно място ще отбележим и фактора подценяване. По мнението на много футболни дейци и специалисти Монпелие е главен претендент за изпадане през сезон 11/12 и бидейки аутсайдер, много от отборите, които по принцип спорят за титлата излизат с различна нагласа спрямо южняците. В това число ще отбележим Лил, които не са по-лош отбор спрямо предишния сезон, действащ шампион в същото време. За да придобием най-точна представа за отбора на Монпелие, ще разгледаме и тактическите прийоми на

Жирар, с които той надхитрява конкуренцията и носи титлата на южния бряг.

Подходът на Рене Жирар

Жирар е треньор, харесващ нападателяния футбол и схемата, която налага в отбора на Монпелие е набиращата все повече популярност още тогава и много актуална и в наши дни **4-2-3-1**. Но какви футболисти трябва да притежава един треньор, за да прилага тази схема на игра?

На първо място това е правилният микс от централни полузащитници, от които възможност единият да е централен дефанзивен, чиито най-важни качества са отнемане на топката от опозицията и умение да подава и пази топката, когато е поставен под напрежение, в комбинация с т. нар. „*box-to-box*“ полузащитник, който от своя страна има задачата да изнася топката в предни позиции, снабдявайки с пасове колегите си. Функция и на двамата е постоянно да се връщат и да подпомагат защитниците.

Второто изискване към системата е наличие на крайни защитници с усет към атаката, които да спринтират по фланговете и да създават числено преимущество за отбора си в атакуващ план. Разбира се, не трябва да оставят зоната си незащитена, а случи ли се това, да бъдат своевременно покрити от полузащитата;

Централен нападател тип хищник - а именно да умее да превръща и т.нар половин шансове в голове;

Креативно мислещо трио атакуващи футболисти – тези, разположени зад гърба на нападателя и разбирателство между атакуващата четворка на ниво „инстинктивно знание на позицията на съотборника“. От особена важност е въображението на плеймейкъра или десятката;

Желание от страна на атакуващите играчи за придвижване назад и подпомагане на колегите им от защитата при контраатака на противника.

Неслучайно гореспоменатата тактическа постройка набира популярност толкова устремно. Тя е подходяща за приложение на всяко едно ниво и има редица преимущества, сред които са:

Стабилен гръбнак на отбора - съставен от четиримата в отбрана и двамата в полузащитата пред тях, той прави изключително трудно за опонентите да пробият и да придобият числено преимущество;

Атакуващата мощ на отбора е съставена от четирима играчи, което дава изключително много варианти за импровизация, съобразно личните качества на отделните футболисти, възможност за разиграване на топката в по-малки пространства, т.нар. триъгълници, които често сме виждали на тренировъчното игрище, както и варианти пред мениджъра за извършване на ротации, чрез които да търси обръкване у защитата на противника;

Възможност за създаване на числено преимущество в опасни за опонента зони, най-вече чрез мощни пробиви на крайните защитници;

Баланс на отбора в офанзивен и дефанзивен план и подсигуряване на линиите.

Разбира се, както всяка друга тактическа постройка, тази също има известни недостатъци и те се коренят в следното:

Необходимостта от връщане назад от атакуващите футболисти;

Концентрацията на футболисти в средата на терена кара противникът да търси атаки през крилата, а ако бековете са прекалено улигани в пробиви напред, това оставя зоните им отворени и в опасност. Успеят ли да нахлуят оттам противниковите крила, ще последват центрирания в наказателното поле и хаос;

Свободата, която постройката дава в атакуващ план, може да се превърне в проблем, ако крилата и плеймейкърът започнат да навлизат в зоните на колегите си;

Умението на нападателя да бележи и от половин положение, иначе усилията на отбора биха били напразни.

За да завършим, тактическата постройка 4-2-3-1 с течение на мача, съобразно развоя му, може много лесно да варира във варианти като например 4-1-4-1, 4-3-3 или 4-4-2, като това изключително зависи от индивидуалните качества на футболистите и усмотрението на треньора. В следващите редове ще ви покажем нагледно как нашият Рене Жирар почти успя да надхитри ПСЖ във втория сблъсък между двата съперника, завършил 2:2.

правят по време на целия мач, като търсят центриране на далечната греда. Именно чрез центрирания падат и двата гола за Монпелие в мача, въпреки че централните защитници на ПСЖ в лицето на Алекс и Мамаду Сако са много високи и добри в играта на втория етаж.

Въпреки че доминират в притежанието на топката - 57:43%, ПСЖ и в частност техните централни полузащитници имат лош ден. Този факт е виден от ниския процент на точните пасове, които те успяват да осъществят. Матуиди и Сисоко често бъркат, докато Тиаго Мота играе дълбоко назад пред четиримата в отбрана и не представлява пряка опасност в атакуващ план или казано с други думи липсата на плеймейкър се усеща в пълна степен, въпреки че и Менез и Нене играят в по-централни роли. На обратния полюс е Монпелие и техният номер десет - Белханда, който изиграва прекрасен мач и дори вкарва гол и създава три много опасни положения. Любопитен факт е, че Жирар сменя и двамата си централни полузащитници, а именно оттам идва и късният изравнителен гол за парижани, след грешен пас в полузащитата и бърза контраатака. Смело можем да заявим, че в мача ПСЖ има по-добрите индивидуалности, но Монпелие има по-печелившата тактика.

В обобщение ще заявим, че титлата на Монпелие става факт не поради една единствена причина, а заради един огромен микс от фактори. Не можем да отдадем подобно постижение единствено на спортния шанс или чистия късмет. Първо, защото сезонът е дълъг, а

късметът е изключително променлива величина и второ, защото титлите са резултат от неуморна работа, старание и непрестанно усъвършенстване. За да могат нашите герои да се окичат с лаврите през май, разбира се не изключваме и известна доза вмешателство на Фортуна, но много важни са слабата форма на основните конкуренти, гарнирана с евроучастията им и отсъствието на подобно при Монпелие. На второ място, ПСЖ преминава през период на рязка промяна, плодовете на която отборът бере през последните няколко години на тотална доминация във Франция. Не на последно място ще отбележим и добрата школа на Монпелие, от която директно в първия отбор, а в последствие и към чужбина, преминават играчи като Стамбули, Кабела и Янга Мбиуа.

Рене Жирар и екипът му успяват в рамките на два сезона да изградят изключителен баланс в отбора, умело съчетавайки младост и опит, лични и отборни качества за получаване на хомогенната смес, наречена Монпелие - шампиони на Франция за сезон 2011/2012.

Глава 11

ЗАМБИЯ – НОСИТЕЛ НА КУПАТА НА АФРИКАНСКИТЕ НАЦИИ 2012

Тук ще обърнем внимание на още една крайно интересна история, отново извън границите на Европа. Именно невидимостта на играта я прави толкова интригуваща и заплениваща за огромна част от хората по земното кълбо. Днес ще стане въпрос за още един невероятен футболен успех, който изуми всички ни, постигнат от отбор-аутасйдер.

Пренасяме се на „черния“ континент, за да проследим тази изключителна история. Игрят се квалификации за класиране на най-висшия футболен форум в Африка – Купата на нациите. По традиция, турнирът ще се изиграе през януари, когато температурите на континента са по-поносими, което създава известни неудобства на европейските отбори, тъй като всеки разполага с поне един африкански играч, но до момента не е измислен по-успешен формат за провеждането му.

Турнирът в зародиш

Корените на състезанието ни връщат чак през 50-те години на 20 век, когато на конгрес на ФИФА в Лисабон изпълкомът предлага да се създаде федерация, която да отговаря за футбола на "черния континент". Това се приема моментално и през юни 1956г. се появява Африканската футболна конфедерация. Задвижени са процедури по организирането на първия африкански

международен турнир, като (малко претупано, но все пак) през 1957г. той става факт. Квалификации не се играят, а вместо това АФК "съвсем безпристрастно" кани отборите на страните-създателки на конфедерацията - Египет, Судан, Етиопия и Южна Африка. Впоследствие южноафриканците са дисквалифицирани, понеже по това време в страната им се осъществява апартейда и те настояват да доведат само бели играчи на надпреварата. Така Етиопия автоматично се класира на финала, а в другия мач Египет побеждава Судан. Във финалната среща "фараоните" са безапелационни и печелят с 4:0, ставайки първият носител на Купата на Африканските нации.

В началото турнирът се провежда непоследователно, а доминацията на Египет се повтаря и на изданието през 1959г., където участниците отново са същите (и отново без Южна Африка). През 1962г. пък "фараоните" губят финала от Етиопия, а през 1963г. Гана печели първата си титла. От 1968г. нататък Купата на Африканските нации започва да се провежда на всеки две години, като различни отбори се редуват да завоюват отличието - Конго, Судан, ДР Конго, Мароко, Нигерия, Камерун, Алжир, Кот д'Ивоар, Южна Африка и Тунис.

Така се стига до 2006г., когато Африканската футболна конфедерация решава да даде домакинството на състезанието през 2012г. на съвместната кандидатура на Екваториална Гвинея и Габон. Другите претенденти са Нигерия, Ангола и Либия. За първи път две страни ще приемат турнира, което амбицира домакините да се

подготвят добре. Квалификациите започват още през 2010г., като отборите са разделени в 11 отделни групи. От всяка група се класират победителите, както и трите най-добри втори. Към тези 14 тима се прибавят домакините Екваториална Гвинея и Габон и турнирът може да започва.

Въпреки няколко големи отсъстващи, като отборите на Нигерия, Алжир, Камерун и Египет, които се провалят в квалификациите, а на техните места се класират състави като Ботсвана, Судан и Нигер, надпреварата обещава да е интригуваща. Някои от най-добрите играчи на „черния континент“, които се представят на високи ниво по европейските терени, пристигат да мерят сили – Мамаду Нианг, Демба Ба, Бакари Коне, братята Коло и Яя Туре, Дидие Дрогба, Жервиньо, Саломон Калу, Пиер-Емерик Обамеянг, Адел Таарабт, Маруан Шамак, Джон Менса, Квадво Асамоа, Сейду Кейта и т.н.

Присъства и отборът на Замбия, но това не прави впечатление на никого – „медните куршуми“ почти винаги са сред финалистите в надпреварата. През годините те имат и нелюбими представяния, като например вторите места през 1974г. и 1994г., както и третите места през 1982г., 1990г. и 1996г. Въпреки това, те никога не са печелили трофея, а на турнира през 2010г. отпадат на четвъртфиналите.

Замбия печели квалификационна група С с лекота, като записва 4 победи, равенство и загуба при голова разлика 11:2. На точка зад замбийците завършва отборът на Либия, който също намира място в турнира като един от

най-добрите втори отбори. Съставите на Мозамбик и Коморос, които допълват групата, са далеч назад и не могат да претендират за каквото и да било. Жребият отрежда „медните куршуми“ да мерят сили с домакините Екваториална Гвинея, отново с Либия и със Сенегал в група А.

Държавата Замбия и футбола в нея

Самата Република Замбия се намира в южната част на Африка и е една от средно големите държави, като населението ѝ е 16 милиона души. Подобно на голяма част от страните на „черния“ континент, Замбия е бивша колония и успява да извоюва своята независимост чак през 1964г., когато от Северна Родесия, тя официално сменя името си на Република Замбия. Тъй като страната се препитава главно с износ на мед, големият срив в цената на природния метал в средата на 70-те прави така, че замбийците да са сред най-задлъжнелите хора в света. През последните 10 години все пак икономиката на Замбия се посъвзема, което се дължи главно на големите чужди инвестиции, привлечени от повишаващата се цена на благородните метали, а африканската страна е най-големият износител на мед в света. Така БВП-то се повишава, търговията се увеличава, но все пак Замбия се намира на 117-то място от 128 проучени страни по Глобалния индекс за конкурентоспособност. И все пак инфлацията е овладяна до 8,7% през 2007г., като през 2000г. е била около 30%! БВП на глава от населението е един от най-ниските в

региона, като само съседите Зимбабве и Мозамбик имат по-нисък.

Въпреки всичко това, националният отбор по футбол на Замбия винаги е бил сред стабилните на континента. Основана през далечната 1929г., Замбийската футболна асоциация е приета за член на ФИФА чак през 1964г. Националният отбор на страната пък изиграва първата си среща през 1946г. още под името Северна Родесия и побеждава съседите си от Южна Родесия (понастоящем Зимбабве) с 4:0. В историята си „медните куршуми“ имат няколко много престижни победи, като например тази над Италия с 4:0 по време на Олимпийските игри в Сеул през 1988г. Най-великият замбийски играч Калуша Бваля отбелязва хет-трик в тази среща. Бваля е сочен и за един от най-добрите африкански играчи въобще. Освен тази феноменална победа, Замбия побеждава още Гватемала и прави равенство с Ирак в групите на същия турнир от Олимпиадата и се класира напред като победител. На четвъртфиналите обаче „медните куршуми“ нямат късмет, защото им се пада да играят срещу Западна Германия и биват отнесени с 0:4. Разбира се, топ отборите не взимат участие в Олимпийските игри с абсолютно титулярните си състави, но при „маншафта“ личат имената на играчи като Юрген Клинсман, Томас Хеслер, Карл-Хайнц Ридле, които само две години по-късно печелят Световната титла. На турнира за Купата на Африканските нации през 1990г. пък Замбия стига до бронзовите медали. В същата година и замбийският клубен шампион Нкана Ред Девилс достига финала за

Африканската Купа на Шампионите (местната версия на КЕШ и Шампионската лига), но губи на дузпи от алжирския Кабилие. С две думи – футболът в държавата просперира и в началото на 90-те все повече и повече започва да се говори за силния отбор на „медните куршуми“.

За съжаление съвсем скоро нещата се обръщат с главата надолу, тъй като през 1993г. при самолетна катастрофа край Либървил, Габон, целият национален отбор на Замбия умира. Това връща футболът в африканската държава десетилетия назад, тъй като тимът играе много добър и печеливш футбол и е сред фаворитите за Купата на Африканските нации през 1994. Освен това прогнозите са, че „медните куршуми“ безпроблемно ще се класират за Световното първенство в САЩ – за пръв път в историята си! Легендарният играч на Замбия Калуса Бваля изкарва късмет, тъй като не пътува с отбора поради ангажменти, а друг от лидерите на тима Чарлс Мусонда, който по това време играе в белгийския гранд Андерлехт, е контузен и също остава в родината си. Трети от националите също се разминава със смъртта, тъй като работодателите му не му позволяват да пътува с отбора, а вместо това той трябва да ходи на титулярната си работа.

Събитието е едно от най-трагичните в цялата история на африканската държава. То се случва, когато националите на Замбия трябва да летят за квалификационен мач за Световното първенство през 1994г. срещу Сенегал. Планирано е самолетът да направи три паузи по време

на пътуването, като първата от тях е в Бразавил, Конго. Още там е констатиран проблем с единия от двигателите, но все пак полетът е продължен и малко след втората спирка (Либървил, Габон), той се подпалва. Пилотът, който само преди ден отново вози националите на Замбия от приятелски мач срещу Мавриций, силно недоспал, прави грешка и изключва другия двигател, вследствие на което машината рязко губи мощност и пада като камък във водите на Атлантическия океан само на 500 метра от брега. Всичките 30 души на борда умират на място, в това число целият национален отбор на Замбия, треньорът и помощник треньорът, както и екипажът на самолета. Впоследствие са установени купища нередности около самолета – как той е бил ремонтиран в продължение на над половин година в месеците преди инцидента, как преди самия полет са констатирани проблеми с въпросния двигател, как е изключена защитата от прегряване, както и други индикатори и все пак пилотът е получил позволение от замбийските авиолинии да излети. Но всичко това е след дъжд качулка...

Ударът е огромен и „медните куршуми“ не успяват да се класират на Световното в САЩ. Срещата със Сенегал, разбира се, е отложена и се изиграва чак половин година по-късно. И все пак Замбия е в битката за класиране до последния мач, когато губи от Мароко и изпуска първото място в квалификационната си група. Въпреки това, отборът взима участие в турнира за Купата на Африканските нации през 1994г. и прави феноменално

представяне, като достига до финала на надпреварата, побеждавайки по пътя си фаворити като Кот д'Ивоар, Сенегал и Мали, но в битката за трофея губи от Нигерия с 1:2, като дори повежда в резултата, но „суперорлите“ осъществяват пълен обрат. Футболните хора в Замбия са доволни от представянето на играчите, но въпросът, който те си задават, е – какво ли щеше да бъде, ако онзи нещастен инцидент не се беше случил? Дали „медните куршуми“ щяха да вдигнат отличието още тогава?

Мениджърът

На самия турнир през 2012г., Замбия е водена от френския специалист Ерве Ренар. Той е бивш защитник, но активната му спортна кариера не е много славна. И все пак, както почти всички, които са били част от играта, той не може да напусне футбола и се посвещава на треньорската професия. След като в продължение на години води нискоразрядни френски тимове, както и английския Кембридж Юнайтед и виетнамски клуб, на който трудно бих му написал правилно името, но е нещо от сорта на Сонг Да Нам Дин, Ренар най-сетне стига до едно по-високо стъпало през 2007г., когато е помощник на Клод Льо Роа на кормилото на националния отбор на Гана. През месец май 2008г. той получава предложение от футболната асоциация на Замбия да води тима и не се колебае да приеме. Ренар успешно класира „медните куршуми“ за Купата на Африканските нации през 2010г., като отборът достига до четвъртфинал, но губи от един от фаворитите Нигерия с дузпи. Няколко месеца по-късно

той напуска поста си и поема националите на Ангола. Замбия пък назначава друг европейец – Дарио Бонети за заместник на Ренар. Италианецът също няма кой знае колко впечатляваща визитка като треньор, но в активната си кариера е играл за Ювентус, Рома и Милан. Бонети се справя отлично и успява да класира „медните куршуми“ за турнира през 2012г., печелейки квалификационната си група, но само 10 дни по-късно е уволнен. Мотивите на президента на Замбийската футболна асоциация Калуша Бваля (да, същият онзи, който вкарва хет-трик на Италия) са, че отборът не играе привлекателен футбол и класата на играчите предполага към доста по-атрактивна игра, която да задоволи високите очаквания на публиката. Освен това Бваля споделя, че не вижда как Замбия би се справила по-добре под ръководството на италианеца и ще търси нов треньор, който да „събуди“ тима. Бонети пък заявява, че е нямал никакво намерение да напуска поста си и това уволнение го е шокирало.

Така или иначе след този ход, Замбийската футболна асоциация няма готов заместник, който да ръководи отбора. Калуша Бваля е упрекнат от медиите и футболните хора в страната, че е действал прибързано и това може да навреди на предстоящото представяне на тима в турнира за Купата на Африканските нации. Той наистина няма много опции и предлага на Ерве Ренар да се завърне. Французинът приема и подписва за 1 година, като главната му задача е добро представяне на предстоящия турнир. Ренар няма много време за контроли и напасване, но все пак той успява да изиграе

няколко мача, като побеждава Индия с 5:0, но после губи от Нигерия с 0:2.

Самият треньор прави няколко интересни неща, с които се отличава от мнозинството европейци, които водят отбори от „черния“ континент. Първо, той наистина се мести да живее в Замбия, за разлика от неговите колеги, които прибират тлъсти чекове, живеят в родините си и пътуват до Африка главно когато имат да играят мачове. Освен това Ренар не робува на клишето, че африканските играчи се отличават предимно с добра физика и талант, но тактическите им познания са оскъдни. Той се опитва наистина да накара футболистите си да мислят и да разсъждават върху неговите схеми на игра – защо трябва да направят точно това, а не онова. Виждайки, че наистина решенията на треньора са правилни, те изпълняват указанията му с по-голяма мотивация и творческо разбиране. Клод Льо Роа, на когото Ренар е помощник в Гана, изиграва огромна роля във формирането на характера на Ерве. Той наследява разбирането, че един треньор никога не е един и същ в очите на 23-ма различни играчи. Всеки футболист си има свой характер – култура, обичаи, футболни навици и в този ред на мисли всеки вижда фигурата на треньора по различен начин. За това, когато водиш отбор, трябва да си умен и гъвкав, да успяваш да вникнеш във всеки играч и да го мотивираш и ръководиш по правилния за него начин. Самият Льо Роа е известен като един от най-адаптивните треньори в света. Неговият личностен подход е уникален към всеки, което не налага той да

измисля нови тактики и схеми, а просто да мотивира играчите по правилния начин и те постигат необходимите резултати. Ерве Ренар до голяма степен успява да овладее тези похвати от своя учител и да ги съчетае с желязната си дисциплина и увереност. „Още от първия ми ден в Африка всички разбраха, че ако не мога да работя както аз искам, то тогава се качвам на първия самолет и си отивам. Никой не може да ме принуди да направя каквото и да е.“

Съставът

За самия турнир, Ренар избира смесица от опитни и млади играчи. В състава присъстват ветерани като защитниците Джоузеф Мусонда и Кампамба Чинту, както и нападателят Джеймс Чаманга. Други опитни играчи с над 50 мача с екипа на „медните куршуми“ са вратарят Кенеди Мвеене и халфът Рейнфорд Калаба, а присъствието на братята Феликс и Кристофър Катонго е абсолютно задължително и не изненадва никого. От състава отпадат контузените титуляри Джейкъб Муленга и Томас Нийренда, който е единственият, пропуснал дузпа в четвъртфиналите от турнира през 2010г. срещу Нигерия, което коства отпадането на Замбия. Гивен Сингулума и Джъстин Зулу също не получават повиквателни, а на тяхно място са извикани младите Еванс Кангва и Нейтън Синкала. В тима има общо двама играчи, които се подвизават в Европа – нападателят на Йънг Бойс Емануел Маюка и защитникът на Урал Екатеринбург Касамба Лунгу. Останалите се състезават в

отбори от Африка (главно от Замбия, Конго и Южна Африка) и Азия (Кристофър Катонго и Джеймс Чаманга играят в Китай, преди там да започнат да привличат големи европейски имена).

Ерве Ренар обаче е позитивно настроен. Той вдъхва допълнително самочувствие на пресконференцията, в която обявява своите 23-ма избранници, заявявайки, че този отбор може да играе срещу всеки опонент. Както вече отбелязахме, на Замбия се пада трудна група с един от домакините Екваториална Гвинея, коравия тим на Либия и един от фаворитите в турнира Сенегал. Именно срещу „лъвовете от Теранга“ е първия мач на замбийците в турнира и то още в първия ден от надпреварата.

Турнирът

Сенегал, които никога не са печелили трофея, са постоянно присъствие в Купата на Африканските нации. За съжаление, в този турнир техният състав е силно небалансиран. Те разполагат с невероятно нападение, сформирано от играчи като Муса Соу, Мамаду Нианг, Демба Ба и Папис Сисе, обаче в останалите линии сенегалците не разполагат с особено класни изпълнители, а титулярният вратар на тима Буна Кундул дори е без отбор по време на състезанието. „Лъвовете от Теранга“ са едни от най-високите в целия турнир, като средният им ръст е над 1,80м., а защитниците Н'До, Сане и Манган са даже над 1,90м. Мохамед Диаме и Реми Гомис също са с невероятна физика.

На това Ерве Ренар противопоставя състав, в който едва трима са с височина над 1,80м. и това са трима от защитниците. Останалите замбийци са сравнително ниски като за играчи от „черния континент“, но с много голяма скорост и поврътливост. В мача срещу Сенегал „медните куршуми“ излизат със следната единадесеторка: на вратата с номер 16. Кенеди Мвеене, в защита: 5. Хижани Химоонде, 2. Франсис Касонде, 4. Джоузеф Мусонда и 13. Стофира Сунзу. Пред тях тримата халфове: 8. Айзък Чанса, 17. Рейнфорд Калаба и 19. Нейтън Синкала, а напред си партнират 11. Кристофър Катонго, 3. Чисамба Лунгу и 20. Емануел Маюка.

Двубоят тръгва добре за Замбия и Маюка вкарва с глава още в 12-тата минута, след като супер-ръстовата защита на Сенегал се проваля при едно центриране от фаул. Първо високите бранители изпускат Мусонда, който сваля за Маюка и последният, оставен абсолютно непокрит на 5 метра от вратата, вкарва с глава. Малко след това на Мвеене му се налага да прави страхотно спасяване срещу Муса Соу, но замбийците също пропиляват много добра възможност чрез Катонго. Мачът е супер интересен, а капитанът Кристофър Катонго прави, каквото си поиска. Именно негов пас извежда Калаба сам срещу вратаря и халфът бележи – 2:0. А са минали едва 20 минути! Противно на очакванията, Замбия натиска през цялото първо полувреме и има още шансове, а шашнатите сенегалци не успяват да създадат нито едно добро положение. Чак през втората част „лъвовете от Теранга“ се събуждат, но Муса Соу и Демба

Ба правят страхотни пропуски, което е невероятно, тъй като по това време Соу е шампион на Франция с Лил, а Демба Ба къса мрежите във Висшата лига с екипа на Нюкасл. Абсолютно всички опасности пред вратата на Мвеене идват след центрирания, но Ерве Ренар няма какво да направи, за да подобри представянето на защитата си – просто сенегалците са много по-ръстови от „медните куршуми“. При едно поредно центриране резервата Н'Доје връща един гол, а в последните секунди от мача Замбия оцелява като по-чудо, защото друга резерва – Исиар Диа не успява да си спре топката останал сам срещу Мвеене.

В следващия кръг момчетата на Ерве Ренар мерят сили с отбора на Либия, с когото са заедно и в квалификационната група. Либийците показват, че не са се класирали случайно и губят едва в края мача срещу Екваториална Гвинея. Интересен факт за тях е, че треньорът им е бразилец, който прекарва почти цялата си кариера в ръководене на арабски отбори от Азия и северна Африка. Това е едва трето появяване за „средиземноморските рицари“ в турнира, като в едно от тях те завършват на второ място през далечната 1982г. В същото време Либия е единствения отбор от северна Африка, който никога не се е класирал на Световно първенство. Играчите на тима се подвизават главно в местни отбори, или в такива в околните страни – Тунис, Мароко и т.н.

Интересното е, че Ерве Ренар започва със същия състав, но в хода на мача му се налага да направи няколко

ротации. Двубоят започва зле за него и либийците повеждат още в 5-тата минута чрез Ахмед Саад (понастоящем Ахмед Саад е играчът с най-много мачове в цялата история на националния отбор на Либия). Изненадващо теренът е наводнен от проливен дъжд и на места топката просто спира. Това обаче не е достатъчно, за да бъде отложен мачът, а бързите и технични замбийци изпитват огромни трудности при организирането на атаките си. Налага се да започнат да играят с дълги пасове и центрирания, тъй като иначе не могат да движат топката както им се иска. За техен късмет либийците не са особено високи и едно дълго подаване в наказателното поле намира Маюка, който бележи от въздуха за 1:1. Малко след началото на втората част Саад отново вкарва за 2:1 след разбъркване в наказателното поле, но Замбия набързо изравнява. Капитанът Катонго бележи след невероятна асистенция със задна ножица от Маюка. До края не падат повече голове и мачът завършва при резултат 2:2.

В третия мач Замбия играе срещу Екваториална Гвинея, които са спечелили първите си две срещи и са с двата крака на четвъртфиналите. За „медните куршуми“ обаче ситуацията е различна. Те трябва задължително да не загубят, като и равенството ги устройва, за да продължат напред. В този ред на мисли мачът преминава при едно доста спокойно темпо, а красивият гол на Кристофър Катонго през второто полувреме пък означава, че Замбия ще заеме първото място в групата.

Така на четвъртфиналите играчите на Ренар трябва да играят срещу тима на Судан, който сравнително изненадващо се е добрал до второто място в група Б, изпреварвайки Ангола по голова разлика. Замбия е абсолютен фаворит и печели безпроблемно с 3:0 с голове на Сунзу, Кристофър Катонго и Чаманга, а интересното е, че едва 200 зрители гледат на живо тази среща при капацитет на стадиона от 22 000 места! Суданците просто нямат никакви футболни аргументи и биват премазани от окрилените замбийци. Малцината хора по трибуните пък се забавляват доста, защото „медните куршуми“ са разработили няколко разновидности на празнуване на гол и при всяко попадение показват различно шоу, а задните салта на Катонго са наистина изключителни.

И така на полуфинала Замбия мери сили срещу един от най-големите фаворити за отличието - Гана. „Черните звезди“ са фрашкани с доста класни играчи, които блестят в редица европейски отбори – Джон Менса, който ръководи защитата на френския Лион, опитния халф на Интер Съли Мунтари, братята Аю, които тъкмо изгряват в нападението на Олимпик Марсилия, както и големия герой от Световното първенство в ЮАР Асамоа Гиан. Там е и Квадво Асамоа, който няколко месеца по-късно ще подпише с италианския хегемон Ювентус. И все пак в състава отсъства може би най-голямата звезда Микаел Есиен. Въпреки това отборът на Гана е един от най-силните на „черния“ континент и е печелил отличието 4 пъти.

Тук Ерве Ренар решава да подходи малко по-предпазливо и от флуидното 4-3-3 от предходните срещи преминава на 4-4-2. Капитанът Кристофър Катонго е върнат да играе отляво на полузащитата, а напред е забит да играе Джеймс Чаманга, подкрепян от Айзък Чанса. Хубавото на 4-4-2 е, че винаги има играч, който да ти пази гърба. Именно на това разчита Ренар, тъй като му е ясно, че ганайците са далеч по-класни от неговите играчи. И все пак двубоя тръгва зле за Замбия. Още в 8-мата минута Квадво Асамоа е повален в наказателното поле и реферът отсъжда дузпа за „черните звезди“. Мвеене обаче спасява слабия удар на Асамоа Гиан. Гана продължава да натиска, но не успява да се възползва от първоначалното стъписване на замбийците. След половин час игра Катонго пропуска чисто положение, след като е изведен прекрасно от Чаманга. На почивката Ренар опитва да раздвижи малко играта на своите и сменя Чаманга с младия и много бърз Маюка. Това обаче не помага особено и Замбия предимно се защитава. Все пак тактиката на французина дава резултат и чистите положения пред вратата на Мвеене липсват. Ганайците главно стрелят от далеч или опитват центрирания. Двубоят върви към края си, когато замбийците пресичат едно нескопосано изчистване на Менса и организират атака. Топката стига до Маюка, който пред наказателното поле се обръща и стреля. Гол! Топката е във вратата, а 12 000 на стадиона в Бата, Екваториална Гвинея, се наслаждават на поредното уникално празнуване на играчите в оранжеви екипи. Малко след това нервите на

Дерек Боатенг от Гана не издържат и той получава втори жълт картон, оставяйки своите с човек по-малко. „Черните звезди“ не успяват да стигнат до гол и отпадат, а Замбия е на финал!

Изненадата е огромна, а дори Калуша Бваля заявява, че не може да повярва. И все пак замбийците правят невероятни представяния, като Катонго и Маюка дори се борят за Златната обувка на турнира. До тук всички срещи на „медните куршуми“ се играят в Екваториална Гвинея, но за финала те ще трябва да пътуват до Габон, като градът, в който се играе последния мач от надпреварата, е Либървил. Да, същият този Либървил, където през 1993г. отборът на Замбия губи живота си в самолетна катастрофа. Моментът е много емоционален, като дори човек с желязна дисциплина като Ренар казва, че всички играчи са били ясно, че единственият начин да дойдат в Либървил е достигайки до финала. Разбира се, целият отбор, начело с президента Бваля, посещава мястото на трагедията и отдава почит на загиналите футболисти. Местните габонски жители пък не са във възторг от присъствието на „медните куршуми“, защото в началото на разследването на трагедията през 1993г. за момент се е допускало, че самолетът е свален от габонската армия. В Замбия пък думата „Габон“ е синоним на нещо недостоверно, несигурно и под нормалния стандарт, така че освен цялото напрежение от предстоящия сблъсък, играчите трябва да се справят и с тази историческа обремененост.

Президентът Бваля дава интервю, след като поднася венец с цветя на плажа в близост до мястото на трагедията: *„Не е случайност, че сме тук днес, работихме усърдно като отбор, за да го заслужим. Разбира се, сигурен съм, че нашите братя, които загубиха живота си преди 19 години, са ни помогнали. През 1993г. те дойдоха тук, за да донесат слава на Замбия, но вместо това си отидоха завинаги. Сигурен съм, че ни гледат отгоре и се усмихват на това, което виждат от сегашния отбор. Сигурен съм, че ще ни гледат и в неделя!“*

Младият нападател Емануел Маюка също заявява, крайно емоционален от визитата: *„За мен е чест да посетя това злокобно място, то ми навява доста тъжни спомени. Аз бях съвсем малък, когато това се е случило, но съм слушал много истории за този отбор, гледал съм доста от мачовете им на касета. Ще направя каквото мога, за да завърша делото им.“*

Капитанът Кристофър Катонго казва: *„За някои от момчетата беше много тежко това посещение тук. Не сме дошли, за да си припомним трагедията. В Замбия хората винаги ще я помнят. Дори когато играем мачовете си на Стадиона на Независимостта в Лусака (столицата на Замбия), където играчите са погребани, всички постоянно говорят за тях.“*

Веднага след това „медните куршуми“ започват да се готвят за двубоя срещу супер-фаворита Кот Д'Ивоар.

„Слоновете“ разполагат с безспорно най-добрия отбор в турнира. Достатъчно е само да споменем имената на

братята Коло и Яя Туре (Манчестър Сити), Дидие Зокура (Трабзонспор, но дълги години играл за Тотнъм), Саломон Калу (Челси), Шеик Тиоте (Нюкасл), Жервиньо (Арсенал), Емануел Ебуе (Трабзонспор, дългогодишен играч на Арсенал), Кадер Кейта, Сейду Думбия, Вилфред Бони, Артур Бока, както и капитана Дидие Дрогба. Те безжалостно разкъсват всичките си опоненти, като не са допуснали нито един гол във вратата на Бубакар Бари. Пет победи от пет мача за Кот Д'Ивоар и те са големия фаворит в този финал.

Ерве Ренар обаче има друга идея. Той отново залага на 4-4-2, като Маюка е върнат сред титулярите за сметка на Чаманга. И замбийците започват по-добре мача, като Синкала пропуска удобно положение. След само 12 минути обаче те получават студен душ – Джоузеф Мусонда, техният най-опитен играч се контузва при шпагат срещу Жервиньо и трябва да бъде заменен. Въпреки това Замбия продължава да има по-добрите положения, а защитниците на „медните куршуми“ не дават шанс на Дрогба и компания. След средата на първото полувреме обаче, Кот Д'Ивоар започва по-добре да експлоатира фланговете и се получават опасни атаки. Пропуски правят Яя Туре и Дрогба. Така на почивката резултата е 0:0.

След подновяването на играта и двата тима не успяват да стигнат до добри възможности, но в средата на втората част Жервиньо е фаулиран в наказателното поле на Замбия от влезлия на мястото на контузения Мосунда играч – Нямбе Муленга. Съдията отсъжда дузпа и зад

топката застава Дидие Дрогба. Нападателят на Челси обаче не показва здрави неври и праща топката високо над вратата, замбийците остават в мача. Малко преди края пък влезлия като резерва Макс Градел пропуска най-чистото положение в мача, стреляйки встрани, а в последните секунди Маюка остава очи в очи с Бубакар Бари, но притичалият Коло Туре избива в сублимния момент. Продълженията също са интересни, но до гол не се стига и трофеят се решава от изпълнение на дузпи.

По това време голямата звезда Яя Туре вече не е на терена. През целия турнир трениорът на „слоновете“ Франсоа Захуи не успява да му намери точната позиция, от което наистина страда играта на отбора. Туре е пускан като опорен халф, като атакуващ полузащитник, че дори и на крилото. Той прави редица слаби мачове и във финала е заменен преди края на редовното време.

Дузпите започват, като първите петима и от двата лагера са точни. Това са Тиоте, Бони, Бамба, Градел и Дрогба за Кот Д'Ивоар и Кристофър Катонго, Маюка, Чанса, Феликс Катонго и вратаря Мвеене за Замбия. Всъщност Мвеене спасява удара на Бамба, но съдиите нареждат дузпата да бъде пребита, защото вратаря на „медните куршуми“ е напуснал голлинията си преждевременно. При повторния опит Бамба вкарва. Капитанът Дидие Дрогба, който пропуска в редовното време, този път вкарва своята дузпа. Замбийците са невероятно хладнокръвни и също вкарват всички удари. Стреля се до грешка. Левият защитник на „слоновете“ Тиене вкарва, но Синкала също бележи. Конан (КД) и

Лунгу (Замбия) също вкарват своите удари. Дузпа номер 8 се изпълнява от може би най-опитния играч на терена след Дидие Дрогба – Коло Туре. Той прави някаква много дълга и абсурдна засилка и пропуска. Шанс за Замбия да спечели, но нервите на Калаба не издържат и той стреля над вратата! Същото прави и Жервиньо и съдбата отново се усмихва на замбийците. Трябва само следващия човек да си вкара дузпата. Зад топката застава централния защитник Сунзу. Той се подхлъзва и падайки стреля към вратата, но все пак бележи и дава купата в ръцете на съотборниците си!

Фактори

Безспорно има множество причини да се стигне до този невероятен триумф на Замбия. Една от тях разбира се е желанието на играчите да играят във финала в Либървил, където загива целия им отбор 19 години по-рано. Друг ключов фактор е, че големите отбори, с които „медните куршуми“ играят, тотално ги подценяват. Преди полуфиналния мач, треньорът Ренар е запитан от ганайски журналист дали това е най-голямото постижение в живота му, тъй като утре ще загуби от „черните звезди“. Освен това всички играчи на Гана омаловажават приноса на Ренар към отбора им, когато той е помощник на Клод Льо Роа. Съли Мунтари дори казва „Той никога не ми е бил треньор, само следеше за физическото ми състояние.“

Добрите тактически решения на Ерве Ренар в мачовете срещу силните съперници също са ключови. Той

революционно решава да смени схемата от 4-3-3, с която тимът играе в групата и в четвъртфинала на 4-4-2, тъй като тази постройка дава повече сигурност. Включването на втори десен бек като Дейвис Нкаусу и преместването на титулярния такъв Франсис Касонде като централен халф подпомага действието на другия полузащитник Нейтън Синкала. Така във всеки един момент Замбия има 6 човека, които са плътно прибрани в собствената си половина, което изтегля съперника и дава възможност на бързите Катонго, Калаба и Маюка да контраатакуват. Освен това във финала, Кристофър Катонго и Маюка, които тогава водят нападението, се позиционират между защитниците на Кот Д'Ивоар и техните разиграващи халфове, което кара Дидие Зокора да се връща чак до собственото си наказателно поле, за да може да изнесе топката. Тук е ключова и играта на Айзък Чанса, който се движи много и излиза пред другия полузащитник Синкала в опит да пресече пас или да отнеме топката от колебливия Туре. Още повече след направената от Муленга дужпа, 5 минути по-късно Ренар го вади и пуска на негово място Лунгу, който е типично крило, но е достатъчно бърз, за да гони Жервиньо и заема мястото на ляв защитник. Всички тези малки хитрини помагат на Замбия да постигне най-големия успех в цялата си футболна история!

Героите описани в тази книга постигат едно малко чудо и в крайна сметка са наградени със слава и почести заради непримиримостта на собствения си дух и силата на характера си. Тези истории идват да покажат, че думата "аутсайдер" е просто това – дума!

Авторите биха желали да благодарят за доверието, показано от вас – читателите! Надяваме се, че четенето на тази книга ви достави такова удоволствие, каквото ни достави писането ѝ! Подкрепата ви значи много за нас!

Посетете ни на:

<https://www.facebook.com/OtZasada>

<https://otzasada.com>

ИСТОЧНИЦИ

<http://www.badassoftheweek.com/young.html>
<https://www.westernfarmpress.com/blog/cliff-young-farmer-who-outran-field>
<https://www.theherald.com.au/story/1382571/forever-young-the-cliff-young-story/>
<http://www.lacelesteblog.com/the-remarkable-story-of-uruguays-1924-olympic-campaign/>
<http://footballsgratest.weebly.com/uruguay-1924-30.html>
<https://www.telegraph.co.uk/sport/olympics/olympicsvideo/great-olympic-moments/9365953/Uruguays-football-victories-at-the-1924-and-1928-Olympic-Games.html>
<https://www.herald.co.zw/uruguay-soccer-crazy-nation/>
<https://www.mcsweeneys.net/articles/in-which-we-consider-the-glorious-history-of-uruguayan-soccer-and-ball-bearings>
<https://www.theguardian.com/sport/blog/2011/nov/24/forgotten-story-football-1936-olympics>
<https://www.pastemagazine.com/articles/2016/08/a-brief-history-of-olympic-soccer.html>
<https://www.nytimes.com/1924/06/10/archives/60000-see-uruguay-win-in-soccer-final-record-olympic-crowd-present.html>
<https://scottishfootballmuseum.org.uk/scottish-influence-on-shaping-uruguayan-football/>
<https://outsidewrite.co.uk/the-birth-of-football-in-uruguay/>
<https://www.fifa.com/tournaments/archive/mensolympic/paris1924/matches/round=197028/match=32314/index.html>
<https://www.theguardian.com/football/2014/may/24/before-pele-there-was-andrade>
<https://www.sportstarlive.com/tss2519/25190400.htm>
<https://www.independent.co.uk/news/people/profiles/jules-rimet-the-man-who-kicked-off-the-world-cup-481145.html>
<https://frombeautytoduty.com/2015/04/16/john-harley/>
[https://sports.vice.com/en_us/article/jp7j37/the-myth-and-magic-of-jose-leandro-andrade-soccers-first-black icon](https://sports.vice.com/en_us/article/jp7j37/the-myth-and-magic-of-jose-leandro-andrade-soccers-first-black-icon)
<https://uruguayanheroes.wordpress.com/2016/10/28/world-football-legends-hector-scarone/016/10/28/world-football-legends-hector-scarone/>
<https://www.uefa.com/memberassociations/association=eng/news/newsid=1949516.html>
<https://www.bbc.com/news/uk-scotland-22456162>
<http://www.thehardtackle.com/2012/alex-ferguson-and-the-miracle-of-gothenburg-aberdeen-fc-2-1-real-madrid-classic-clashes/>
<http://outsideoftheboot.com/2016/03/08/sir-alex-ferguson-at-aberdeen-making-history-before-his-old-trafford-days/>
<https://www.thesportsman.com/articles/on-this-day-in-1983-alex-fergusons-aberdeen-stun-real-madrid-to-win-european-cup-winners-cup>
<https://www.worldfootball.net/teams/aberdeen-fc/1983/2/>
<https://www.worldfootball.net/teams/real-madrid/1983/2/>
https://en.wikipedia.org/wiki/UEFA_Euro_1992
<https://www.bbc.com/sport/football/17757335>
<https://www.irishtimes.com/sport/soccer/international/euro-moments-danish-dynamite-defy-the-odds-to-lift-euro-92-1.2650643>
<https://www.telegraph.co.uk/sport/2377623/Laudrup-suffers-a-12-year-itch.html>
<https://www.newstalk.com/off-the-ball-revisit-denmark-at-euro-92>
<https://www.theguardian.com/football/blog/2009/oct/13/forgotten-story-denmark-1980s>
<http://www.bigsoccer.com/threads/laudrup-euro-92.2030117/>

<https://www.balls.ie/football/25-years-on-why-denmark-winning-the-euros-fantastic-for-everyone-368003>
<https://www.squawka.com/en/news/just-my-luck-9-players-who-missed-out-on-their-countrys-greatest-moments/491862>
<https://www.theblizzard.co.uk/article/once-upon-time>
<https://www.fourfourtwo.com/my/features/where-are-they-now-denmarks-improbable-euro-1992-champions?page=0%2C6>
<https://timhi.wordpress.com/2010/10/09/denmark-1992/>
<https://www.worldfootball.net/goalgetter/copa-libertadores-2004/>
<http://www.kicktv.com/top-5-boca-juniors-players-of-all-time/>
<https://web.archive.org/web/20100414041921/http://www.fchd.info/IPSWICHT.HTM>
<http://www.leaguemanagers.com/managers/sir-alf-ramsey/>
<http://www.wsc.co.uk/the-archive/23-Season-in-brief/1939-division-one-1961-62>
<http://twohundredpercent.net/suffolk-punch-how-ipswich-town-shocked-the-football-league-in-1962/>
<https://www.11v11.com/teams/ipswich-town/tab/players/season/1962/>
<http://www.historical-lineups.com/wp-content/uploads/2014/02/Season-Review7.pdf>
<http://www.eadt.co.uk/sport/ipswich-town-s-title-win-in-1962-is-a-bigger-underdog-tale-than-leicester-city-winning-the-premier-league-crawford-1-4520641>
<http://twohundredpercent.net/suffolk-punch-how-ipswich-town-shocked-the-football-league-in-1962/>
<http://www.ipswichstar.co.uk/sport/ipswich-town/ipswich-town-s-greatest-games-blues-win-first-division-title-in-1962-1-5064718>
https://www.youtube.com/watch?v=g71W_6Kcl0w
<https://belger91.wordpress.com/2014/10/02/english-in-europe-from-sincil-bank-to-the-san-siro-ipswich-town-1962-63/>
<https://thesefootballtimes.co/2016/02/21/why-alf-ramsey-was-english-footballs-great-man-of-the-people/>
<http://soccernostalgia.co.uk/alf-ramsey.html>
<https://www.worldfootball.net/teams/ipswich-town/1962/3/>
<https://www.ndt1.com/article.php/20040602222924199>
https://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/sport/2004/07/03/226945_senzacionen_final_na_evro_2004_-_portugalia_sreshthu/
<https://topsport.bg/archive/gartsiya-stana-shampion-s-tri-tsentriraniya.html>
<http://www.espn.co.uk/football/european-championship/0/blog/post/2876967/how-greece-stunned-the-world-to-win-euro-2004>
http://news.bbc.co.uk/sport1/hi/football/euro_2004/3860105.stm
<http://www.zonalmarking.net/2010/03/29/greece-euro-2004-tactics/>
<https://www.worldsoccer.com/uncategorized/greece-tactics-298443>
https://www.webcafe.bg/sportcafe/futbol-svyat/id_472034876_Grozni_pateta-shampioni
<https://www.worldfootball.net/teams/montpellier-hsc/2012/2/>
<https://www.squawka.com/en/news/where-are-they-now-montpelliers-shock-201112-ligue-1-title-winners/785850>
<https://www.bbc.co.uk/sport/football/18156868>
<https://www.footballradar.com/2012/05/22/ligue-1-20112012-season-review/>
<https://bleacherreport.com/articles/1455485-why-olivier-giroud-was-the-defining-ligue-1-player-of-2012>
https://www.soccervista.com/topscorer-Ligue_1-2011_2012-824275.html
https://www.lfp.fr/ligue1/calendrier_resultat?sai=80&jour=10
<http://worldsoccertalk.com/2013/12/26/remembering-the-1971-72-season-another-tight-race-in-english-football/>
<https://www.theguardian.com/football/blog/2009/jan/23/football-worst-champions-manchester-united-celtic-internazionale>
<https://www.11v11.com/teams/derby-county/tab/players/season/1972/>
<http://www.fchd.info/DERBYCO.HTM>

<http://www.footballsite.co.uk/Statistics/LeagueTables/Season1971-72/ClubResults/1971-72.Derby.html>
<https://www.goal.com/en-qa/news/brian-clough-the-great-derby-county-and-nottingham-forest/9itvrxpju521azw431o8gfn6>
<http://www.thedaisycutter.co.uk/2013/12/197172-the-best-season-ever/>
<https://www.dailymail.co.uk/sport/football/article-3269817/Brian-Clough-s-miracle-men-happened-17-European-Cup-winning-players-history-Nottingham-Forest.html>
<http://www.europeancuphistory.com/clubs/forest.html>
<http://yyfp.rocks/retro/nottingham-forest-vs-malmo-ff-european-cup-final-1979/>
<http://www.itv.com/news/central/2013-05-21/nottingham-forests-first-european-cup-win-revisited/>
<https://champions-league.betting-directory.com/nottingham-forest.php>
<https://www.worldfootball.net/teams/nottingham-forest/1980/2/>
http://www.sportingmemoriesnetwork.com/11298/cloughie_leads_nottingham_forest_to_the_promised_land.aspx
<http://www.europeancuphistory.com/euro79.html>
<https://www.uefa.com/memberassociations/association=ger/news/newsid=2249508.html>
<https://www.worldfootball.net/teams/1-fc-kaiserslautern/1998/2/>
<https://www.goal.com/en/news/15/german-football/2008/10/13/910846/remember-kaiserslautern-1998>
<https://www.skysports.com/football/news/11712/10260273/the-german-leicester>
<http://www.elartedf.com/kaiserslautern-otto-bundesliga-champions/>
<https://www.worldfootball.net/teams/1-fc-kaiserslautern/1998/3/>
<https://www.bdfutbol.com/en/t/1997-981019.html>
<http://www.footballsquads.co.uk/ger/1997-1998/bundes/kaisersl.htm>
https://www.transfermarkt.com/1-fc-kaiserslautern/transfers/verein/2/plus/0?saision_id=1997&pos=&detailpos=&w_s=
<https://www.theguardian.com/football/blog/2012/feb/09/africa-cup-of-nations-zambia>
<https://www.goal.com/en/news/815/2013-africa-cup-of-nations/2012/01/10/2839564/zambia-name-final-2012-africa-cup-of-nations-squad>
<https://www.theguardian.com/politics/2017/oct/29/body-of-wmd-dossier-scientist-david-kelly-exhumed>
<https://www.theguardian.com/football/africa-cup-of-nations-2012>
<http://www.theafricareport.com/Sports/2012-african-cup-of-nations-zambias-afcon-surprise.html>
<https://www.bbc.com/sport/football/15248825>
<https://www.fourfourtwo.com/features/tactical-preview-2012-africa-cup-nations-final-ivory-coast-vs-zambia>
http://www.bbc.co.uk/blogs/piersedwards/2012/02/zambias_nations_cup_triumph_wr.html
<http://www.aipsmedia.com/2018/04/27/22740/football-tragedies-air-crash-zambia-1993-kalusha-bwalya>
<https://www.independent.co.uk/sport/football/international/the-day-a-team-died-a-tragedy-for-zambian-football-6291475.html>
<http://en.rfi.fr/africa/20120211-zambia-tribute-1993-plane-crash-victims-before-CAN-final>
<https://www.bbc.com/sport/football/16970394>
<https://www.esquireme.com/content/24292-the-worlds-best-underdog-story-jorvan-vieira-on-iraqi-football>
<https://edition.cnn.com/2017/07/28/football/iraq-asia-cup-2007-anniversary/index.html>
<https://www.foxsportsasia.com/football/707456/iraqs-2007-asian-cup-triumph-the-win-that-united-a-war-torn-nation/>
<https://ureport.bg/103950/2016/01/05/politika/svyat/zashto-suniti-i-shiiti-se-mrazyat-poveche-ot-1400-godini>

Alex Ferguson: My Autobiography – Alex Ferguson & Paul Howard

Alex Ferguson: Managing My Life – Alex Ferguson

Why England Lose: And Other Curious Phenomena Explained - Simon Kuper & Stefan Szymanski

**© Ивайло Вачев, Калоян Ангелов, Иван
Александров [2019]
Всички права запазени.**